TAMPEREEN KAUPUNKISEUTU

Kansainvälinen kaupunkiseutu 2040 –skenaariotyö

Loppuraportti (vapaasti jaettavissa)

27.6.2022

TAMPEREEN KAUPUNKISEUTU

Skenaariotyön taustoista

Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä tilasi Kansainvälinen kaupunkiseutu 2040 –skenaariotyön Capful oy:ltä helmikuussa 2022. Työn tavoitteena oli tuottaa näkemyksellistä tulevaisuustietoa siitä, miten keskisuurten (noin 500 000 as.) kaupunkien ja kaupunkiseutujen merkitys kansainvälisinä toimijoina muuttuu ja millaisia kansainvälisen toiminnan painopisteitä näillä alueilla on tulevaisuudessa. Työn tulosten haluttiin myös tuottavan suosituksia ja linjauksia kaupunkiseudun kansainvälisyyden ja kansainvälistymisen kehittämiseksi, joka on uuden 2022 valmistuneen seutustrategian yksi kolmesta painopisteestä. Muodostettujen skenaarioiden osalta arvioitiin, millaisia mahdollisuuksia, riskejä, uusia rooleja ja toimenpiteitä skenaariot avaavat Tampereen kaupunkiseudulle.

Työ toteutettiin vuorovaikutuksessa Capfulin asiantuntijoiden, tilaajan ja kuntayhtymän sidosryhmien kanssa. Tietoa kerättiin neljällä tavalla: 1) sisäisen toimintaympäristön tilannekuva ja olemassa oleva materiaali, 2) skenaariokysely, jossa tunnistettiin epävarmuustekijöitä, kohtalon kysymyksiä ja skenaarioiden taustalla vaikuttavia pysyviä trendejä, 3) Seutuluotsin kokoukset ja työpajat, missä rikastettiin skenaarioita ja arvioitiin niiden vaikutuksia, sekä 4) Capfulin datapankin hyödyntäminen ja muut aineistoanalyysit.

Kiitämme kaikkia mielenkiintoiseen työhön osallistuneita!

Tampereella 27.6.2022
Antti Lippo

TAMPEREEN KAUPUNKISEUTU

Sisällysluettelo

1. Taustaa skenaarioista ja työn toteutustavoista
2. Neljä skenaariota tulevaisuuden toimintaympäristöstä
3. Kaupunkiseudun mahdollisuudet, riskit, roolit ja toimenpiteet
4. Skenaariokohtaiset varautumissuunnitelmat
5. Skenaarioista riippumattomat välttämättömät toimenpiteet
6. Skenaariokyselyn tulokset

TAMPEREEN KAUPUNKISEUDUN KUNTAYHTYMÄ

KANSAINVÄLINEN KAUPUNKISEUTU 2040: SKENAARIOT, VAIKUTUSANALYYSI JA JOHTOPÄÄTÖKSET

2.6.2022

Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä: Antti Lippo

Capful: Risto Lätti, Justus Jokela, Susanna Kuosmanen & Kimmo Kivinen

SKENAARIOTYÖN FOKUS

Kansainvälinen kaupunkiseutu 2040

SKENAARIOT

I

TOIMINTAYMPÄRISTÖN VAIHTOEHTOISET TULEVAISUUDET

VAIKUTUKSET

II

TAMPEREEN KAUPUNKISEUTU JA SEN KEHITYS

Skenaariotyötä ohjaavat strategiset kysymykset:

- Mitkä ovat toimintaympäristön keskeiset epävarmuustekijät ja miten ne voivat kehittyä sekä globaalisti että paikallisesti vuoteen 2040 mennessä?
- Millaisilta vaihtoehtoiset tulevaisuuden toimintaympäristöt voivat näyttää vuonna 2040?
- Miten keskisuurten (noin 500 000 as.) kaupunkien ja kaupunkiseutujen merkitys kansainvälisinä toimijoina muuttuu tulevaisuudessa?

- Millaiset ovat Tampereen kaupunkiseudun mahdollisuudet, riskit, roolit ja toimenpiteet erilaisissa skenaarioissa?
- Millaisia kansainvälisen toiminnan painopisteitä voisi tulevaisuudessa olla?
- Miten Tampereen kaupunkiseutu voi edistää kansainvälistymistä yhtenä alueen keskeisistä kehityskohteista?

 © COPYRIGHT CAPFUL

TAUSTAA SKENAARIOISTA

- Skenaariot kuvaavat vaihtoehtoisia ja mahdollisia Tampereen kaupunkiseudun ulkoisen toimintaympäristön tulevaisuuksia eli maailman ja Suomen kehitystä vuoteen 2040 asti.
- Ne eivät ole ennusteita ja on hyvä huomata, ettei yksikään skenaario todennäköisesti toteudu täysin sellaisenaan, vaan tulevaisuus sisältää aina piirteitä erilaisista skenaarioista.
- Skenaariot ovat myös tarkoituksellisesti kärjistäviä, jotta ne toimivat parhaiten strategiatyön, kehittämistoimenpiteiden ja muiden tulevaisuuden suunnitelmien pohjana.
- Luotujen skenaarioiden avulla tarkastellaan niiden aiheuttamia vaikutuksia suoraan Tampereen kaupunkiseutuun työn seuraavassa vaiheessa skenaarioiden vaikutusanalyysin avulla.

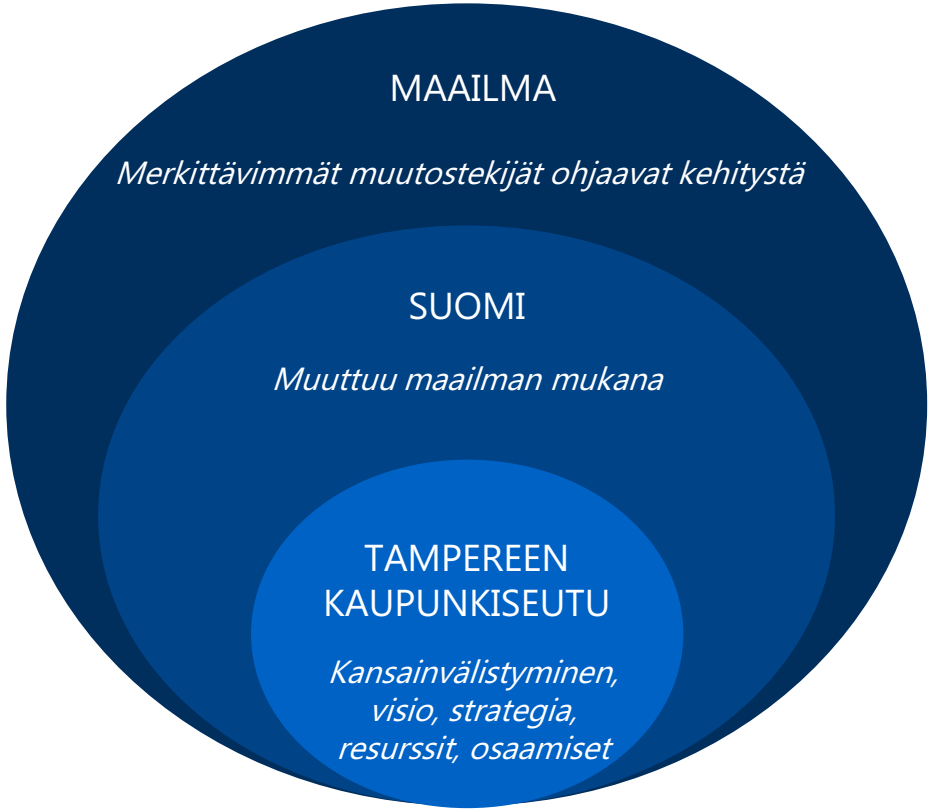

 © COPYRIGHT CAPFUL

ESIMERKKEJÄ KAUPUNKIEN TOIMINTAYMPÄRISTÖÖN JA KANSAINVÄLISTYMISEEN LIITTYVISTÄ ILMIÖISTÄ

Skenaariot rakentuvat kolmen tason muutosten ja tapahtumien loogisina yhdistelminä.

Nämä kansainväliset muutostekijät vaikuttavat **Suomeen ja Tampereen seutuun** tulevaisuudessa.

Maailma

Ilmaston lämpeneminen
Sään ääri-ilmiöt
Pandemiat
Poliittisen ja taloudellisen vallan jakautuminen
Maailmantalous
Ideologia
Väestön liikkeet
Globaali liikkuvuus ja toimitusketjut
Teknologian kehitys
Suuryritysten vaikutusvalta
EU:n asema ja kilpailukyky
Työn tulevaisuus
Suomen asema ja kilpailukyky
Suomen turvallisuusympäristö
Kulutustottumukset
Suomen kansantalous
Liikenteen uudet käyttövoimat
Eriarvoistuminen
EU-tason sääntely
Demokratian vahvuus
Osallisuus ja äänestysaktiivisuus
Alusta- ja datatalous

Suomi

Suomen väestörakenne
Syrjäytyminen ja hyvinvointivelka
Saavutettavuus
Suomen elinkeinorakenne
Suomen lainsäädäntö
Lisääntyvät etäyhteydet
Julkisen sektorin laajuus
Asumismieltymykset
Julkisen sektorin digitalisaatio
Kuntien tehtävät
Kansalaisvaikuttaminen ja liikkeet
Infrahankkeet
Työn murros
Politiikan sovinnaisuus
Luontoarvot
Suomen korkeakouluverkon laajuus
Monipaikkaisuus
Kuntademokratia
Kuntien erikoistuminen ja kilpailu
Kestävä liikenne ja yhdyskuntarakenne
Kulttuurin ja vapaa-ajan rahoitus

Näihin asioihin **Suomen valtio voi vaikuttaa,** ja **ne vaikuttavat puolestaan Tampereen seutuun**. Tampereen seutu voi myös pyrkiä vaikuttamaan näiden asioiden kehittymiseen.

Tampereen seutu

KAUPUNKISEUTU
visio, strategia, resurssit ja osaamiset

Tampereen seudun tulee varautua muutoksiin omassa strategiassaan ja tunnistaa asiat, joihin omalla toiminnalla voidaan vaikuttaa.

© COPYRIGHT CAPFUL

SKENAARIOIDEN VAIKUTUSANALYYSILLA TUNNISTETTIIN KANSAINVÄLISYYTEEN LIITTYVIÄ MUUTOSTARPEITA KAUPUNKISEUDULLE

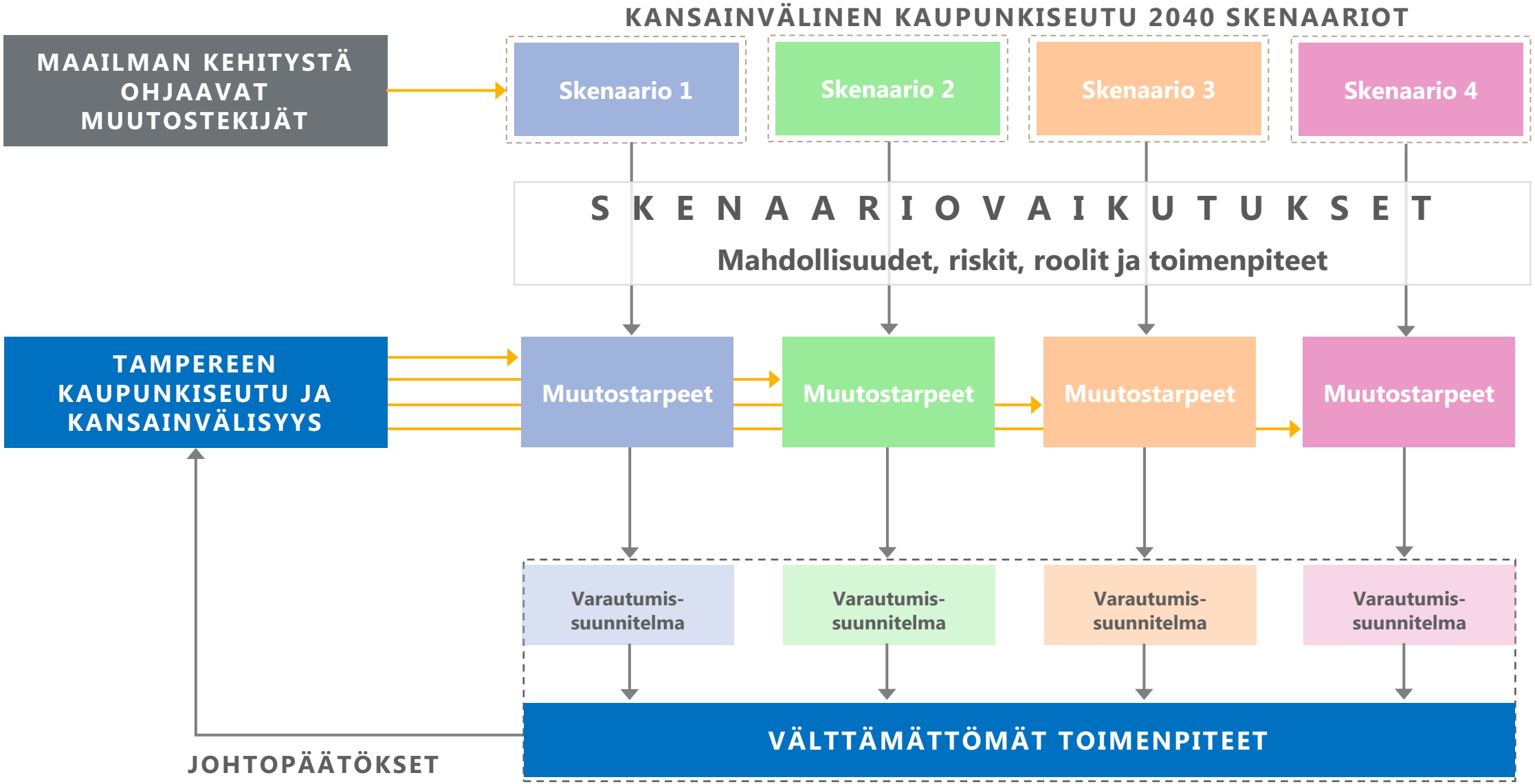

© COPYRIGHT CAPFUL

TAMPEREEN KAUPUNKISEUTU

Neljä skenaariota tulevaisuuden toimintaympäristöstä

SKENAARIOISSA TAUSTALLA VAIKUTTAVAT TRENDIT

Lyhyellä aikavälillä samansuuntaisina näyttäytyvät varmuudet

Kestävyysmurros

- Ilmastonmuutoksen, luonnon monimuotoisuuden kadon ja resurssien ylikulutuksen vaikutuksia nähdään kaikkialla tulevien vuosikymmenien aikana: asenteissa, politiikassa ja poliittisessa päätöksenteossa, taloudessa, toimialojen tukemisessa ja regulaatiossa, investoinneissa, rakentamisessa, infrastruktuurissa, kulttuurissa, arkielämässä ja elintavoissa, ilmastopakolaisuudessa, ilmastoliikkeissä ja -lakoissa sekä pahenevissa ja useammin toistuvissa sään ääri-ilmiöissä sekä niiden aiheuttamissa kriiseissä.

Kaupungistuminen

- Kaupunkiseutujen vaikutusalueet merkitsevät yhä enemmän: työssäkäyntialueet ovat kasvaneet ja itsenäisemmät keskukset ovat siirtyneet vahvemmin kaupunkiseutujen vaikutusalueisiin. On alettu puhua kasvuvyöhykkeistä, jotka sijoittuvat keskusten väliin.
- Korona aiheutti muuttovoittoa erityisesti kehyskuntiin, pienemmille paikkakunnille ja kausiasumisena ympäri maata: väestönkehityksen dynamiikka muuttui hetkellisesti, mutta pidemmällä aikavälillä suurien kehityslinjojen odotetaan pitävän, vaikka koronavuosi niitä monipuolistikin.

Väestön ikääntyminen

- Suomen väestö vanhenee: jo vuonna 2030 yli neljännes väestöstä on yli 65-vuotiaita. Yli 65-vuotiaat on ainoa kasvava ikäryhmä.
- Matala syntyvyys ja väkiluvun kasvun hidastuminen: väkiluvun kehitys lähtee laskuun vuonna 2031 ilman merkittävää maahanmuuton tai syntyvyyden kasvua.
- Väestörakenteen erilaistuminen: alueelliset erot voivat olla suuria kuntien ikärakenteissa ja ulkomaalaistaustaisten määrissä maahanmuuton keskittyessä kaupunkeihin. Voimakkain väestökato nähdään alle 5000 asukkaan kunnissa.

Kiertotalous

- Globaalin väestön kasvaessa ja vaurastuessa energian, veden, viljelysmaan ja monien keskeisten raaka-aineiden tarve kasvaa edelleen.
- Kiertotalous ja resurssien tehokas käyttö korostuvat voimakkaammin tulevaisuudessa.
- Talous, arvo- ja toimitusketjut paikallistuvat ainakin joiltain osin kiertotalouden kehityksen seurauksena, kun pyritään materiaalien kiertoon pienemmillä alueilla ja energian kulutuksen pienentämiseen.

Digitalisaatio ja teknologinen kehitys

- Teknologiat ja älykkäät ratkaisut kehittyvät ja käyttökohteen monipuolistuvat. Fyysistä ja digitaalista maailmaa yhdistellään saumattomammin.
- Datan määrä ja merkitys kasvavat.
- Automatisaatio ja robotisaatio poistavat työtä, mutta myös luovat sitä.
- Teknologian kehitys luo uusia keinoja parantaa tuottavuutta ja ratkaista yhteiskunnallisia haasteita, kuten ilmastonmuutosta.

© COPYRIGHT CAPFUL

SKENAARIOIDEN KESKEISET EPÄVARMUUSTEKIJÄT

Skenaarioiden rakenteet muodostuivat epävarmuustekijöiden kautta

Toimintaympäristöanalyysissa tunnistetaan keskeisiä epävarmuuksia, joiden tulevaisuudessa on nähtävissä erilaisia vaihtoehtoisia kehityskulkuja. Skenaarioiden rakenteet muodostettiin keskeisten epävarmuustekijöiden kautta, joiden jatkona skenaarioita tarinallistettiin erilaisilla muilla kiinnostavilla muutostekijöillä.

Geopolitiikka ja kansainvälinen yhteistyö

Ilmaston lämpeneminen ja ympäristökriisit

Globaali talous ja arvoketjut

Vihreä siirtymä ja energiamurros

Politiikka ja sääntely

Arvot ja asenteet

Hyvinvointivaltio ja yhteiskunnallinen polarisaatio

Suomen elinkeinorakenne

Osaamisen kehittäminen Suomessa

 © COPYRIGHT CAPFUL

SKENAARIOT LUOTIIN TULEVAISUUSTAULUKON JA SCENARIO BUILDERIN™ AVULLA

Skenaarioita luotiin Capfulin skenaariotyökalun, Scenario Builderin™, avulla noin 4700 kappaletta. Näistä valittiin 4 kappaletta jatkotyöstöön, joilla saatiin tarkasteltua riittävän kattavasti erilaisia mahdollisia tulevaisuusskenaarioita.

Scenario Builder™ hyödyntää tulevaisuustaulukkoa, laadullista konsistenssianalyysia ja matemaattisia algoritmeja, joilla se…

1. **Tuottaa** tunnistettujen epävarmuustekijöiden pohjalta kaikki mahdolliset skenaariot.
2. **Arvioi** mitkä mahdolliset ja vaihtoehtoiset kehityskulut voivat loogisesti tapahtua samassa tulevaisuudessa.
3. **Tunnistaa** kaikkein johdonmukaisimmat skenaariot ja korostaa niiden välisiä eroavaisuuksia.
4. **Visualisoi** samanlaiset skenaariot klustereiksi informatiiviseen ja interaktiiviseen skenaariokarttaan.

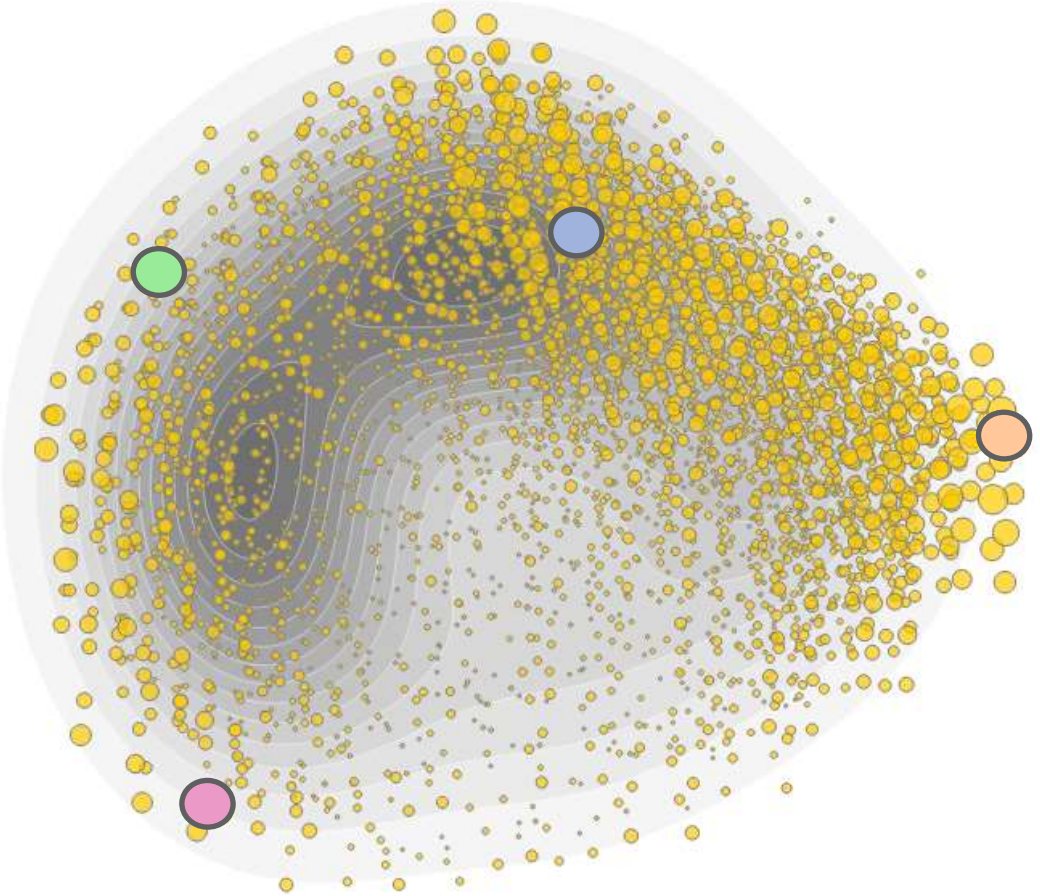

 © COPYRIGHT CAPFUL

NELJÄ SKENAARIOTA TULEVAISUUDEN TOIMINTAYMPÄRISTÖISTÄ VUOTEEN 2040

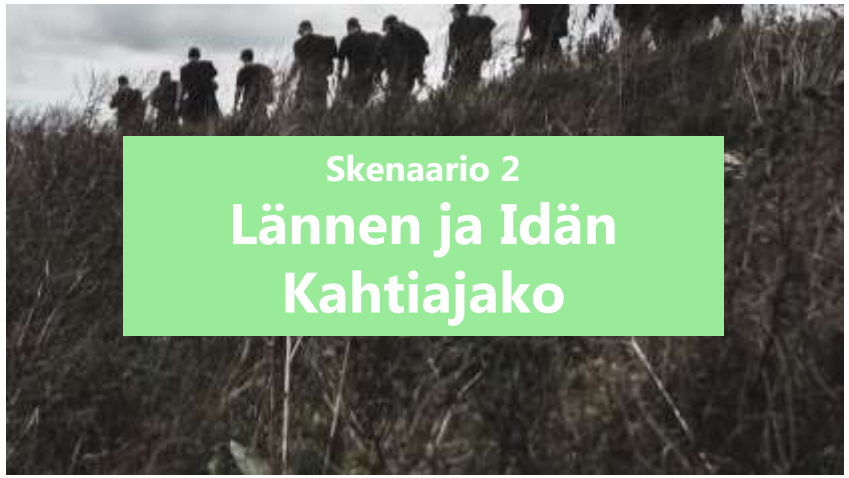

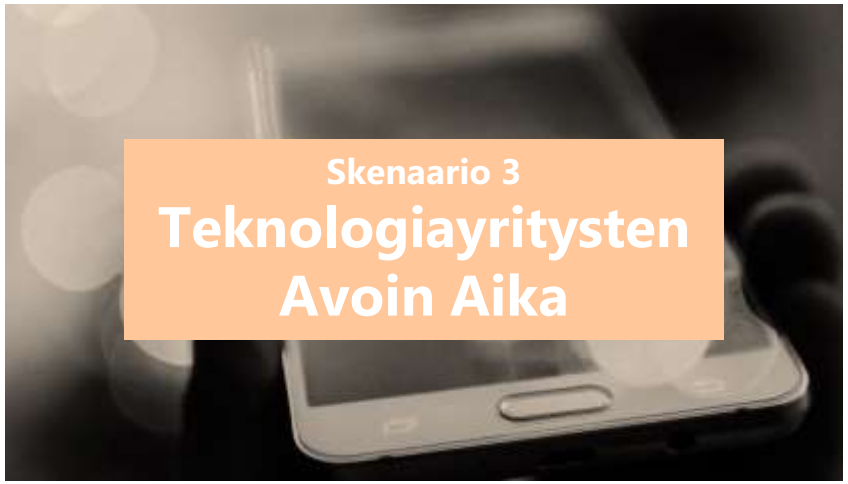

© COPYRIGHT CAPFUL

SKENAARIOIDEN RAKENTEET

Skenaariot tulevaisuustaulukossa

Geopolitiikka ja kansainvälinen yhteistyö	Ilmaston lämpeneminen ja ympäristökriisit	Globaali talous ja arvoketjut	Vihreä siirtymä ja energiamurros	Politiikka ja sääntely	Arvot ja asenteet	Hyvinvointivaltio ja yhteiskunnallinen polarisaatio	Suomen elinkeinorakenne	Osaamisen kehittäminen Suomessa
Pirstaloituva konfliktien ja blokkien maailma	Rajut vaikutukset kaikkialla	Talous ja arvoketjut paikallistuvat	Nopea, kunnianhimoinen ja tavoitteet saavuttava	EU ohjaa	Ylisukupolvinen ajattelu ja luontoarvot	Hyvinvointia ja tasa-arvoa	Palvelullistuminen sekä teollisen tuotannon ulkoistaminen ja automatisointi	Huippuosaajat ja matalan osaamisen työt
Kylmä sota 2.0	Vaikutukset korostuvat alueellisesti	Kansainvälistä kauppaa rajoitetusti	Omien etujen tavoittelu korostuu	Vahva kansallinen päätöksenteko	Jakautuneet arvot	Haasteita ja polarisaatiota	Korkea jalostusaste ja teknologioiden vientimarkkinat	Elinikäinen oppiminen yhdellä uralla
Muodollinen yhteistyö ja sopiminen	Pahimmilta seurauksilta vältytään	Avoin globaali talous	Siirtymä ei toteudu, energiankulutus ja ympäristökuorma lisääntyy	Yritysten ja markkinoiden valta kasvaa	Taloudellinen pragmaattisuus	Rajattu hyvinvointi	Paikallinen tuotanto ja huoltovarmuus	Sopeutuvat ja ketterät alanvaihtajat
Toimiva globaali yhteistyö ja uudistunut Venäjä	Skenaario 1 **Eurooppa Blokkien Maailmassa**	Skenaario 2 **Lännen ja Idän Kahtiajako**		Kansainvälisten toimijoiden ohjaus	Skenaario 3 **Teknologia-yritysten Avoin Aika**	Skenaario 4 **Globaalit Haasteet ja Sopimukset**		Koulutuksen kautta uudistuminen

© COPYRIGHT CAPFUL

SKENAARIOIDEN YHTEENVETO

Neljä skenaariota tulevaisuuden toimintaympäristöistä

Skenaario 1
Eurooppa Blokkien Maailmassa

- Konfliktien ja kilpailevien blokkien maailma
- Alueelliset ilmasto- ja ympäristökriisit
- EU vahva ja laaja liittovaltio, jonka valta on kasvanut merkittävästi
- Kokonaisvaltainen vihreä siirtymä ei toteudu, päätyy osaksi blokkipolitiikkaa
- Kansainvälinen kauppa rajoitettua
- EU:n sisämarkkinoilla tärkeä rooli
- Blokkien teknologinen eriytyminen
- Jakautuneet arvot maantieteellisiä ja kulttuurisia eroja korostaen

Skenaario 2
Lännen ja Idän Kahtiajako

- Uusi kylmä sota Lännen ja Venäjän välillä
- Tiivis Eurooppa
- Ilmastonmuutos aiheuttaa vahinkoa riskialueilla
- Vihreä siirtymä takkuaa omanedun tavoittelun vuoksi
- Teknologiakauppa ja –kehitys hidastuvat
- Tuotantoketjut paikallistuvat ja osaajapula Euroopassa pahenee
- Luontoarvot ja ylisukupolvinen ajattelu korostuvat

Skenaario 3
Teknologiayritysten Avoin Aika

- Muodollinen yhteistyö geopolitiikassa
- Teknologiat pelastavat ilmaston lämpenemiseltä ja ympäristöongelmilta
- Avoin globaali talous
- Teknologiayritysten ja markkinoiden valta kasvaa
- Yritykset rakentavat, hallinnoivat ja sääntelevät infrastruktuuria
- Nopea työn murros, joka kasvattaa eri-arvoisuutta
- Kulutuskeskeisyys, materialismi, markkinaliberalismi, tehokkuus ja työn arvostus

Skenaario 4
Globaalit Haasteet ja Sopimukset

- Toimiva ja avoin globaali yhteistyö
- Vakavat vaikutukset ilmastonmuutoksesta
- Paljon pakolaisuutta
- Nopea vihreä siirtymä
- Kansainvälinen hallinta ja sääntely
- Paikallistuva talous
- Kestävät arvot ja kulutusyhteiskunnan murros
- Nopeasti kehittyvä, erityisesti vihreä, teknologia
- Työn väheneminen ja jakaminen

© COPYRIGHT CAPFUL

SKENAARIOIDEN KOKONAISUUS 1/2

EU:n tulevaisuus ja Suomen hyvinvointivaltio

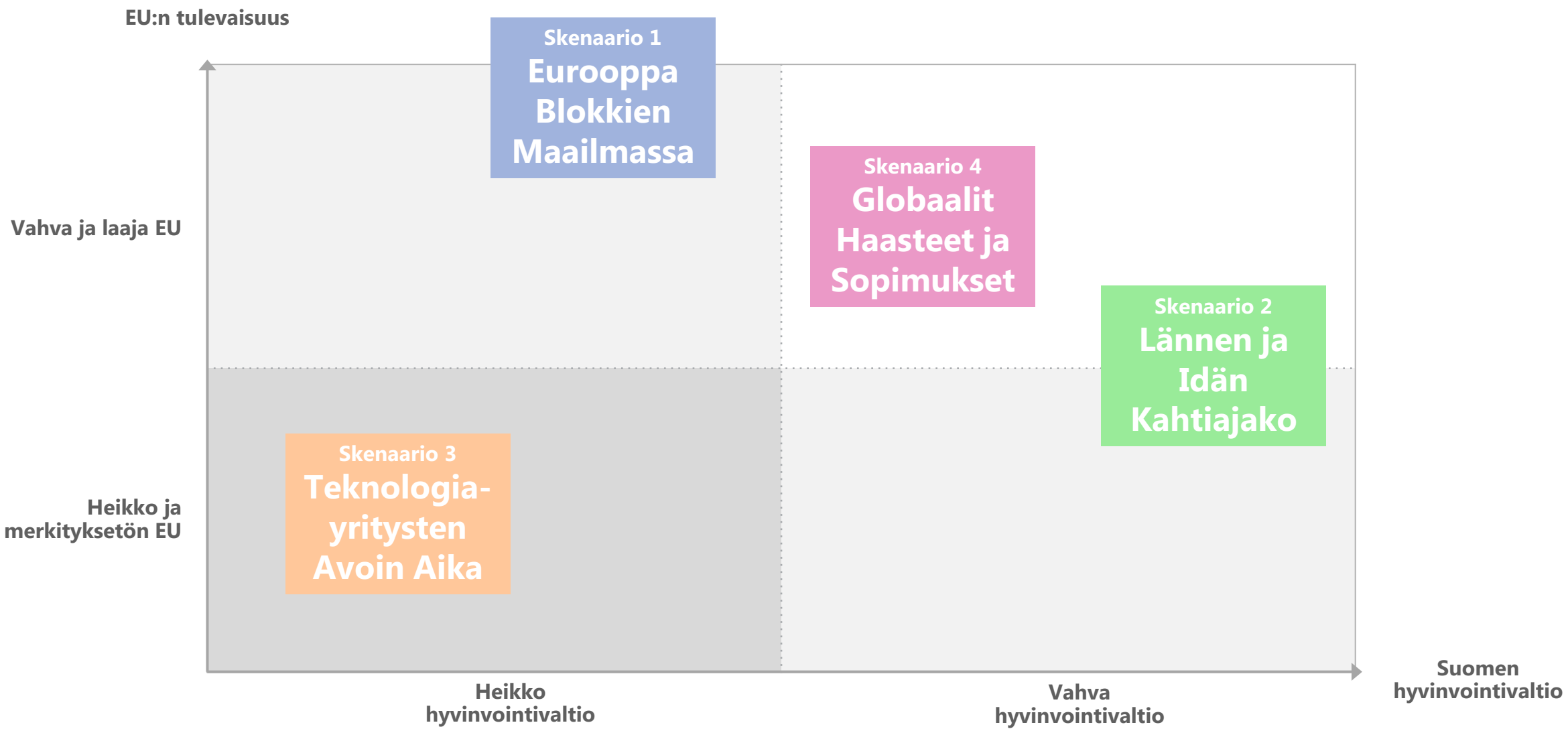

© COPYRIGHT CAPFUL

SKENAARIOIDEN KOKONAISUUS 2/2

Suomen väestön kasvu ja aluerakenne

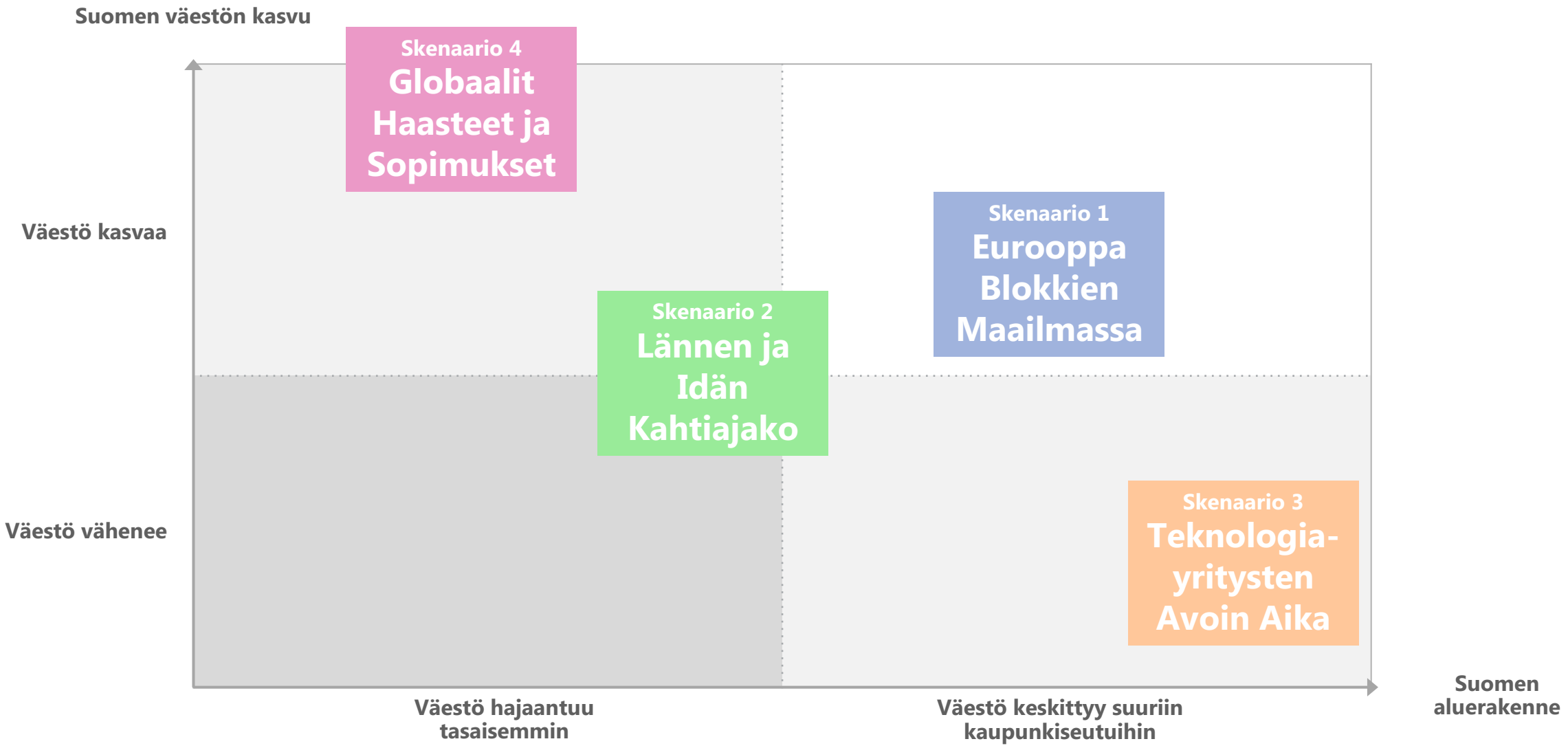

© COPYRIGHT CAPFUL

Skenaario 1

Eurooppa Blokkien Maailmassa

© COPYRIGHT CAPFUL

TAMPEREEN KAUPUNKISEUTU

Eurooppa Blokkien Maailmassa

- **Pirstaloituva jatkuvien konfliktien ja kilpailevien blokkien maailma,** jossa 2020-luvun alun kiristyvä maailmanpolitiikka syventää jakolinjoja. Maailmaa hajoaa blokkien ja niiden etupiirien valtataisteluksi. USA, Kiina, Venäjä ja EU muodostavat kilpailevat blokit, joita toisaalta pystyvät myös haastamaan Intian, Brasilian ja Afrikan Unionin alueelliset koalitiot.
- **Ilmaston lämpenemisen ja ympäristökriisien vaikutukset korostuvat alueellisesti** lisäten eroja alueiden välillä eikä ongelmien ratkaisuun synny yhteistä rintamaa blokkiutuneesta maailmanpolitiikasta johtuen. Ilmasto lämpenee keskiarvoisen ennusteen mukaan ja ilmastopakolaisia lähtee liikkeelle jo aikaisemmin tunnistetuilta riskialueilta kuten Pohjois- ja Keski-Afrikasta, Kaliforniasta, Välimeren ympäristöstä, Lähi-Idästä ja Kaakkois-Aasiasta.
- **EU on vahva ja laaja liittovaltio**, joka ohjaa yhä vahvemmin kansallista päätöksentekoa. EU:lla on yhtenäiset sisämarkkinat, maahanmuuttopolitiikka ja sotilaallinen puolustus. Kansallinen politiikka keskittyy paikallisiin asioihin ja politiikan isot päätökset tehdään Brysselissä.
- **Vihreää siirtymää käytetään omien etujen tavoitteluun blokkien välisessä kilpailussa** eikä kokonaisvaltainen vihreä siirtymä toteudu edes Euroopassa. Myönnytyksiä ja kunnianhimoista politiikkaa tehdään, kun se tukee omaa toimintaa tai taloutta.
- **Kansainvälistä kauppaa harjoitetaan rajoitetusti tietyillä tärkeillä toimialoilla**. Valtaosin pyritään blokkien sisäiseen kauppaan ja markkinoihin. EU muiden blokkien tavoin käyttää erilaisia tulleja ja veroja estämään ulkomaisten yritysten ja tuotteiden pääsyä markkinoilleen.
- **EU:n sisämarkkinoilla on tärkeä rooli** liittovaltion maiden talouksissa. Sisämarkkinat toimivat sekä yrityksille että työntekijöille yhtenäisenä markkina-alueena, jossa toimintaa voidaan harjoittaa helposti eri maissa tai työskennellä eurooppalaisten yritysten palveluksessa ympäri Eurooppaa. Työmarkkinalainsäädäntö on yhtenäistetty.
- **Blokkien teknologinen eriytyminen** johtaa erillisten internetin kehittymiseen ja teknologisen kehityksen hajautumiseen erilaisiin käyttötapoihin ja esimerkiksi sääntelyn muotoihin. EU ajaa vahvaa, omaa arvomaailmaansa tukevaa teknologiayritysten sääntelyä. Raaka-ainepulat ja kauppasodista johtuvat komponenttien saatavuushaasteet lisäävät eriytymistä.
- **Jakautuneet arvot maantieteellisiä ja kulttuuria eroja korostaen.** Globaalisti katsottuna arvot ja asenteet jakautuvat blokkien arvomaailmojen mukaan eikä Eurooppalaisen demokraattisen viitekehykseen ole liittynyt muita maita samalla, kun USA on ajautunut kauemmaksi EU:sta.

SKENAARIO 1

capful

LYHYESTI

- **Konfliktien ja kilpailevien blokkien maailma**
- **Alueelliset ilmasto- ja ympäristökriisit**
- **EU vahva ja laaja liittovaltio, jonka valta on kasvanut merkittävästi**
- **Kokonaisvaltainen vihreä siirtymä ei toteudu, päätyy osaksi blokkipolitiikkaa**
- **Kansainvälinen kauppa rajoitettua**
- **EU:n sisämarkkinoilla tärkeä rooli**
- **Blokkien teknologinen eriytyminen**
- **Jakautuneet arvot maantieteellisiä ja kulttuurisia eroja korostaen**

© COPYRIGHT CAPFUL

Eurooppa Blokkien Maailmassa: Suomen kehitys

Geopolitiikka

Suomi on vahvasti mukana EU:n integraation kehityksessä ajamassa Euroopan yhdentymistä ja liittovaltion kehitystä. Valtaa siirtyy kaikilta Euroopan kansallisvaltioilta EU:lle. EU:ssa tehdään suurin osa päätöksistä koskien esimerkiksi turvallisuutta ja puolustusta, ympäristöä ja raaka-aineita, teknologioiden ja yritysten sääntelyä.

Hyvinvointivaltio

Suomen erityiset vetovoimatekijät heikentyvät ja hyvinvointivaltio on vaikeuksissa taloudellisesti samalla, kun EU-kansalaisille tarjottavia palveluita pyritään yhtenäistämään. Tämä aiheuttaa haasteita ja polarisaatiota eikä 2000-luvun alun hyvinvointivaltiota pystytä enää pitämään samassa mittakaavassa yllä. Osa julkisen talouden tuottamista palveluista muuttuu maksullisiksi.

Arvot

Suomalaiset kokevat olevansa ensisijaiset Eurooppalaisia, demokraattiseen länsimaiseen kulttuuriin ja arvoihin sidottuja. Toisaalta arvot ovat jakautuneet: muut kuin eurooppalaiset nähdään toisena eikä se solidaarisuus mikä koetaan oman blokin sisällä olevia kansalaisia kohtaan ulotu muualta tulevia kohtaan. Tämä näkyy esimerkiksi maahanmuuttopolitiikassa.

Väestökehitys

Suomen väestörakenne tasoittuu, väkiluku kasvaa 6.5 miljoonaan ja väestö keskittyy suurimpiin 15 kaupunkiin. Suomen ja EU:n väestökehitys on kääntynyt positiiviseksi lisääntyneen työperäisen maahanmuuton ansiosta. EU ja sitä kautta Suomi noudattaa tiukkaa, valikoivaa, mutta kuitenkin paljon tulijoita unioon ottavaa maahanmuuttopolitiikkaa.

Talous ja elinkeinorakenne

EU:n sisämarkkinoilla on tärkeä rooli Suomen taloudessa, mutta korkea jalostusasteen ja teknologioiden vientimarkkinat vetävät myös muualle. Suomen teollisuuden tuottavuus kasvaa teknologian kehityksen ja digitalisaation hyödyntämisen myötä. Raskas teollisuus menestyy jalostamalla suomalaisista raaka-aineista korkeamman jalostusasteen tuotteita.

Työn murros

Suomalaiset yritykset ja työntekijät toimivat yhtenäisillä eurooppalaisilla työmarkkinoilla. Monet yritykset ja yksinyrittäjät toimivat koko talousalueella, ja mikroyrittäjyydestä on Suomessakin tullut luontainen vaihtoehto työlle. EU:n sisälle on rakennettu digitaalisen yrityskansalaisuuden kautta yritysten toimintaan ja verotukseen automaattinen yhteistyömalli.

Aluekehitys

Julkishallinnossa valtaa siirtyy kunnilta maakunnille, maakunnilta valtiolle ja valtiolta EU:lle. Kansallisia julkishallinnon organisaatioita on keskitetty ja niiden rooleja yhtenäistetty kaikissa EU-maissa yhteisillä sopimuksilla ja sääntelyllä. Soteuudistus toteutetaan, mutta resurssit ovat heikot ja palvelutaso on huono: ne kenellä on varaa käyttävät yksityisiä palveluita.

Liikkuminen ja saavutettavuus

EU:n on kohdentanut investointeja raideliikenteen kehittämiseen sekä paikallisessa mittakaavassa että koko unionia yhdistävästi. Tämä on ohjannut kehitystä koko Suomessa. Raideyhteydet ovat kehittyneet: Haaparanta-Tornio välille rakennettiin jo vuonna 2029 suuri liikennekeskus, Tallinnan tunneli avautui vuonna 2035, ja yhteyttä Kilpisjärven kautta Tromssaan rakennetaan.

Osaamisen kehittäminen

Olemassa olevan osaamisen kehittämiseen panostetaan kehittämällä työssäoppimisen resursseja esimerkiksi koulutusta järjestävien tahojen ja yritysten yhteistyönä. Osaamisen kehittäminen keskittyy ammatillisen osaamisen kehittämiseen yhdellä aihealueella eikä niinkään alanvaihtamiseen muuttuvassa työelämässä, koska EU-tasolla tällaiseen ei resursseja riitä.

 © COPYRIGHT CAPFUL

Eurooppa Blokkien Maailmassa: Kaupungit ja kansainvälisyys

Skenaariosta nousevat kansainvälisyyden ominaispiirteet eurooppalaisilla kaupunkiseuduilla

Eurooppalaisuus

- Kaupungit muuttuvat eurooppalaisiksi: leimalliset ominaispiirteet alkavat osittainen kadota yhtenäisempien piirteiden tieltä.
- Kaupunkiseutujen ja varsinkin niiden keskustojen palvelurakenne alkaa kaikkialla muistuttaa toisiaan.
- Myös ihmiset kansallisvaltiosta riippumatta kokevat olevansa ennen kaikkea eurooppalaisia.

EU:n sisämarkkinat

- EU-reformin myötä EU:n sisämarkkinat yhtenäistetään esimerkiksi lainsäädännön, verotuksen, digiasioinnin ja yritysten digitaalisen kansalaisuuden kautta.
- Yhtenäisillä työmarkkinoilla toimivat vapaasti ja valtionrajoista piittaamatta niin eurooppalaiset yritykset kuin EU:n kansalaiset joustavasti koko unionin alueella.

Saavutettavuus raiteilla

- Metrot, raitiovaunut ja kevyt liikenne takaavat saavutettavuuden suuremmilla kaupunkiseuduilla. Autoja ei keskustoissa enää nähdä.
- EU:n on kohdentanut investointeja ympäristö- ja kustannussyistä raideliikenteen kehittämiseen sekä paikallisesti että koko unionia yhdistävästi.
- Raiteita pitkin liikkuminen ympäri Eurooppaa on helppoa, vaivatonta ja nopeaa.

 © COPYRIGHT CAPFUL

Eurooppa Blokkien Maailmassa: Juoni

Ukrainan sota pitkittyy ratkaisemattomaksi konfliktiksi 2030-luvulle asti, jonka rintamalinja vaihtelee kulloisenkin aselevon, rauhanneuvottelujen ja avoimen sotilaallisen konfliktin välillä.

EU:n ja USAn suhteet heikkenevät USAn vaalien jälkeen, pakotepolitiikasta johtuvista erimielisyyksistä ja heikon talouskehityksen yhteisvaikutuksena. Maailma alkaa blokkiutumaan EU-USA-Venäjä-Kiina –akselilla yhä vahvemmin.

EU:ssa toteutetaan "Macronin reformit", jolla valtaa siirtyy kansallisvaltioilta EU:lle. Jo vuosia valmistellut uudistukset sisämarkkinoihin, puolustusyhteistyöhön, ulkopolitiikkaan, maahanmuuttopolitiikkaan ja ympäristösääntelyyn saavat selkeämmät päätöksentekoprosessit.

2020-luvusta kirjoitetaan yleisesti "blokkiutumisen vuosikymmenenä", aikana, joka jakoi maailman paloihin.

2022 **2030** **2040**

EU:n kohdentaa Fit for 55:n toisen vaiheen rahoituksessa pääosan rahoituksesta kahteen aiheeseen: energiamurroksen vauhdittamiseen ja raideliikenteen kehittämiseen sekä paikallisesti että koko unionia yhdistävästi. Tavoitteena on, että tavarat ja ihmiset liikkuvat sähköisesti raiteilla ympäri Eurooppaa helposti ja kustannustehokkaasti.

Suomen maahanmuuttopolitiikkaa uudistetaan reippaasti ja erityisesti työperäisellä maahanmuutolla pyritään paikkaamaan työntekijä- ja osaamisvajeita. Tulijoita olisi kuitenkin enemmän kuin Suomeen otetaan, mikä mahdollistaa tiettyä valikointia ja "ohituskaistojen" tarjoamista tietyillä ihmisille.

Tallinnan tunneli avautuu vuonna 2035, ja mahdollistaa liikkumisen nopeaa raideyhteyttä pitkin Eurooppaan.

Suomen väestörakenne on tasoittunut eikä huoltosuhteen heikkenemisen pelot toteutuneet niin kuin ennustettiin 2020-luvun taitteessa. Väkiluku kasvanut 6.5 miljoonaan maahanmuuton ansiosta ja väestö on keskittynyt suurimpiin 15 kaupunkiin.

 © COPYRIGHT CAPFUL

Skenaario 2

Lännen ja Idän Kahtiajako

© COPYRIGHT CAPFUL

TAMPEREEN KAUPUNKISEUTU

Lännen ja Idän Kahtiajako

- **Kylmä sota 2.0** alkaa ja rautaesirippu laskeutuu jälleen, kun Venäjä vakiinnuttaa asemansa lännen vastavoimana. Erot autoritaaristen ja demokraattisen maiden välillä kasvavat ja hybridivaikuttaminen sekä kauppasodat yleistyvät. Eurooppa tiivistyy nopeiden EU ja NATO -integraatioiden kautta. Ukrainan sota päättyy, kun Ukraina jaetaan Venäjän ja itsenäisen Ukrainan kesken.
- **Ilmastonmuutoksen vaikutukset korostuvat alueellisesti** keskiarvoisen ennusteen mukaan. Sään ääri-ilmiöitä esiintyy, mutta Suomessa ne ovat verrattain harvinaisia. Ilmastonmuutoksesta johtuvia kriisejä esiintyy haavoittuvilla alueilla, mm. Afrikassa, josta pakolaisia lähtee liikkeelle tasaiseen tahtiin elinolosuhteiden huonontuessa.
- **Vihreää siirtymää käytetään omien etujen tavoitteluun** valtioiden ja yritysten toiminnan jatkeena eikä kokonaisvaltainen vihreä siirtymä toteudu edes Euroopassa. Myönnytyksiä ja kunnianhimoista politiikkaa tehdään lähinnä, kun se tukee omaa toimintaa tai taloutta. Vihreän siirtymän hitauden johdosta Venäjä pystyy ylläpitämään talouttaan ja vastakkainasettelua lännen kanssa fossiilisten polttoaineiden ja energian myynnillä.
- **Teknologiavienti kielletään Venäjän ja lännen välillä**, mikä mutkistaa teknologiakauppaa laajemminkin mm. Kiinan ja monien globaalin etelän valtioiden jatkaessa yhteistyötä Venäjän kanssa. Venäjä ja Kiina kehittävät erilliset internet-verkot ja Venäjä jatkaa kybervaikuttamista Länteen. Valtioiden priorisoidessa omaa etua, kokonaisvaltainen teknologinen kehitys hidastuu.
- **Kylmä sota ja valtiolliset interventiot lyhentävät ja paikallistavat tuotantoketjuja, arvoketjuja, taloutta ja kauppaa**, minkä johdosta Euroopan työllisyys paranee ja osaajapula pahenee. Työntekijätarvetta pyritään paikkaamaan automaatiolla ja osaajien maahanmuutolla. Vähemmän koulutettujen siirtolaisten ja pakolaisten pääsyä EU:hun rajoitetaan. Toimitusketjut lyhenevät ja talousalueiden välinen kanssakäyminen mutkistuu.
- **Kestävyyskriisi ja vastakkainasettelu kestävyyteen vähättelevästi suhtautuvan idän kanssa muuttavat arvoja ja asenteita huomattavasti enemmän kestävyyttä korostavaksi lännessä**. Pettymys ylikansallisten organisaatioiden ja valtioiden kykyyn ratkaista kriisi ajaa ihmisiä ja varsinkin nuoria edistämään itse kestävyyttä. Elinkelpoisen ja hyvinvoivan planeetan jättäminen jälkipolville muodostuu sukupolvikokemukseksi niille ikäluokille, jotka joutuvat ratkomaan kestävyyskriisin aiheuttamia ongelmia.

SKENAARIO 2

capful

LYHYESTI

- **Uusi kylmä sota Lännen ja Venäjän välillä**
- **Tiivis Eurooppa**
- **Ilmastonmuutos aiheuttaa vahinkoa riskialueilla**
- **Vihreä siirtymä takkuaa omanedun tavoittelun vuoksi**
- **Teknologiakauppa ja –kehitys hidastuvat**
- **Tuotantoketjut paikallistuvat ja osaajapula Euroopassa pahenee**
- **Luontoarvot ja ylisukupolvinen ajattelu korostuvat**

© COPYRIGHT CAPFUL

Lännen ja Idän Kahtiajako: Suomen kehitys

Geopolitiikka
Suomen asema lännen eturintamana Venäjää vastaan on hankala ja aiheuttaa epävarmuutta sekä mm. maariskin kasvua sekä ulkomaisten investointien kuihtumista. Turvatakseen asemansa Suomi liittyy Natoon Ruotsin kanssa. Naton joukkoja ja asejärjestelmiä tuodaan Suomeen suuria määriä ja Itämeri militarisoituu.

Hyvinvointivaltio
Kansallinen politiikka ja sääntely on vahvaa ja vapaata. Hyvinvointivaltion ja tasa-arvon ylläpitämiseen pyritään aktiivisella sääntelyllä. Ylisukupolvisia hyvinvointieroja pienennetään poliittisin toimin, mm. kansalaispalkan avulla. Uusia yhteisöverkostoja rakentuu, mikä nähdään 3. ja 4. sektorin ja järjestötoiminnan aktivoitumisena.

Arvot
Pitkän päälle kestävyyskriisi ja vastakkainasettelu kestävyyteen vähättelevästi suhtautuvan idän kanssa muuttavat arvoja ja asenteita enemmän kestävyyttä korostavaksi. Pettymys ylikansallisten organisaatioiden ja valtioiden kykyyn ratkaista kriisi ajaa ihmisiä ja varsinkin nuoria edistämään itse kestävyyttä. Osa suomalaisista suhtautuu kestävyysvaatimuksiin tästä huolimatta penseästi.

Väestökehitys
Väestö vanhenee, mutta väestömäärä pysyy nykyisellään noin 5.5 miljoonassa, kun maahanmuutto lisääntyy EU:n asettamista rajoituksista huolimatta. Tuotannon palaaminen Euroopan omavaraisuuspyrkimys hidastaa kaupungistumista. Myös valtio tukee Suomen pitämistä asutettuna mm. turvallisuuspoliittisista syistä ja omavaraisuuden takaamiseksi.

Talous ja elinkeinorakenne
Tuotantoa palaa Suomeen ja julkiset toimijat luovat tarvitsemiaan strategisia teollisuusaloja ei-markkinaehtoisesti. Huoltovarmuus ja omavaraisuus korostuvat ja esimerkiksi ruoantuotantoa tuetaan entistä enemmän. Strategisesti tärkeisiin aloihin panostetaan ja niiden resilienssiä kehitetään. Euroopan markkinoille tuotetaan raaka-aineita.

Työn murros
Tuotantoketjujen, talouden ja kaupan paikallistuessa Suomen työllisyys paranee ja osaajapula pahenee. Työntekijätarvetta pyritään paikkaamaan automaatiolla ja osaajien maahanmuutolla, mutta kilpailu on kovaa ja Suomen vetovoima on rajallinen.

Aluekehitys
Alueet ovat valtion vahvassa ohjauksessa. Väestön vanhetessa ja paikoin keskittyessä sotealueiden määrää vähennetään ja vastuita lisätään siirtämällä kunnilta sivistyspalvelut ja TE-palvelut alueille. Kuntien merkitys hiipuu ja suuri osa päätöksenteosta tapahtuu alueissa ja niiden välisessä yhteistyössä.

Liikkuminen ja saavutettavuus
Infrastruktuuriin ja energiaan satsataan merkittävästi. Palaava tuotanto ja muuttunut turvallisuusympäristö edellyttävät itsenäisempää energiantuotantoa ja resilienttiä, sekä laajempaa tuotantoverkkoa kattavaa infrastruktuuria. Suomen saavutettavuus idästä kärsii merkittävästi Venäjän pitäessä ilmatilansa rajoitettuna lännelta.

Osaamisen kehittäminen
Koulutuspoliittisissa uudistuksissa kautta linjan on pyritty tunnistamaan millaisia taitoja, kyvykkyyttä ja osaamista tulevaisuudessa tarvitaan. Koulutusta kehitetään innovatiivisesti ja tarkoituksella uusia toimialoja luoden ja valittuja toimialoja tukien. Koulutuksella pyritään ohjaamaan Suomen kehityssuuntaa. Yritykset ja oppilaitokset tekevät yhteistyötä tarvittavan työvoiman kouluttamiseksi.

 © COPYRIGHT CAPFUL

Lännen ja Idän Kahtiajako: Kaupungit ja kansainvälisyys

Skenaariosta nousevat kansainvälisyyden ominaispiirteet eurooppalaisilla kaupunkiseuduilla

Väestöpohjan muutos

- Tuotantoketjujen kotoutumisesta johtuva työvoimapula yhdessä lisääntyvän pakolaisuuden kanssa tuo eurooppalaisiin kaupunkeihin yhä enemmän väkeä muualta paikallisten väestöjen vanhetessa, mikä muuttaa kaupunkien olemusta yhä kansainvälisemmäksi.
- Paikoin kotiutuminen ei onnistu, mikä aiheuttaa ongelmia.

Paikallisuus

- Kylmä sota ja valtiolliset interventiot lyhentävät ja paikallistavat tuotantoketjuja, arvoketjuja, taloutta ja kauppaa, minkä johdosta Euroopan työllisyys paranee ja osaajapula pahenee.
- Kaupungistuminen hidastuu ja uusia keskuksia syntyy resurssien (energia, raaka-aine) ja logististen solmukohtien ympärille. Kansainvälisen logistiikan määrä vähenee.

Ylisukupolvisuus

- Pettymys virallisten tahojen kykyyn ratkaista kestävyyskriisi saa varsinkin nuoria edistämään kestävyyttä entistä enemmän, erityisesti kaupungeissa
- Vaihtoehtoista elämää ja asumista kannattavat yhteisöt yleistyvät.
- Kestävyyttä aletaan enenevissä määrin vaatia kaikissa ikäluokissa, mikä johtaa yhä kestävämpiin kaupunkeihin.

 © COPYRIGHT CAPFUL

Lännen ja Idän Kahtiajako: Juoni

Suomi ja Ruotsi liittyvät Natoon.

Kiina asettuu yhä selkeämmin vastustamaan länttä. Yhdessä Venäjän kanssa.

Kiinan ja Venäjän muodostaman yhteenliittymän ja lännen välinen vastakkainasettelu institutionalisoituu.

Suurten suomalaisten kaupunkien ja kaupunkiseutujen kasvu pysähtyy.

Ilmastonmuutoksen vaikutukset runtelevat globaalia etelää, mikä johtaa yhä suurempiin muuttovirtoihin.

Alkutuotannon ja jalostustoiminnan menestyessä periferisemmilläkin alueilla Suomessa, keskikokoiset teollisuuskaupungit ja jopa -kylät vakiintuvat.

2022 **2030** **2040**

Kiinan asemoituminen länttä vastaan aiheuttaa tuotantoketjujen kotouttamista. Suomessa panostetaan teknologiateollisuuteen, kaivannaisjalosteisiin ja biojohdannaisiin.

Kiina asettuu itäisen blokin johtoon yhä selkeämmin ja liittää siihen Belt-and-road yhteistyökumppaneitaan.

Ylikansallisen sopimisen ja ponnistelujen puute ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi hidastaa vihreää siirtymää.

Sotealueiden määrää vähennetään ja vastuita lisätään siirtämällä kunnilta sivistyspalvelut ja TE-palvelut alueille. Kuntien merkitys hiipuu ja suuri osa päätöksenteosta tapahtuu alueilla ja niiden välisessä yhteistyössä.

Länsimaissa varsinkin nuoret turhautuvat yhä voimakkaammin valtioiden saamattomuuteen vihreään siirtymään liittyen.

Kilpailu Afrikasta ja Aasiasta kiihtyy lännen ja Kiinan johtaman blokin välillä.

 © COPYRIGHT CAPFUL

Skenaario 3

Teknologiayritysten Avoin Aika

© COPYRIGHT CAPFUL

TAMPEREEN KAUPUNKISEUTU

Teknologiayritysten Avoin Aika

- **Muodollinen yhteistyö ja sopiminen vallitsee geopolitiikassa.** 2020-luvun alun kiristynyt kansainvälinen politiikka lientyy ja monissa asioissa palataan neuvottelupöytiin rakentavassa hengessä. Jännitteet eivät katoa täysin, mutta lähes poikkeuksetta pyritään rauhanomaisiin ratkaisuihin. Myös suhteet naapurimaihin näyttelevät yhä suurempaa roolia kauppa-alueina ja esimerkiksi pohjoismainen yhteistyö vahvistuu.
- **Pahimmilta seurauksilta vältytään ilmaston lämpenemisen ja ympäristöongelmien suhteen teknologisten ratkaisuilla, erityisesti hiilensidonnassa, energian- ja ruoantuotannossa.** Ilmasto lämpenee, mutta lämpenemisen vauhti taittuu. Sään ääri-ilmiöitä esiintyy, mutta ne ovat verrattain pieniä vaikutuksiltaan, eivätkä aiheuta globaalistikaan muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta suuria yhteiskunnallisia kriisejä. Vihreä siirtymä ei toteudu sellaisena kuin uumoiltiin, vaan kulutus ja ympäristökuorma lisääntyvät, kun päästöihin löydettiin teknologinen ratkaisu.
- **Vakaa toimintaympäristö mahdollistaa avoimen globaalin talouden**. Globaali talous toimi, raaka-aineet kiertävät ympäri maailmaa ja tuotteet tehdään siellä missä niiden tekeminen on tehokkainta. Avoin globaali talous tarkoittaa myös vahvaa keskinäisriippuvuutta, kriisit eivät ole koskaan paikallisia, vaan leviävät nopeasti läpi globaalin talouden verkostojen. Toisaalta myös talouden kehitys toisaalla lisää talouskehityksen mahdollisuutta myös muualla.
- **Teknologiayritysten ja markkinoiden valta kasvaa.** Yritysten ja verkostojen valta kasvaa ja kansallisvaltioiden rooli pienenee. Suuret teknologiayritykset korvaavat valtioita tärkeimpinä kansainvälisinä toimijoina. Suuryritysten varallisuus ylittää valtioiden varallisuuden ja niiden mahdollisuudet toimia joustavasti on selvästi valtioita korkeampi. Yksityisen ja yleisen tiedon hallinta on suuryrityksillä. Ihmiset sitoutuvat yrityksiin, jotka tuottavat yhä useampia palveluita joita valtiot ovat perinteisesti tarjonneet. **Monissa maissa suuret yritykset rakentavat, hallinnoivat ja sääntelevät kaikkea infrastruktuuria viemäreistä rautateihin ja internetistä palveluihin.**
- **Nopea työn murros, joka kasvattaa eri-arvoisuutta** ja polarisoi koko globaalia työmarkkinaa vahvasti kansainvälisillä työmarkkinoilla toimiviin huippuasiantuntijoihin ja enemmän paikkaan sidottuihin, palveluammateissa tai tuotannollisessa teollisuudessa, käytännössä ”pakotettuina yrittäjinä”, toimiviin alustatyöläisiin.
- **Kulutuskeskeisyys, materialismi, markkinaliberalismi, tehokkuus ja työn arvostus ovat valtavirtaisia globaaleja arvoja.** Globaalit hyvätuloiset määrittävät omalla käyttäytymiselleen

SKENAARIO 3

capful

LYHYESTI

- Muodollinen yhteistyö geopolitiikassa
- Teknologiat pelastavat ilmaston lämpenemiseltä ja ympäristöongelmilta
- Avoin globaali talous
- Teknologiayritysten ja markkinoiden valta kasvaa
- Yritykset rakentavat, hallinnoivat ja sääntelevät infrastruktuuria
- Nopea työn murros, joka kasvattaa eri-arvoisuutta
- Kulutuskeskeisyys, materialismi, markkinaliberalismi, tehokkuus ja työn arvostus

© COPYRIGHT CAPFUL

Teknologiayritysten Avoin Aika: Suomen kehitys

Geopolitiikka

Suomessa nähdään globaalia yhteiskuntakehitys vastaavaa suuntausta, jossa valtaa siirtyy yhä enemmän valtiolta suurille yrityksille samalla kun yksilön vapaus, vastuu ja kuluttajuus korostuvat. Suomen valtion rooli pienenee, julkishallinnon uudistuksia ei kyetä toteuttamaan. Demokratia heikkenee.

Hyvinvointivaltio

Yritysten roolin kasvaessa yksityistäminen etenee Suomessa ja vain rajattua hyvinvointia tarjotaan kansalaisille. Hyvinvointivaltiota ei nähdä enää merkittävänä asenteissa eikä politiikassa. Suuri osa palveluista on kokonaan annettu yritysten ja markkinoiden hoidettavaksi ja hyvinvointivaltiota ei oikeastaan enää ole, vaikka Suomessa onkin korkea materiaalinen elintaso.

Arvot

Taloudellinen pragmaattisuus, materia, kulutus ja tehokkuus ovat valtavirtaisia arvoja. Yksityistäminen ja individualismi korostuvat valtavirtaisina arvoina, jotka ohjaavat yhteiskunnallista kehitystä myös Suomessa. Suomen väestö eriarvoistuu kehityksen myötä ja Suomen kokonaisturvallisuus heikkenee erojen kasvaessa yhä suuremmiksi.

Väestökehitys

Väestö vanhenee, väkiluku vähenee 5 miljoonaan ja väestö keskittyy Helsingin, Turun, Tampereen ja Oulun seuduille. Toisaalta monipaikkaisuus ja muuttaminen lisääntyy työn murroksen mahdollistamana. Politiikka on tiukkaa maahanmuuton suhteen. Toisaalta huippuosaajat otetaan avosylin vastaan, mutta muuten maahanmuuttoa rajoitetaan paljon.

Talous ja elinkeinorakenne

Suomen taloudessa tapahtuu nopea talouden palvelullistuminen ja toisaalta teollisen tuotannon ulkoistaminen globaaleilla markkinoilla. Euroopan sisälle jäävä tuotannollinen teollisuus on lähes täysin automatisoitua. Kansainvälisten teknologiayritysten rooli kasvaa, ne pitävät talouden rattaat pyörimässä ja valtaosa ihmisistä on tavalla toisella alustoilla töissä.

Työn murros

Huippuosaajat ja matalan osaamisen työt. Automatisaatio ja työn erikoistuminen johtavat työn vahvaan polarisaatioon asiantuntijatehtäviin, ja tehtäviin, joita halpatyöläiset voivat tehdä koneita halvemmalla. Syntyy halpatyöläisten väestöryhmä, joka ei pääosin kuulu tukien ja julkisten palveluiden piiriin.

Aluekehitys

Helsingin, Turun, Tampereen ja Oulun seutujen roolin kasvaessa ja valtion roolin pienentyessä muut alueet jäävät oman onnensa nojaan. Hyvinvointialueista on luovuttu, jäljelle jääneet sotepalvelut on pääosin yksityistetty ja terveydenhuollon palveluista valtaosa tuotetaan yksityisten toimijoiden ja vapaaehtoiseen vakuutusten mallin kautta.

Liikkuminen ja saavutettavuus

Suomessa ja Suomesta korostuu lentoliikenteen kautta yhteydet kaikkialle maailmaan. Liikenne Euroopasta Suomen kautta Aasiaan on keskeinen osa Suomen yhteyksiä muualle.

Osaamisen kehittäminen

Osaaminen polarisoituu vahvasti huippuasiantuntijoihin ja palveluammateissa sekä tuotannossa työskenteleviin, matalan osaamisen työssä toimiviin ihmisiin. Osaamisen kehittäminen keskittyy tuottamaan mahdollisimman paljon huippuosaajia eikä takaamaan kaikille yhtäläisiä mahdollisuuksia.

 © COPYRIGHT CAPFUL

Teknologiayritysten Avoin Aika: Kaupungit ja kansainvälisyys

Skenaariosta nousevat kansainvälisyyden ominaispiirteet eurooppalaisilla kaupunkiseuduilla

Älykkäät kaupungit

- Teknologiayritysten hallinnoimana ja operoimana kaupunkien järjestelmät ovat automatisoituja ja optimoituja.
- Yhä useammat järjestelmät ovat vuorovaikutuksessa toistensa: liikenne, logistiikka, turvallisuus, terveys, jätehuolto, älykodit, energiantuotanto ja kulutus muodostavat yhtenäisen älykkään kaupungin.

Globaali alustatalous

- Nopea työn murros ja globaali alustatalous polarisoi tuloja ja hyvinvointia kahteen luokkaan.
- Globaalissa asiantuntijataloudessa toimivat tekevät töitä mistä vain: kaupungit kilpailevat heidän lyhytaikaisesta asumisesta ja asettumisesta tietylle seudulle.
- Palveluammateissa tai fyysisissä töissä työskentelevät matalapalkkatyöläiset jäävät rengin asemaan.

Virtuaaliset kaupungit

- Virtuaalitodellisuus ja lisätty todellisuus muuttavat kaupunkien luonnetta ja tulevat kiinteäksi osaksi kaupunkeja.
- Monet tapahtumat, pelit ja matkailu hyödyntävät virtuaalitodellisuuslaseja ja -teknologioita, jolloin fyysisellä paikalla ja infrastuktuurilla ei ole enää niin paljon merkitystä.

 © COPYRIGHT CAPFUL

Teknologiayritysten Avoin Aika: Juoni

Ukrainan sodassa saadaan rauhansopimus suhteellisen nopeasti, kun molempien osapuolien tappiot ja Venäjän kotirintaman tyytymättömyys kasvaa. Rauhansopimuksella taataan, ettei Putin menetä kasvojaan eikä Ukraina menetä itsenäisyyttään. Alkaa muodollisen yhteistyön, erityisesti taloudellisiin realiteetteihin pohjautuen, geopolitiikan aika. Taloudellinen pragmaattisuus määrittää geopolitiikan säännöt ja yhteistyön toimivuuden.

Digitalisaatio ja teknologinen kehitys mahdollistavat tuottavuusloikkia, jotka kasvattavat globaalia taloutta vauhdilla. Globaali talous on palautunut pandemiaa ja Ukrainan sotaa edeltäneeseen tilaan.

Teknologiayritysten valta kasvaa: datan ja tiedon kertyminen, varallisuuden keskittyminen muutamille isoille yrityksille sekä ylivertainen taloudellinen tuottavuus toimivat yritysten vaikutusvallan kehittymisen ajureina.

Suuret teknologiayritykset ja niiden edustajat hyväksytään monissa valtioissa suoraan poliittiseen päätöksentekoon mukaan. Suomessa eduskuntaan hyväksytään edustustoa yritysmaailmasta sekä suomalaisista että ulkomaalaisista yrityksistä.

2022 **2030** **2040**

Kehitystyö ja investoinnit energian tuotantoon, fossiilisen energian puhtaampaan käyttöön ja ruoantuottamiseen ilman laaja-alaisia maa-alueita aiheuttavat nopeaa murrosta suoraan tai välillisesti lähes kaikilla toimialoilla.

Läpimurto hiilensidonnassa ja merkittävät investoinnit nopeaan skaalaamiseen mahdollistavat päästöjen pudottamiseen negatiiviseksi muutamassa vuodessa.

Suomessa julkaistaan tutkimus, joka kertoo palkkajakauman nopeasta polarisoitumisesta ja keskiluokan katoamisesta. Tutkijat kuvaavat kehityksen johtavan hyvinvointivaltion talouden rappeutumiseen ja historiallisen suureen epätasa-arvoisuuteen. Tulokset herättävät kohun muutamaksi päiväksi, mutta se unohtuu yhtä nopeasti kuin nousi otsikoihinkin.

Suomessa järjestetään ensimmäinen lisättyä todellisuutta ja virtuaalitodellisuutta hyödyntävä festivaali samanaikaisesti sekä pääkaupunkiseudulla, Turussa, Tampereella ja Oulussa. Pääesiintyjät ovat jakautuneet tasaisesti eri kaupunkeihin.

 © COPYRIGHT CAPFUL

Skenaario 4

Globaalit Haasteet ja Sopimukset

© COPYRIGHT CAPFUL

TAMPEREEN KAUPUNKISEUTU

capful

Globaalit Haasteet ja Sopimukset

SKENAARIO 4

- **Toimiva globaali ja avoin yhteistyö** mahdollistuu, kun valta vaihtuu Venäjällä. Pitkittyneen Ukrainan kriisin takia ja muun maailman pyristeltyä nopeasti eroon fossiilisista Venäjän talous romahtaa ja Putin syrjäytetään. Venäjällä pääsee valtaan uudistusmielisempi ja avoimia konflikteja välttävä hallinto. Globalisaatio etenee ja keskinäisriippuvuus kasvaa.
- **Ilmaston lämpeneminen kiihtyy ja sään ääri-ilmiöt lisääntyvät pahimpien ennusteiden mukaisesti**. Sään ääri-ilmiöt aiheuttavat yhteiskunnallisia kriisejä, joilla on vaikutuksia myös Suomeen. Maailmalla esiintyy laajasti ilmastopakolaisuutta, ekosysteemien romahduksia sekä ruoka-, vesi-, resurssi-, terveys-, ja energiakriisejä. Suomessa ilmasto lämpenee keskimäärin yli 2.5° vuoteen 2040 mennessä. Suuri määrä pakolaisia suuntaa Eurooppaan ja Suomeen.
- **Ilmastokriisi ajaa valtiot yhteistyöhön ja nopea ja tavoitteet saavuttava, jatkuvasti itseään kirittävä vihreä siirtymä ja energiamurros toteutuvat.** Lainsäädäntö tukee murrosta, mutta erityisesti teknologioiden nopea kehittyminen tekee siitä mahdollista. Myös asenteet ja kuluttajakäyttäytyminen tukevat vihreää siirtymää.
- **Kansainväliset instituutiot kuten YK, EU, WTO, ja G20 toimivat yhä merkittävämmässä roolissa poliittisina toimijoina ja sääntelijöinä.** Valtaa siirtyy kansallisvaltioilta ja valtioiden välisistä sopimuksista kansainvälisille toimijoille, jotka määrittävät globaaleja pelisääntöjä.
- Kansainvälistä kauppaa ja taloutta harjoitetaan tietyillä tärkeillä toimialoilla, mutta **ympäristösyistä pyritään paikallisempaan talouteen**. Talouden keskinäisriippuvuudet eivät katoa, mutta pienenevät 2000-luvun alun vuosikymmenistä huomattavasti.
- **Kestävyyskriisi muuttaa arvoja ja asenteita huomattavasti enemmän kohti ylisukupolvista ajattelua ja luontoarvojen korostumista**. Elinkelpoisen ja hyvinvoivan planeetan jättäminen jälkipolville muodostuu tietynlaiseksi sukupolvikokemukseksi niille ikäluokille, jotka joutuvat kohtaaman kestävyyskriisin aiheuttamia pahimmat ongelmat. Vaikutukset elintapoihin ja kulutukseen ovat merkittävät.
- **Suuri tarve ja kansainvälinen yhteistyö kirittävät teknologista kehitystä,** erityisesti energiamurrokseen ja vihreään siirtymään liittyen**.**
- Kulutusperustaisen elämän hiipuessa ja muuttuessa kestävämmäksi sekä suurten pakolaismäärien työllistämiseksi **työaikoja lyhennetään ja työtä pyritään jakamaan** useampien kesken.

LYHYESTI

- **Toimiva ja avoin globaali yhteistyö**
- **Vakavat vaikutukset ilmastonmuutoksesta**
- **Paljon pakolaisuutta**
- **Nopea vihreä siirtymä**
- **Kansainvälinen hallinta ja sääntely**
- **Paikallistuva talous**
- **Kestävät arvot ja kulutusyhteiskunnan murros**
- **Nopeasti kehittyvä, erityisesti vihreä, teknologia**
- **Työn väheneminen ja jakaminen**

© COPYRIGHT CAPFUL

Globaalit Haasteet ja Sopimukset: Suomen kehitys

Geopolitiikka

Suomen geopoliittinen asema paranee merkittävästi Venäjällä tapahtuneen vallanvaihdon jälkeen. Pahenevan ilmastokriisin edessä suurimmat valtiot keskittyvät yhteistyöhön ja konfliktit keskittyvät alueille, jotka ovat kaukana Suomesta. Näiden vaikutukset näkyvät kuitenkin myös pohjoisessa pakolaisuuden lisääntymisenä.

Hyvinvointivaltio

Kansalaiset ovat ylpeitä hyvinvointivaltiostaan ja kannattavat sen puitteissa nykyistäkin suurempia tulonsiirtoja. Myös yrityksissä nähdään hyvinvointiyhteiskunnan merkitys ja lisäarvo, eikä toimintaa lähdetä siirtämään muualle matalampien kustannusten perässä. Tätä solidaarisuutta tarvitaan nopeasti kasvavan väestön rasittaessa järjestelmää voimakkaasti.

Arvot

Vakava ilmastokriisi muuttaa arvoja ja asenteita huomattavasti enemmän kohti ylisukupolvista ajattelua ja luontoarvojen korostumista. Kulutuskäyttäytyminen ja elintavat muuttuvat merkittävästi, ylikansallisen ja kansallisen ohjauksen tukemina. Kaikessa pyritään kestävyyteen ja ansainnan ja rahan arvostus laskee.

Väestökehitys

Suuret pakolaismäärät nostavat Suomen väkiluvun nopeaan kasvuun, peräti 9 miljoonaan. Suurin osa muuttajista muuttaa suurimpiin kaupunkeihin, mutta tulijoita on niin paljon, että myös osa maaseudun kunnista kasvaa. Tulijat ovat pääosin nuorempaa, työikäistä väkeä. Kantasuomalainen väestö vanhenee ja vähenee. Kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus kasvaa merkittävästi.

Talous ja elinkeinorakenne

Suomen teollisuuden ja palveluelinkeinojen tuottavuus kasvaa teknologian kehityksen ja digitalisaation hyödyntämisen myötä. Erityisesti Suomen teknologia-ala pääsee mukaan globaalin kasvun imuun ja raskas teollisuus ja alkutuotannossa olleet yritykset kykenevät jalostamaan tuotteitaan pidemmälle.

Työn murros

Kulutusperustaisuuden hiipuessa ja elämän muuttuessa yhä kestävyysperustaisemmaksi samanaikaisesti kun Suomeen kohdistuu merkittävä määrä pakolaisuutta johtavat työajan vähentämiseen ja työn jakamiseen useampien työntekijöiden kesken. Ihmisille jää enemmän vapaa-aikaa, jolloin tarve kuluttamiselle vähenee. Toisaalta kulutukseen perustuvaa työtä häviää.

Aluekehitys

Soteuudistus toteutuu suunnitellusti ja alueiden sekä kuntien vastuut pysyvät nykyisellään. Joitain kuntaliitoksia tehdään, heikommin pärjäävien maaseutukuntien autioituessa. Vihreän siirtymän myötä monet alueet hyötyvät uusista energia-, raaka-aine-, ja infrahankkeista. Suurimmat kaupungit kasvavat vauhdilla. Voimakas väestönkasvu jakautuu myös pienempiin kuntiin.

Liikkuminen ja saavutettavuus

Liikenne sähköistyy voimakkaasti ja varsinkin fossiilisiin perustuvaa lentomatkustusta rajoitetaan, mikä vähentää kansainvälistä matkustamista. Suomen saavutettavuus toisaalta paranee hieman, kun liikenne Venäjän läpi sallitaan. Myös Venäjältä suuntaa enemmän liikennettä Suomeen. Suomessa panostetaan junaverkon kehittämiseen.

Osaamisen kehittäminen

Osaamisen kehittämistä tuetaan taloudellisesti mahdollistamalla alanvaihdon kenelle tahansa. Vaikka osaamisen kehittäminen ja uudelleenkouluttautuminen on joustavaa, malli on kuitenkin lähtökohtaisesti reaktiivinen toimintaympäristön muutosten suhteen ja korostaa erityisesti yksilön kyvykkyyttä vaihtaa alaa ja kouluttautua itselleen sopivalla tavalla.

 © COPYRIGHT CAPFUL

Globaalit Haasteet ja Sopimukset: Kaupungit ja kansainvälisyys

Skenaariosta nousevat kansainvälisyyden ominaispiirteet eurooppalaisilla kaupunkiseuduilla

Vihreät kaupungit

- Vihreät asenteet, resilienssi ilmastonmuutoksen vaikutuksia vastaan sekä kestävät ratkaisut leimaavat kaupunkeja.
- Kulutuksen vähentyessä ja minimalistisemman elämäntavan yleistyessä kaupallisuuteen ja ostamiseen perustuvat kaupungit uudistuvat.
- Tarvetta liikkua pitkiä matkoja pyritään minimoimaan.

Ihmiset keskiössä

- Asuminen keskittyy kun ylimääräistä liikkumista pyritään vähentämään ja asuntojen koot pienenevät kun pyritään energiatehokkuuteen.
- Kaupallisuuden vähetessä kaupunkeja muutetaan enemmän terveyttä ja yhteisöllisyyttä tukeviksi. Työn roolin vähetessä harrastuksilla ja vapaa-ajan tekemisellä on yhä suurempi merkitys.

Ketteryys ja resilienssi

- Kaupunkien tulee olla yhä resilientimpiä ja ketterämpiä, kun joudutaan ratkomaan miten sopeudutaan nopeasti suuriin määriin uusia tulijoita ja miten selvitään sään ääri-ilmiöistä, toimitusketjujen häiriöistä tai muista kriisitilanteista.
- Eri asumismuotoja sekoitetaan ja infrastruktuurin resilienssiin kiinnitetään yhä enemmän huomiota.

 © COPYRIGHT CAPFUL

Globaalit Haasteet ja Sopimukset: Juoni

Ilmasto lämpenee vauhdilla ja ilmastonmuutoksen vaikutukset pahenevat vuosi vuodelta. Massiiviset kuivuudet ajavat kymmeniä miljoonia ihmisiä pakolaisiksi Aasiassa ja Afrikassa. Dramaattisia vaikutuksia nähdään myrskyjen ja tulvien muodossa myös pohjoisella pallonpuoliskolla.

Ukrainan kriisi pitkittyy, eikä Venäjä pysty irrottautumaan siitä kunniallisesti. Tämä johtaa lisääntyvään epätyytyväisyyteen ja heikkenevään talouteen länsimaiden luopuessa venäläisestä kaasusta ja öljystä.

Ilmastokriisin myötä YK:n mandaatti vahvistuu, ja sen kautta toteutetaan yhä enempää yleissitovaa sääntelyä, jolla mm. velvoitetaan kestävyyteen, energiasiirtymään sekä paikallisempaan tuotantoon

Talouden keskinäisriippuvuudet jatkavat vähenemistään ja minimalistisempi elämäntapa alkaa muodostua normiksi.

Kulutusperustaisen elämän hiipuessa ja muuttuessa kestävämmäksi sekä suurten pakolaismäärien työllistämiseksi työaikoja lyhennetään monissa maissa, ja työtä pyritään jakamaan useampien kesken.

2022 **2030** **2040**

Putin syrjäytetään ns. palatsivallankaappauksessa ja sota vieritetään täysin tämän niskoille. Venäjä solmii Ukrainan kanssa rauhan ja pyrkii liennyttämään suhteitaan länteen.

Kiina ottaa Venäjän kohtalosta opikseen, liennyttää suhteitaan lähialueille ja keskittyy kaupankäyntiin sekä toimimaan yhtenä maailman tuotantokeskuksista.

Kansainvälinen tilanne rauhoittuu ja osittainen globalisaatio kiihtyy. Ympäristösyistä taloutta aletaan kuitenkin paikallistaa joidenkin edelläkävijävaltioiden toimesta.

Ilmastokriisi ajaa valtiot yhteistyöhön ja globaalissa yhteistyössä aletaan panostamaan nopeaan energiamurrokseen. Lainsäädäntö tukee murrosta, mutta erityisesti teknologioiden nopea kehittyminen tekee siitä mahdollista. Myös asenteet ja kuluttajakäyttäytyminen tukevat vihreää siirtymää.

Ilmastonmuutoksen vaikutukset jatkuvat, mutta päästöjä on onnistuttu vihreän siirtymän myötä vähentämään. Muuttuneista asenteista huolimatta ilmassa on merkkejä siitä, että aiempaan kulutusyhteiskuntamalliin voitaisiin osittain palata.

 © COPYRIGHT CAPFUL

TAMPEREEN KAUPUNKISEUTU

Kaupunkiseudun mahdollisuudet, riskit, roolit ja toimenpiteet eri skenaarioissa

YHTEENVETO

MAHDOLLISUUDET, RISKIT, ROOLIT JA TOIMENPITEET

	Eurooppa Blokkien Maailmassa	Lännen ja Idän Kahtiajako	Teknologiayritysten Avoin Aika	Globaalit Haasteet ja Sopimukset
Mahdollisuudet	▸ EU:n vahvistuminen ja kestävän kehityksen tavoitteiden korostuminen tuo kaupungille monenlaisia mahdollisuuksia. ▸ Valmistavan teollisuuden keskittymä kaupunkiseudulla, jolle riittää kysyntää. ▸ Raideyhteyksien kehittäminen ja täysimääräinen hyödyntäminen. ▸ Profiloituminen kesämatkailukohteena.	▸ Vihreä siirtymä luo yrityksille paljon uusia mahdollisuuksia. ▸ Eurooppa avoimen teknologian vahvana markkina-alueena parantaa menestysedellytyksiä. ▸ Naton luomat poliittiset ja taloudelliset mahdollisuudet ▸ Kestävän elämäntavan mahdollistava ympäristö vetovoimatekijänä. ▸ Lisäresursseja luvassa raidehankkeisiin turvallisuus – ja kestävyysnäkökulmien takia.	▸ Kaksoiskuntalaisuuden nousu saattaa lisätä asujia alueen kuntiin. ▸ Kumppanuudet teknologiatoimijoiden kanssa. ▸ Seututoimiston vastuulla pitää seutua kiinnostavana elinympäristönä. ▸ Julkinen sektori ostaa yksityistä teknologiapalvelua. ▸ Enemmän markkinalähtöistä ja uusia ratkaisuja. ▸ Yhteisöllisyyden kasvu.	▸ Rakentava kansainvälinen yhteistyö luo mahdollisuuksia lähteä aktiivisesti mukaan kestävyyden edistämiseen. ▸ Ilmastonmuutoksen torjuntaan ja sopeutumiseen liittyy liiketoiminta-mahdollisuuksia. ▸ Kansainvälisyyden ja globalisaation "uusi aalto" hyödyttäisi todennäköisesti Pirkanmaata kuten aiemminkin. ▸ Talouden paikallisuuden lisäämispyrkimykset luovat lisää mahdollisuuksia ja työtä alueelle. ▸ Työvoima ja osaajapulaan saadaan helpotusta laajasta maahanmuutosta.
Riskit	▸ Erityisyyden tuominen esille haastavaa. ▸ Väestö vanhenee ellei muuttajia saada merkittävästi lisää. ▸ Maahan muuttaneiden määrä ja hyvinvointiyhteiskunnan heikkeneminen voi aiheuttaa eriarvoisuutta ja ristiriitoja. ▸ Osaavan työvoiman puuttuminen hidastaa kasvua ja kehitystä. ▸ Kaupunkiseudun jääminen blokin nurkkaan, reuna-alueelle.	▸ Väestönkehitys heikentää menestyksen edellytyksiä ja työvoiman saatavuutta. ▸ Kylmän sota ja Suomen kiinnostavuus. ▸ Riippuvuudet Kiinasta ja Venäjästä. ▸ Kaupunkien vetovoiman heikentyminen. ▸ Hyvinvointivaltion kestävyysvaje. ▸ Pirkanmaan aseman kansallisesti. ▸ Julkisen sektorin roolin karkaaminen paikallistasolta kauemmas.	▸ Tampere jää muiden kaupunkien taustalle, jos väestö vähenee eikä muuttajia saada. ▸ Yritysten vaikutusvalta vaikuttaa poliittiseen päätöksentekoon. ▸ Osaajien pitäminen alueella haastavaa. ▸ Polarisaation hallitseminen hankaloituu ja tasa-arvoa on haastavampi toteuttaa.	▸ Ilmaston lämpeneminen ja sään ääri-ilmiöt aiheuttavat lukuisia riskejä, liittyen suoriin sään aiheuttamiin tuhoihin ja ongelmiin, sekä pidempiaikaisiin biologisiin ongelmiin kuten tauteihin ja tuholaisiin. ▸ Suuressa maahanmuuttomäärässä on riski, ettei kotoutuminen onnistu, mikä voi lisätä pahoinvointia ja yhteiskunnallista epävakautta.
Kaupunkiseudun rooli ja keskeiset toimenpiteet	▸ Tampereen kaupunkiseutu on eurooppalainen, nopeasti kasvava kakkoskaupunki, joka tunnetaan edelläkävijyydestä kestävyysteemoissa ja kansainvälisyydestä teollisuuden sekä matkailun kautta. ▸ Valmistavan teollisuuden keskittymän kehitystä tuetaan. ▸ Energiaomavaraisuuteen ja sen kasvattamiseen investoidaan. ▸ Toteutetaan visiot keskustamaisesta, vahvaan raideliikenteeseen nojautuvasta kaupunkiseudusta. ▸ Tuetaan sosiaalista integraatiota.	▸ Tampereen kaupunkiseutu on maailman paras elämän eri osa-alueilla, joka pärjää sivistyksen ja koulutuksen kautta kahtiajakautuneessa maailmassa. ▸ Pidetään koulutettu, sivistynyt ja medialukutaitoinen väestö vahvuutena. ▸ Fokus kaupungin ydintehtävässä eli maankäytössä. ▸ Julkisen ja yksityisen yhteistyötä ketterästi. ▸ Kansalaisaktiivisuuden mahdollistaminen ▸ Englannin kielen lisääminen työkieleksi. ▸ Maaseutu fokukseen.	▸ Tampereen kaupunkiseutu on kansainvälinen ja monikulttuurinen, avoin maailmalle ja isoille yrityksille, mutta ei niinkään tasa-arvoinen. ▸ Kuntien rooli kuratoida yksityisiä palveluita ja helpottaa kansalaisen toimintaa. ▸ Kunnan rooli pienenee merkittävästi. ▸ Kehitetään osaamista kilpailuttamiseen ja sopimuksellisuuteen. ▸ Tuetaan oppilaitosten muutosta työn murroksen mukana tuottamaan yhä enemmän huippuosaajia.	▸ Tampereen kaupunkiseutu on tuplasti isompi, monikulttuurinen ja kansainvälinen keskus, joka on luonut uusien tulijoiden asuttamisesta ja kotouttamisesti globaalisti tunnistetun osaamisalueen. ▸ Maahanmuuttajien kotoutumisen ja koulutuksen kehittäminen sekä työllistäminen. ▸ Ilmastonmuutoksen vaikutuksiin varautuminen. ▸ Liiketoimintakentällä tulisi ottaa kaikki irti kansainvälisestä yhteistyöstä. ▸ Kansainvälisestä yhteistyöstä strategisempaa ja opettavampaa.

© COPYRIGHT CAPFUL

MAHDOLLISUUDET

Millaisia mahdollisuuksia skenaariot avaavat kaupunkiseudulle?

Skenaario 1
Eurooppa Blokkien Maailmassa

EU:n vahvistuminen ja kestävän kehityksen tavoitteiden korostuminen tuo kaupungille monenlaisia mahdollisuuksia. Kaupungilla erittäin kunnianhimoinen ilmastotavoitetiekartta, erityisesti kaukolämmön ja sähkön osalta jo nyt. Edelläkävijyys energiaratkaisuissa, jota muut voi hyödyntää.

Valmistavan teollisuuden keskittymä kaupunkiseudulla, jolle riittää kysyntää. Vahvat kansalliset ja EU:n sisämarkkinat pitää kysyntää yllä skenaariossa, samalla kun uutta teollisuutta syntyy, kun tuotantoa siirtyy Eurooppaan talouden deglobalisaation ja paikallistumisen myötä.

Raideyhteyksien kehittäminen ja täysimääräinen hyödyntäminen. Raideyhteys avaa paljon mahdollisuuksia: matkailussa ja liiketoiminnassa. Kaupunkiseutu ei enää niin erillään muusta Euroopasta.

Profiloituminen kesämatkailukohteena. Raideyhteys ja ilmaston lämpeneminen lisäävät kysyntää, Etelä-Euroopan varakkaat eläkeläiset tulee Suomeen lomille.

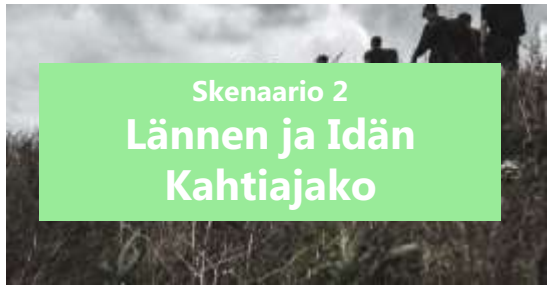

Skenaario 2
Lännen ja Idän Kahtiajako

Vihreä siirtymä luo yrityksille paljon uusia mahdollisuuksia. Esimerkiksi raskas teollisuus, kuten vaateteollisuus palaa, automaatio kehittyy, kaikkea tuotantoa lokalisoidaan, ja T&K&I toiminta vahvistuu Tampereella.

Eurooppa avoimen teknologian vahvana markkina-alueena parantaa menestysedellytyksiä.

Naton luomat poliittiset ja taloudelliset mahdollisuudet Euroopan ja Trans-Atlanttisen alueen osalta kasvavat. Nato myös vahvistaa Itämeren alueen vakautta ja luo osittain turvaa, vaikka Suomi raja-alueella onkin.

Kestävän elämäntavan mahdollistava ympäristö vetovoimatekijänä. Maaseudulla ja tasapuolisella aluekehityksellä koko maakunnan alueella roolia tässä.

Lisäresursseja luvassa raidehankkeisiin turvallisuus – ja kestävyysnäkökulmien takia.

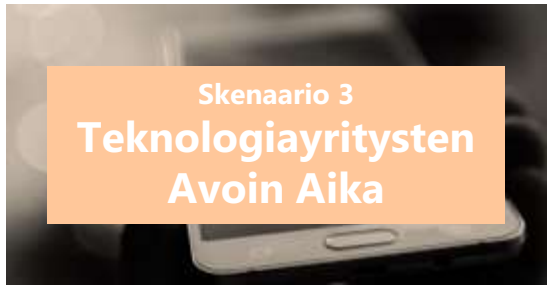

Skenaario 3
Teknologiayritysten Avoin Aika

Kaksoiskuntalaisuuden nousu saattaa lisätä asujia alueen kuntiin.

Kumppanuudet teknologiatoimijoiden kanssa avaavat uusia kaupunkikehityksen mahdollisuuksia ja kansainvälisiä yhteyksiä.

Seututoimiston vastuulla pitää seutua kiinnostavana elinympäristönä. Seudulla osaajia houkutteleva reservaatit, viherarvot, seudusta ainutlaatuinen kansainvälisestikin omia erityispiirteitä korostaen.

Julkinen sektori ostaa yksityistä teknologiapalvelua. Kunnat joutuvat pienentämään organisaatioitaan.

Enemmän markkinalähtöistä ja uusia ratkaisuja. Maankäytön logiikka muuttuu, kunta ei ole enää yksinhallitsija.

Yhteisöllisyyden kasvu vastalauseena yritysvallalla ja hyvinvointiyhteiskunnan pienentymiselle.

Skenaario 4
Globaalit Haasteet ja Sopimukset

Rakentava kansainvälinen yhteistyö luo mahdollisuuksia lähteä aktiivisesti mukaan kestävyyden edistämiseen.

Ilmastonmuutoksen torjuntaan ja sopeutumiseen liittyy liiketoiminta-mahdollisuuksia, joita alueen tutkimus, innovaatiot ja tuotanto tukevat. Erityisesti kiertotalouden mahdollisuudet lisääntyvät. Luonnonvarojen säästyminen paikallisesti suojaa luonnon monimuotoisuutta.

Kansainvälisyyden ja globalisaation "uusi aalto" hyödyttäisi todennäköisesti Pirkanmaata kuten aiemminkin.

Talouden paikallisuuden lisäämispyrkimykset luovat lisää mahdollisuuksia ja työtä alueelle.

Työvoima ja osaajapulaan saadaan helpotusta laajasta maahanmuutosta, kunhan kotouttaminen ja koulutus saadaan toimimaan hyvin.

© COPYRIGHT CAPFUL

RISKIT

Mitä riskejä skenaarioista nousee kaupunkiseudulle?

Skenaario 1
Eurooppa Blokkien Maailmassa

Erityisyyden tuominen esille haastavaa, kun eurooppalaiset kaupungit kehittyvät samaan suuntaan.

Väestö vanhenee ellei muuttajia saada merkittävästi lisää. Väestön ikääntyminen tapahtuu vääjäämättä skenaarion aikana.

Maahan muuttaneiden määrä ja hyvinvointiyhteiskunnan heikkeneminen voi aiheuttaa eriarvoisuutta ja ristiriitoja sekä sitä kautta tuottaa luokkayhteiskuntaa.

Osaavan työvoiman puuttuminen hidastaa kasvua ja kehitystä.

Kaupunkiseudun jääminen blokin nurkkaan, reuna-alueelle, itsekseen pieneksi suomalaiseksi kakkoskaupungiksi.

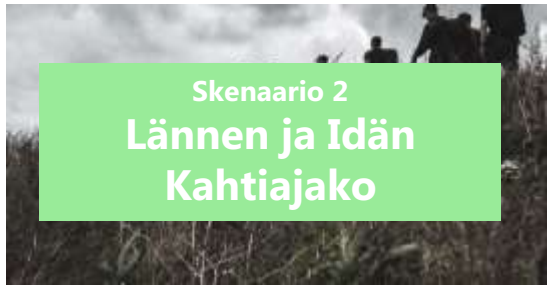

Skenaario 2
Lännen ja Idän Kahtiajako

Väestönkehitys heikentää menestyksen edellytyksiä ja työvoiman saatavuutta. Kansainvälisten osaajien houkuttele Suomeen haastavaa.

Kylmän sodan jännitteet ja Suomen kiinnostavuus heikkoa rajaperiferiana. Alueen brändi kasvattaa maariskiä ja pienentää investointien määrää.

Riippuvuudet Kiinasta ja Venäjästä. Tarvitaan muutosta nykyisen teollisuuden ja matkailun suhteen, jotta päästään eroon riippuvuuksista Kiinaan ja Venäjään.

Kaupunkien vetovoiman heikentyminen.

Hyvinvointivaltion kestävyysvaje pahenee, mikä lisää syrjäytymistä ja eriarvoisuutta.

Pirkanmaan asema kansallisesti. Alueen rooli kansallisessa fokuksessa ja investoinneissa.

Julkisen sektorin roolin karkaaminen paikallistasolta kauemmas.

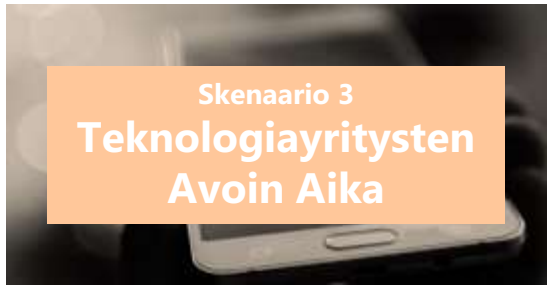

Skenaario 3
Teknologiayritysten Avoin Aika

Tampere jää muiden kaupunkien taustalle, jos väestö vähenee eikä muuttajia saada.

Yritysten vaikutusvalta vaikuttaa poliittiseen päätöksentekoon. Kaupungit eivät pysy perässä vallan siirtyessä yrityksille ja niille jää sopimuksellinen tai toimeenpaneva rooli.

Osaajien pitäminen alueella haastavaa ja erityisten kilpailuetujen löytäminen saattaa vaikeutua.

Polarisaation hallitseminen hankaloituu ja tasa-arvoa on haastavampi toteuttaa. Ajureita tähän ovat julkistalouden kurimus, palveluvalikoiman kuihtuminen pienemmissä kunnissa, alustatalous ja seutujen kilpaileminen esimerkiksi verotuksella.

Skenaario 4
Globaalit Haasteet ja Sopimukset

Ilmaston lämpeneminen ja sään ääri-ilmiöt aiheuttavat lukuisia riskejä, liittyen suoriin sään aiheuttamiin tuhoihin ja ongelmiin, sekä pidempiaikaisiin biologisiin ongelmiin kuten tauteihin ja tuholaisiin. Muun muassa rankkasateet, infrastruktuuria ja rakenteita uhkaavat myrskyt, hulevesitulvat ja, muut vesistöihin liittyvät ääri-ilmiöt, lämpösaarekeilmiö, kuivuus ja pohjavesivarantojen kuivuminen ovat esimerkkejä näistä riskeistä. Myös lumen määrä voi lisääntyä paljon talvisin. Lisäksi on huomioitava säästä johtuvat terveysriskit mm. lapsille ja vanhuksille, sekä biologiset riskit kuten taudit ja tuholaiset, vieraslajit ja luonnon monimuotoisuuden heikentyminen. Nämä voivat vaikuttaa esimerkiksi ruoantuotantoon.

Suuressa maahanmuuttomäärässä on riski, ettei kotoutuminen onnistu, mikä voi lisätä pahoinvointia ja yhteiskunnallista epävakautta. Maahan-muuttajille ei ole riittävästi palveluita ja sotepuolen työntekijäpula voi haitata kotouttamista. Kielivaatimukset voivat estää työllistymisen julkiselle puolelle. Jos asumista ei järjestetä järkevästi, segregaation ja turvallisuusympäristön heikentymisen riskit voivat realisoitua.

 © COPYRIGHT CAPFUL

KAUPUNKISEUDUN ROOLI JA TOIMENPITEET

Miten kaupunkiseudun rooli muuttuu ja miten tämä muutos toteutetaan?

Skenaario 1
Eurooppa Blokkien Maailmassa

Tampereen kaupunkiseutu on eurooppalainen, nopeasti kasvava kakkoskaupunki, joka tunnetaan ennakkoluulottomasta edelläkävijyydestä kestävyysteemoissa ja kansainvälisyydestä teollisuuden sekä matkailun kautta.

Valmistavan teollisuuden keskittymän kehitystä tuetaan Suomessa ja EU-markkinoilla.

Energiaomavaraisuuteen ja sen kasvattamiseen investoidaan.

Toteutetaan visiot keskustamaisesta, vahvaan raideliikenteeseen nojautuvasta kaupunkiseudusta. Keskusta, vahva raideliikenne, ratikat, kehäbussit, suunnitelmia ja visioita on jo olemassa.

Tuetaan sosiaalista integraatiota. Hyvät valmiudet kotouttaa ja ottaa tulijat mukaan yhteiskuntaan, systemaattinen valmistautuminen muuttajiin, tarvitaan vastaanottopotentiaalia monilla tasoilla esimerkiksi peruskoulutuksessa.

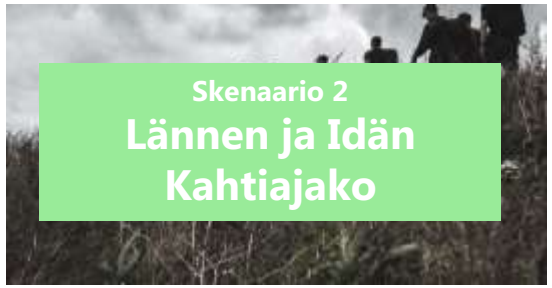

Skenaario 2
Lännen ja Idän Kahtiajako

Tampereen kaupunkiseutu on maailman paras elämän eri osa-alueilla, joka pärjää sivistyksen ja koulutuksen kautta kahtiajakautuneessa maailmassa.

Pidetään koulutettu, sivistynyt ja medialukutaitoinen väestö vahvuutena. Huolehditaan, että Suomessa saa edullista ja ilmaista koulutusta.

Fokus kaupungin ydintehtävässä eli maankäytössä. Keskeinen rooli kaupunkiseudun kehittämisessä.

Julkisen ja yksityisen yhteistyötä ketterästi. Käyttäjälähtöisiä palveluita ja yhteisöllisyyden rakentamista. Yrittäjyyskoulutus kansalaispalkan tukena.

Kansalaisaktiivisuuden mahdollistaminen. 3. ja 4. sektorin toiminnan tukeminen.

Englannin kielen lisääminen työkieleksi.

Maaseutu fokukseen: aktiivinen kehittäminen omavaraisuuden katalysoimiseksi.

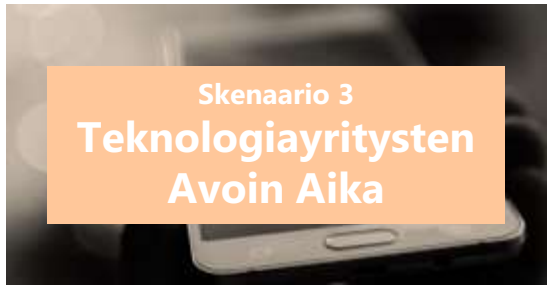

Skenaario 3
Teknologiayritysten Avoin Aika

Tampereen kaupunkiseutu on kansainvälinen ja monikulttuurinen, avoin maailmalle ja isoille yrityksille, mutta ei niinkään tasa-arvoinen.

Kuntien rooli kuratoida yksityisiä palveluita ja helpottaa kansalaisen toimintaa. Palveluiden ja toiminnan kehittäminen yksityisten palveluntarjoajien palvelujen kuratointiin ja hallintaan.

Kunnan rooli pienenee merkittävästi ja saattaa muuttua enemmän köyhäinhoidoksi tai huonoiten pärjäävästi huolehtimiseksi. Toisaalta pääosin hyvinvoinnin ja palvelut tarjoaa yksityinen puoli valtaosalle väestöä. Kunnalle ei jää nykymuotoisesta roolista kuin rippeet, kun polarisaatio muuttaa rajusti totuttua maailmaa.

Kehitetään osaamista kilpailuttamiseen ja sopimuksellisuuteen yksityisen ja julkisen sektorin välillä.

Tuetaan oppilaitosten muutosta työn murroksen mukana tuottamaan yhä enemmän huippuosaajia, joilla voidaan osittain taata kaupunkiseudun kilpailukykyä ja asemaa globaalien kaupunkien joukossa.

Skenaario 4
Globaalit Haasteet ja Sopimukset

Tampereen kaupunkiseutu on tuplasti isompi, monikulttuurinen ja kansainvälinen keskus, joka on luonut uusien tulijoiden asuttamisesta ja kotouttamisesti globaalisti tunnistetun osaamisalueen.

Maahanmuuttajien kotoutumisen ja koulutuksen kehittäminen sekä työllistäminen. Työvoimatarve tulee kartoittaa. Kuntaorganisaation on tunnistettava eri tehtävien kielitarpeita ja löysennettävä kielivaatimuksia. Asuntotarjontaa tulee laajentaa, varmistaen monipuolinen ja segregaatiota ehkäisevä asumisrakenne.

Ilmastonmuutoksen vaikutuksiin varautuminen: mm. luonnon biodiversiteetin varjelu, lumitilan huomioonottaminen, kaupunkitulvien hallinta hulevesi-suunnittelulla, rakennussuunnittelussa kuumuuden ja kylmyyden eristys sekä sateisuuden lisääntymisen huomioiminen.

Liiketoimintakentällä tulisi ottaa kaikki irti kansainvälisestä yhteistyöstä, erityisesti kiertotalouteen liittyen.

Kansainvälisen yhteistyön tulee olla nykyistä strategisempaa ja ratkaisukeskeisempää. Yhteistyössä tulee ottaa oppia muilta alueilta.

© COPYRIGHT CAPFUL

TAMPEREEN KAUPUNKISEUTU

Skenaariokohtaiset varautumissuunnitelmat

YHTEENVETO

SKENAARIOKOHTAISET VARAUTUMISSUUNNITELMAT

	Eurooppa Blokkien Maailmassa	Lännen ja Idän Kahtiajako	Teknologiayritysten Avoin Aika	Globaalit Haasteet ja Sopimukset
Rakennettu ympäristö	▸ Tuetaan sosiaalista sekoittumista erityisesti koulujen kehittämisen kautta. ▸ Lisätään kaupunkiseudun viherverkkoa. ▸ Investoidaan toiminnallisesti monimuotoisiin keskustoihin ja kestävään raideliikenteeseen. ▸ Kasvatetaan energiaomavaraisuutta. ▸ Mahdollistetaan liiketoiminnan kasvu.	▸ Tuetaan joustavampaa maankäyttöä ▸ Luodaan osallistumisen tavat asukkaille. ▸ Vahvistetaan asemaa logistisena solmukohtana ▸ Luodaan seudullinen tonttivaranto. ▸ Tuodaan maaseudun kehitys fokukseen. ▸ Mahdollistetaan kestävät elämäntavat. ▸ Kehitetään uusi konsepti turvallisuusinfrasta.	▸ Panostetaan houkuttelevaan ja viihtyisään kaupunkiseutuun. ▸ Ehkäistään asumisen polarisoitumista. ▸ Luodaan kestävistä valinnoista kaupunkiseudun brändi. ▸ Tuetaan toimivan infran ja tietoverkkoympäristön kehittymistä.	▸ Sääilmiöihin sopeutuminen. ▸ Kaupunkisuunnittelun muutos vastaamaan kasvavaan väestömäärään, kansainvälistymis- ja kestävyysvaatimuksiin. ▸ Lisätään kaupallisuuden vähentyessä ja vapaa-ajan lisääntyessä harrastus-, kohtaamis- ja viihtymismahdollisuuksia tulee julkiseen tilaan.
Palvelut	▸ Pidetään kiinni tasavertaisista palveluista mahdollisuuksien mukaan. ▸ Tuetaan sosiaalista integraatiota. ▸ Kehitetään kansainvälisiä julkisia palveluita. ▸ Mahdollistetaan kaupunkiseutuna yhteisöllisyys, paikallisuus ja aktiivinen kolmannen ja yksityisen sektorin palveluiden kirjo.	▸ Tuetaan käyttäjälähtöisten palveluiden ja yhteisöllisyyden rakentamista. ▸ Mahdollistetaan paikallisdemokratia. ▸ Tunnistetaan seudun kilpailutekijöitä. ▸ Parannetaan maahanmuuttojärjestelmiä ▸ Tuetaan taidetta ja luovia aloja.	▸ Varaudutaan palveluiden yksityistämisen aaltoon. ▸ Mahdollistetaan yksityisten toimijoiden palveluiden syntymistä ja toimintaa. ▸ Investoidaan koulutukseen, joka tuottaa huippuja kaikkiin erilaisiin ammatteihin. ▸ Houkutellaan osaajia monikulttuurilla palveluilla ja kielipaletin laajentamisella.	▸ Huomioidaan väestön kansainvälistyminen koulutuksessa, kotouttamisen palveluissa, eri alojen erityisvaatimuksissa, tulkkaus- ja kulttuuripalveluissa. ▸ Investoidaan kiertotalouteen ja kestävyyteen liittyviin palveluihin. ▸ Tuetaan ja kannustetaan kolmannen ja neljännen sektorin toimintaa.
Liiketoiminta	▸ Tuotetaan menestyviä ekosysteemejä tunnistamalla synergioita. ▸ Valmistavan teollisuuden keskittymä kaupunkiseudulla. ▸ Sijoitetaan teollisuutta raideyhteyksien varrelle. ▸ Tuetaan kestävää tuotantoa ja liiketoimintaa sekä mahdollisia tulevaisuuden menestysekosysteemejä julkisilla varoilla. ▸ Profiloidutaan kesämatkailukohteena	▸ Kiihdytetään vihreää siirtymää. ▸ Tuetaan digin, tietomallien, paikkatiedon, automaation ja robotiikan, 3D:n osaamisen vahvistamista tulevaisuuden aloina. ▸ Hyödynnetään Natoon liittymistä. ▸ Luodaan maaseudulle uusia mahdollisuuksia. ▸ Vahvistetaan asemaa logistisena solmukohtana.	▸ Pyritään vientiteollisuuden kasvattamiseen palveluiden ja osaamisen vientinä. ▸ Parannetaan kilpailukykyisen elinkeinotoiminnan edellytyksiä. ▸ Kehitetään ennakoiden tulevaisuuden menestysekosysteemejä. ▸ Hyväksytään erilaisuutta, erikielisyyttä ja työn tekemisen polarisoitumista. ▸ Varmistetaan uusiutumiskyvykkyys tutkimus-, innovaatio-, ja koulutustyöllä.	▸ Luodaan toimijoiden ekosysteemi ilmastonmuutoksen torjuntaan ja sopeutumiseen liittyvään liiketoimintaan. ▸ Tuetaan ja fasilitoidaan yhteistyötä eri toimijoiden välillä. ▸ Ohjataan kestävään liiketoimintaan. ▸ Kehitetään kuntaorganisaation Euroopan huipputasoista osaamista ylläoleviin liittyen.
Verkostot, sidosryhmät ja suhdetoiminta	▸ Tuetaan kaupunkiseutuna yhteisöllisyyttä ja paikallisia toimijoita. ▸ Kansainvälistytään erityisesti teollisuuden ja matkailun kautta. ▸ Otetaan kestävän kehityksen periaatteet ja EU:sta tuleva "normiohjaus" kaupunkikehityksen lähtökohdiksi. ▸ Hyödynnetään paikallishallinnon vahvistumista investoimalla haluttuihin ominaispiirteisiin.	▸ Houkutellaan osaajia aktiivisesti. ▸ Osallistutaan kaupunkiseutuna kv-seutuverkostoihin. ▸ Luodaan "Work & Live Alliance". ▸ Siirretään kansainvälistymistyön painopiste Eurooppaan ja Pohjois-Amerikkaan. ▸ Autetaan Ukrainan jälleenrakentamisessa. ▸ Vahvistetaan EU-yhteistyötä.	▸ Sulautetaan kaupunkiseututoimijat yhteen julkisyhteistyötoimijoiden kanssa. ▸ Tehdään yhteistyötä kansainvälisesti samankaltaisten kaupunkiseutujen kanssa. ▸ Ollaan mukana erilaisissa vaikuttamisfoorumeissa ja verkostoissa kansainvälisesti erityisesti yritysten kanssa ja heidän suuntaansa.	▸ Vahvistetaan yhteistyötä EU:n ja eurooppalaisten suurten kaupunkiseutujen suuntaan. ▸ Aktivoidaan sellaisia yritysverkostoja ja omaa toimintaa niissä, joita halutaan alueelle houkutella. Esimerkiksi nykyään ilmastokumppanuustoiminta. ▸ Kehitetään Suomen kansainvälistä näkyvyyttä yhteistyössä muutamien kaupunkiseutujen kanssa.

© COPYRIGHT CAPFUL

RAKENNETTU YMPÄRISTÖ

Mikä korostuu rakennetussa ympäristössä tulevaisuudessa?

Skenaario 1
Eurooppa Blokkien Maailmassa

Tuetaan sosiaalista sekoittumista erityisesti koulujen kehittämisen kautta. Oppimisympäristöjen ei tulisi eriytyä huolimatta kasvaneesta väkiluvusta. Pyritään vähentämään seudullista eriytymistä hyvätuloisten ja huonotuloisten alueisiin. Kuplien kehittyminen liittyy suoraan myös turvallisuuteen.

Lisätään kaupunkiseudun viherverkkoa ja tuetaan luonnon monimuotoisuutta. Samalla varaudutaan elinolojen epävarmuuteen ja lisääntyviin sään ääri-ilmiöihin. Tuetaan rakenteen kautta alueen ekosysteemipalveluiden hyvinvointia.

Investoidaan toiminnallisesti monimuotoisiin keskustoihin ja kestävään raideliikenteeseen. Toteutetaan visiot raideliikenteen kehityksestä ja vauhditetaan ratikan jatkojen rakentamista. EU:n investoinnit ohjaavat tähän suuntaan.

Kasvatetaan energiaomavaraisuutta ja lisätään sitä kautta huoltovarmuutta.

Mahdollistetaan liiketoiminnan kasvu rakennetulla ympäristöllä. Tuotekehitys ja tutkimus lähellä yliopistokampuksia, valmistava teollisuus kauempana raideliikenteen varrella. Kaavoitetaan isoja teollisuustontteja, 100-1000ha.

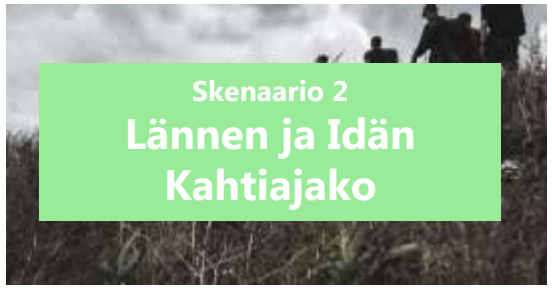

Skenaario 2
Lännen ja Idän Kahtiajako

Tuetaan joustavampaa maankäyttöä ja rakennusten käytön malleja. Maankäyttö entistä strategisempana kuntien tehtävänä.

Luodaan osallistumisen tavat asukkaille rakennetun ympäristön suunnitteluun, jonka avulla he sitoutuvat myös paremmin omaan alueeseensa.

Vahvistetaan asemaa logistisena solmukohtana. Myös vesiliikenteessä. Vahva seudullinen näkemys raideliikenteen kehittämisestä VR:n suuntaan.

Luodaan seudullinen tonttivaranto ja jalostusmallit, jotta tontteja löytyy myös palaavalla raskaalle teollisuudelle.

Tuodaan maaseudun kehitys fokukseen. Katalysoidaan sen uuden roolin rakentaminen ja autetaan aktiivisten palvelu- ja ruokakylien syntymistä.

Mahdollistetaan kestävät elämäntavat. Taataan paitsi laadukkaat elämänolosuhteet, mutta samalla myös LOHAS-elämäntavat.

Kehitetään uusi konsepti turvallisuusinfrasta. Panostus turvallisuuteen ja väestönsuojeluun rakennetussa ympäristössä.

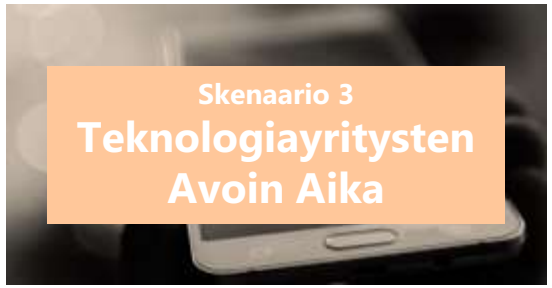

Skenaario 3
Teknologiayritysten Avoin Aika

Panostetaan houkuttelevaan ja viihtyisään kaupunkiseutuun. Ympäristön viihtyisyys ja sen toteuttaminen korostuu jos asukasmäärän kasvua halutaan taittaa. Väestömäärän laskun seurauksena tulee houkuttelevuuden ja diversiteetin tarve. Individualistisella rakentamisella voidaan luoda houkuttelevuutta.

Ehkäistään asumisen polarisoitumista. Rakentaminen polarisoituu ja segregaatio kasvaa. Polarisaation seurauksena minkälaista asumista ihmisillä on varaa ostaa: kunnan rooli kasvaa tämän ehkäisyssä.

Luodaan kestävistä valinnoista kaupunkiseudun brändi. Teknologian ja digitalisaation avulla luodaan pienoisyhteiskunta, jossa kestävät ratkaisut mukana turvallisessa arjessa. Vastuullisten valintojen tekeminen saattaa muuten jäädä vain harvoille.

Tuetaan toimivan infran ja tietoverkkoympäristön kehittymistä ja älyratkaisujen käyttöönottoa. Laajentunut infran käsite tietoliikenteeseen ja integraatiot toimivat ketterämmin, kaikki rahan ajamaa ja toimii ilman muita toimijoita. Logistiikka toimii, viikonloppuisin helppo liikkua, ei tarvitse käyttää vain seudun palveluita.

Skenaario 4
Globaalit Haasteet ja Sopimukset

Lisätään rakentamisen resilienssiä erilaisiin sään ääri-ilmiöihin. Rakennusmateriaalien valinta, kestävyys ja korjaus ja infran ylläpitäminen.

Muutetaan kaupunkisuunnittelua vastaamaan kasvavaan väestömäärään, kansainvälistymis- ja kestävyysvaatimuksiin. Ilmaston-muutokseen tulee sopeutua materiaalien ja infran osalta. Tiivistyvä kaupunkirakenne edellyttää korkeuden lisääntymistä ja lisää rakennusoikeutta olemassa oleviin kortteleihin. Kestävien liikenneverkostojen (julkiset, pyöräily) kattavuutta tulee lisätä. Liikkumistarvetta tulee vähentää ja solmukohdista luoda palveluhubeja. Luonto- ja kulttuuri-ympäristöjä tulee vaalia ja viherrakentaminen mahdollistaa. Tilan monikäyttöisyyttä tulee edistää. Kansainvälistyminen tulisi ottaa huomioon rakennetussa ympäristössä: suomalainen suunnittelu ei aina vastaa kansainvälisiin tarpeisiin.

Lisätään kaupallisuuden vähentyessä ja vapaa-ajan lisääntyessä harrastus-, kohtaamis- ja viihtymismahdollisuuksia tulee julkiseen tilaan. Tämä tuottaa myös liiketoimintamahdollisuuksia**.**

 © COPYRIGHT CAPFUL

PALVELUT

Millaisia palveluita kaupunkiseudulla tulisi olla?

Skenaario 1
Eurooppa Blokkien Maailmassa

Pidetään kiinni tasavertaisista palveluista mahdollisuuksien mukaan eli siitä, mitä Pohjoismaat edustaa. Tasavertaiset palvelut ja hyvinvointi kilpailuetuna muihin verrattuna.

Tuetaan sosiaalista integraatiota. Luodaan hyvät valmiudet kotouttaa ja ottaa tulijat mukaan yhteiskuntaa. Systemaattinen valmistautuminen muuttajiin eri tasoilla, erityisesti kouluissa.

Kehitetään kansainvälisiä julkisia palveluita. Erityisesti kieliosaaminen saa ihmiset kokemaan itsensä tervetulleiksi.

Mahdollistetaan kaupunkiseutuna yhteisöllisyys, paikallisuus ja aktiivinen kolmannen ja yksityisen sektorin palveluiden kirjo. Kunnan rooli mahdollistaa alustamaisesti erilaisten toimijoiden toiminta, jotta kansainväliset tulijat kokevat itsensä tervetulleiksi.

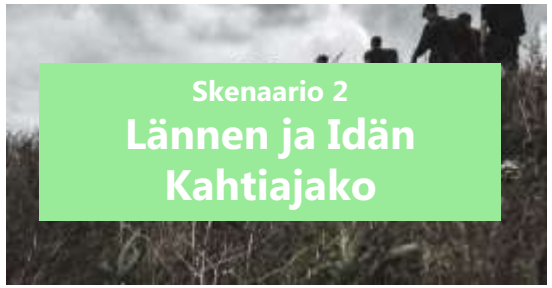

Skenaario 2
Lännen ja Idän Kahtiajako

Tuetaan käyttäjälähtöisten palveluiden ja yhteisöllisyyden rakentamista. Public-private ketterästi ja rohkeasti. Mahdollistetaan järjestöjen ja yhdistysten työllistämismahdollisuuksia. Bottom-up aloitteille ja niiden rahoitukselle uusia malleja. Yrittäjyyskoulutusta.

Mahdollistetaan paikallisdemokratia ja uudenlaisia paikallisia osallistumisen tapoja, vastapainona kuntien roolien kapenemiselle.

Tunnistetaan seudun kilpailutekijöitä ja nostetaan niitä esiin. Kehitetään sivistystä ja koulutusta osaksi maabrändiä. Fokusta erityisesti yksilöiden kasvuun.

Parannetaan maahanmuuttojärjestelmiä ja kotoutumista. Englanti käyttökieleksi.

Tuetaan taidetta ja luovia aloja, ja luodaan Tampereesta uutta eksoottista Länsi-Berliinia.

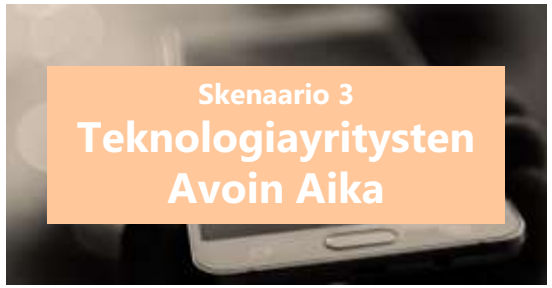

Skenaario 3
Teknologiayritysten Avoin Aika

Varaudutaan palveluiden yksityistämisen aaltoon. Palvelut yksityistetty vakuutuspohjaisiksi ja esimerkiksi sotepalvelut voi unohtaa kuntien töistä.

Mahdollistetaan yksityisten toimijoiden palveluiden syntymistä ja toimintaa. Palvelualoilla työskentelevien lisääntyminen johtaa edullisiin palveluihin. Palvelut fragmentoituvat ja erilaistuvat. Polarisaation kahtiajako näkyy myös palveluiden kuluttamisessa.

Investoidaan koulutukseen, joka tuottaa huippuja kaikkiin erilaisiin ammatteihin. Koulutusjärjestelmästä voisi tulla niin huippu, että myös ei-huipuista saataisiin pärjääviä toimijoita. Huippukoulutus takaa menestymistä kaikille opiskelijoille. Toisen asteen koulutuksen osaaminen ja suorittavan työn tekijöiden osaaminen voi olla valtti.

Houkutellaan osaajia monikulttuurilla palveluilla ja kielipaletin laajentamisella. Nykyrakenne ei välttämättä pysty tarjoamaan riittäviä palveluita seudun globaaliin tulevaisuuden.

Skenaario 4
Globaalit Haasteet ja Sopimukset

Huomioidaan väestön kansainvälistyminen koulutuksessa, kotouttamisen palveluissa, eri alojen erityisvaatimuksissa, tulkkaus- ja kulttuuripalveluissa. Riittävät koulu- ja koulutusmahdollisuudet. Kotouttamiseen ja kielikoulutukseen tulee panostaa Kansainväliset työntekijät on tärkeää saada sote-sektorille ja muille palvelualoille töihin, mihin tarvitaan koulutusyhteistyötä ammatillisen- ja korkeakoulutuksen kanssa. Palveluissa tulee joustaa suomen kielivaatimuksesta. Tulkkauspalveluihin ja kulttuuriosaamiseen tulee panostaa.

Investoidaan kiertotalouteen ja kestävyyteen liittyviin palveluihin. Keskukset asukkaille, yritystasolle seudullisempi laajempaa kiertotalouden tukemista, kuten datapankkien ja kiertotalous-keskuksien vahvistaminen. Energia- ja kestävyysneuvonta asukkaille ja yrityksille.

Tuetaan ja kannustetaan kolmannen ja neljännen sektorin toimintaa. Tehdään palvelujen tarjoaminen mahdollisimman helpoksi yksittäisille ihmisille. Kehitetään tähän liittyviä tiloja ja infraa.

© COPYRIGHT CAPFUL

LIIKETOIMINTA

Miten tuetaan menestyvää liiketoimintaa kaupunkiseudulla?

Skenaario 1
Eurooppa Blokkien Maailmassa

Tuotetaan menestyviä ekosysteemejä tunnistamalla synergioita toimialojen, tutkimuksen ja koulutuksen yhteistyössä. Luodaan ekosysteemiajattelulla pitkäjänteisyyttä.

Valmistavan teollisuuden keskittymä kaupunkiseudulla. Vahvat kansalliset ja EU sisämarkkinat pitävät kysyntää yllä skenaariossa.

Sijoitetaan teollisuutta raideyhteyksien varrelle tai raideliikenteen kautta saavutettavissa oleville alueille pistoraiteilla.

Tuetaan kestävää tuotantoa ja liiketoimintaa sekä mahdollisia tulevaisuuden menestysekosysteemejä julkisilla varoilla, Kestävyys ja vihreys tulee olemaan kilpailu- ja investointivaltti tulevaisuudessa jokatapauksessa. Suunnittelulla, tuotekehityksellä ja yliopistolla merkittävä rooli.

Profiloidutaan kesämatkailukohteena raideyhteyden ja ilmaston lämpeneminen lisätessä kysyntää, Erityisesti eurooppalaiset turistit tärkeässä roolissa, kehitetään matkailu- ja kulttuuripalveluita heille. Aitous, ilmasto, välimatkat, saavutettavuus, työn ja vapaa-ajan helppous kilpailutekijöitä**.**

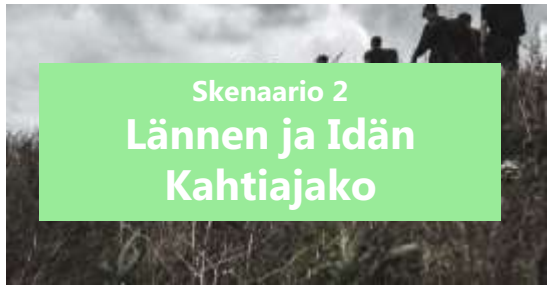

Skenaario 2
Lännen ja Idän Kahtiajako

Kiihdytetään vihreää siirtymää ja luodaan mahdollisuuksia investoida ja sijoittua alueelle sekä teollisuudelle että tietotyölle. Tuetaan kestävää hajautettua energiantuotantoa. ”You see what you get - We export Green Cities”.

Tuetaan digin, tietomallien, paikkatiedon, automaation ja robotiikan, 3D:n osaamisen vahvistamista tulevaisuuden aloina. Paikkatiedon ja tietomallien digiosaajia tarvitaan enemmän maakuntaan.

Hyödynnetään Natoon liittymistä. Otetaan Naton luomista mahdollisuuksista kaikki irti seudun turvallisuusklusteriin esim. Nato-hankintoihin mukaan ja taloudellinen yhteistyö Nato-maiden kesken. Yrityssektori mukaan.

Luodaan maaseudulle uusia mahdollisuuksia esimerkiksi gourmet-matkailusta: laadukasta kylämatkailua, jossa yhdistyy lähituotanto, elämänlaatu ja muut ”seutulisät”.

Vahvistetaan asemaa logistisena solmukohtana ja kehitetään raideliikennettä sekä sisämaan satamaa.

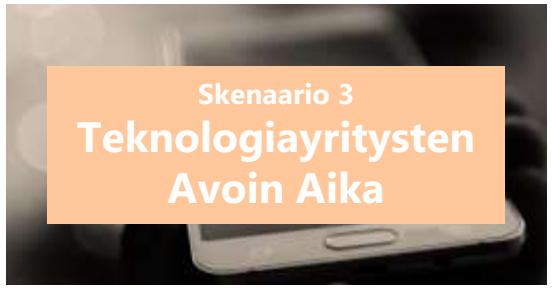

Skenaario 3
Teknologiayritysten Avoin Aika

Pyritään vientiteollisuuden kasvattamiseen palveluiden ja osaamisen vientinä. Tällä hetkellä korostuu materia ja tuotteet, pyritään monipuolistamaan fokusta.

Parannetaan kilpailukykyisen elinkeinotoiminnan edellytyksiä. Seudullisille tuotantoalueille on varmistettava kannattava jatko. Taataan riittävän isoja alueita (>100ha) teolliseen käyttöön.

Kehitetään ennakoiden tulevaisuuden menestysekosysteemejä. Globaalissa kilpailussa pärjääminen vaatii muutamia erikoistuneita ekosysteemejä. Älykäs erikoistuminen vaikuttaa siihen, mitkä toimialat menestyvät.

Hyväksytään erilaisuutta, erikielisyyttä ja työn tekemisen polarisoitumista. Monikulttuuriset työntekijät ja alustapalvelut yleistyvät sekä erot kasvavat tuloluokkien välillä.

Varmistetaan uusiutumiskyvykkyys laadukkaalla tutkimus-, innovaatio-, ja koulutustyöllä. Teknologiajättien kiinnostuksen saa herätettyä tuottamalla uusia innovaatioita.

Skenaario 4
Globaalit Haasteet ja Sopimukset

Luodaan toimijoiden ekosysteemi ilmastonmuutoksen torjuntaan ja sopeutumiseen liittyvään liiketoimintaan. Panostetaan korkeakoulupuolella tutkimus ja innovaatiopuoleen. Esimerkiksi kiertotalouteen liittyvät teknologiat ja toimintamallit, älykaupunkikehitys (robotiikka esim. opetusrobotit, sotepalvelurobotit, kaupungin iot-alusta) ovat potentiaalisia edistettäviä liiketoiminta-aloja.

Tuetaan ja fasilitoidaan yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Seudun tulisi mahdollistaa ja kaikkien kuntien ei tulisi joutua tekemään kaikkea itse. Tarvitaan yhteisiä investointeja ja laajempi kuva siitä, mitä kokonaisuutta rakennetaan yhdessä.

Ohjataan kestävään liiketoimintaan. Seudulla tulisi aidosti näyttää, että kestävälle toiminnalle on tarve ja sen kriteerit tulee täyttää. Kaupunkiorganisaation kilpailutuksissa tulee ottaa myös vahvemmin huomioon. Seudulliset kannustimet ja ohjaus voisivat liittyä esim. tontinluovutusehtoihin.

Kehitetään kuntaorganisaation Euroopan huipputasoista osaamista ylläoleviin liittyen.

 © COPYRIGHT CAPFUL

VERKOSTOT, SIDOSRYHMÄT JA SUHDETOIMINTA

Mitkä vaikuttamisen verkostot ja tavat ovat tärkeimpiä tulevaisuudessa?

Skenaario 1
Eurooppa Blokkien Maailmassa

Tuetaan kaupunkiseutuna yhteisöllisyyttä ja paikallisia toimijoita. Kunta toimii alustamaisena mahdollistajana muille toimijoille tuottaa elävää ja hyvinvoivaa kaupunkiseutua. Turvallinen, vakaa ja avoin kaupunkiseutu mahdollistajana.

Kansainvälistytään erityisesti teollisuuden ja matkailun kautta.

Otetaan kestävän kehityksen periaatteet ja EU:sta tuleva "normiohjaus" kaupunkikehityksen lähtökohdiksi. Kaupunkikehityksen suunnitelmallisuus ja pitkäjänteisyys kasvaa normiohjauksen lisääntyessä.

Hyödynnetään paikallishallinnon vahvistumista ohjaamalla kehitystä ja investoimalla kaupunkiseudulle haluttuihin ominaispiirteisiin. Ison kuvan ohjauksen tullessa EU:sta, valtaa päättää miten normit saavutetaan jää paljonkin alueille. Pyritään normien toteutuksessa omaleimaiseen ja edelläkävijyyttä tukevaan kehitykseen.

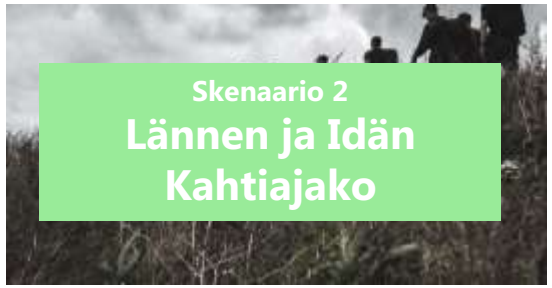

Skenaario 2
Lännen ja Idän Kahtiajako

Houkutellaan osaajia aktiivisesti, myös kansallisessa rintamassa suurten kaupunkiseutujen kanssa.

Osallistutaan kaupunkiseutuna kv-seutuverkostoihin, jotka tekevät opiskelijavaihtoa, yrittäjyyskasvatusta, työntekijävaihtoa ja osaajahoukuttelua.

Luodaan "Work & Live Alliance". Yhteinen kaupunkiseutujen kansainvälinen verkosto, jossa koulutus, osaaminen ja työvoiman liikkuvuus tukee toisiaan. Poimitaan osallistujat 100 Climate Neutral Cities verkostosta.

Siirretään kansainvälistymistyön painopiste Eurooppaan ja Pohjois-Amerikkaan. Voi toisaalta tehostaa ja selkeyttää kansainvälisyystyötä. Nato-verkoston hyödyntäminen.

Autetaan Ukrainan jälleenrakentamisessa. Maksetaan "kunniavelka" Ukrainalle ja keskinäisen oppimisen järjestelmä tulevaisuutta varten.

Vahvistetaan EU-yhteistyötä. Vahvempi verkottuminen valittuihin EU-kohteisiin, pyritään hyödyntämään tarjolla olevia yhteistyö- ja rahoitusmahdollisuuksia.

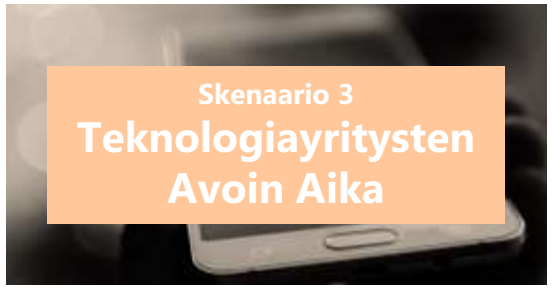

Skenaario 3
Teknologiayritysten Avoin Aika

Sulautetaan kaupunkiseututoimijat yhteen julkisyhteistyötoimijoiden kanssa, jotta toimitaan tehokkaasti ja pärjätään yritysvallan keskellä auttavasti.

Tehdään yhteistyötä kansainvälisesti samankaltaisten kaupunkiseutujen kanssa. Yhteistyö muiden kaupunkiseutujen kanssa, joissa on samat teknologiayhtiöt vaikuttamassa, yritykset toimivat alustana yhteistyölle. Suomessa erityisesti Turku, Oulu ja Helsinki. Ketjut, miten tuotantoketjun eri osien kanssa tehdään yhteistyötä, eikä välttämättä niinkään maantieteellisesti.

Ollaan mukana erilaisissa vaikuttamisfoorumeissa ja verkostoissa kansainvälisesti erityisesti yritysten kanssa ja heidän suuntaansa. Ylikansallisilla yrityksillä on päätäntävalta, joten verkostot heidän suuntaansa. Kuntalaisuuden merkitys muuttuu symboliseksi, ei käytännön merkitystä arkipäivässä.

Skenaario 4
Globaalit Haasteet ja Sopimukset

Vahvistetaan yhteistyötä EU:n ja eurooppalaisten suurten kaupunkiseutujen suuntaan. Tulisi hakeutua suunnitelmalliseen yhteistyöhön sellaisten kaupunkiseutujen kanssa, joilla on annettavaa Tampereen seudulle. Pyritään tiiviiseen joukkoon hyviä kumppanuuksia.

Aktivoidaan sellaisia yritysverkostoja ja omaa toimintaa niissä, joita halutaan alueelle houkutella. Esimerkiksi nykyään ilmastokumppanuustoiminta.

Kehitetään Suomen kansainvälistä näkyvyyttä yhteistyössä muutamien kaupunkiseutujen kanssa. Esimerkiksi tiettyjen osaamisvahvuuksien alueilla. Ensin tulisi tunnistaa ne asiat, missä seudun on järkevää ottaa roolia ja tehdä yhteistyötä, ja missä kaupunkien ja kuntien. Alueiden välistä kilpailua tulisi vähentää. Tampereella jotkut seutuorganisaatiot ovat kasvaneet riittävän suuriksi, että ne voisivat ajatella laajemminkin, kuin vain Tampereen seudun kautta.

© COPYRIGHT CAPFUL

TAMPEREEN KAUPUNKISEUTU

Skenaarioista riippumattomat välttämättömät toimenpiteet

TAMPEREEN KAUPUNKISEUDUN SKENAARIOISTA RIIPPUMATTOMAT VÄLTTÄMÄTTÖMÄT TOIMENPITEET

Skenaarioiden vaikutusanalyyseistä nousseita teemoja, ideoita ja toimenpiteitä, jotka tukevat kaupunkiseudun kansainvälisyyttä riippumatta toteutuvasta tulevaisuudesta.

Rakennettu ympäristö

KESTÄVYYS KAIKEN KESKIÖSSÄ
Kehitetään kaupunkiseudun resilienssiä ja paikallista sekä kansainvälistä vetovoimaa lisäämällä kaupungin viherverkkoa monimuotoisuutta tukevasti, varautumalla sään ääri-ilmiöihin materiaaleilla ja korjaamisosaamisella, muuttamalla kaupunkisuunnittelua ja rakentamista noudattamaan tiukempia kestävyyskriteerejä, ja mahdollistamalla kestävät LOHAS-elämäntavat.

SAAVUTETTAVAT KESKUSTAT
Investoidaan toiminnallisesti monimuotoisiin keskustoihin ja niitä yhdistävään, koko kaupunkiseudun saavutettavuuden takaavaan raideliikenteeseen. Kehitetään keskustojen elinvoimaa luomalla vahva näkemys raideliikenteen kehittämisestä ja samalla vahvistamalla niiden asemaa kestävinä logistisina solmukohtina.

TASAVERTAISET ALUEET
Tuetaan alueen positiivista kansainvälistymistä ja sosiaalista sekoittumista erityisesti koulujen kehittämisen kautta. Oppimisympäristöjen ei tulisi eriytyä, vaikka väkiluku kasvaisi. Pyritään rakenteen kautta estämään asumisen polarisoitumista eli hyväosaisten ja huono-osaisten asuinalueiden kehittymistä.

LIIKETOIMINNAN MAHDOLLISTAMINEN
Luodaan edellytyksiä erilaisen liiketoiminnan synnylle ja kasvulle, paikallisten toimijoiden kansainvälistymiselle ja alueelle suuntautuville kansainvälisille investoinneille. Tuotekehitys ja tutkimus lähellä yliopistokampuksia, valmistava teollisuus kauempana raideliikenteen varrella. Kaavoitetaan isoja teollisuustontteja ja toisaalta luodaan korkean tason puitteita harrastus-, kohtaamis- ja viihtymismahdollisuuksiin ja palveluiden menestymiseen kaupunkiseudulla.

Palvelut

PAIKALLISDEMOKRATIA
Luodaan uudenlaisia paikallisia osallistumisen tapoja esimerkiksi rakennetun ympäristön suunnitteluun, tilojen käyttötarkoituksiin, palveluiden kirjoon, harrastus- ja kohtaamistiloihin. Otetaan osallistumistapoja luodessa huomioon kansainvälinen väestö ja eri kieliryhmät. Tämän kautta saadaan ihmiset kiinnostumaan, innostumaan ja sitoutumaan omaan alueeseensa pysyvämmin.

KAIKKI TULIJAT TERVETULLEEKSI
Kehitetään maailman parhaat palvelut tulijoiden vastaanottoon ja kotouttamiseen, oli kyse sitten turvapaikanhakijoista tai työn perässä muuttajista. Houkutellaan osaajia monikulttuurisilla palveluilla ja kielipaletin laajentamisella. Kehitetään kansainvälisiä julkisia palveluita ja huomioidaan väestön kansainvälistyminen koulutuksessa, kotouttamisen palveluissa, eri alojen erityisvaatimuksissa sekä tulkkaus- ja kulttuuripalveluissa. Edistetään täysin englanninkielisiä palvelupolkuja kansainväliselle väestölle.

YHTEISÖLLISYYS JA PAIKALLISUUS
Mahdollistetaan kaupunkiseutuna yhteisöllisyys, paikallisuus ja aktiivinen kolmannen ja yksityisen sektorin palveluiden ja neljännen sektorin toiminnan kirjo. Kunnan rooli mahdollistaa alustamaisesti erilaisten toimijoiden toiminta, jotta kansainväliset tulijat pääsevät kiinni paikalliseen toimintaan, arkielämän kiinnepisteisiin. Tarjotaan ruohonjuuritason aloitteille tukea, luodaan rahoitukselle malleja ja tarjotaan yrittäjyyskoulutusta.

Liiketoiminta

MENESTYVÄT EKOSYSTEEMIT
Kehitetään ennakoiden kansainvälisillä markkinoilla menestyviä ekosysteemejä tunnistamalla synergioita toimialojen, tutkimuksen ja koulutuksen yhteistyössä. Ekosysteemiajattelulla voidaan luoda pitkäjänteisyyttä alueen liiketoiminnan kehitykseen. Ekosysteemien kehittämisessä tulee varmistaa uusiutumiskyvykkyys laadukkaalla tutkimus-, innovaatio-, ja koulutustyöllä ekosysteemien teemoihin liittyen. Panostetaan palvelu- ja osaamisvientiin.

VIHREÄN SIIRTYMÄN LIIKETOIMINTA
Kiihdytetään vihreää siirtymää ja luodaan kansainvälisen tason mahdollisuuksia investoida ja sijoittua alueelle sekä teollisuudelle että tietotyölle. Vihreän siirtymän edelläkävijäyrityksille on tulevina vuosikymmeninä käytännössä lähes rajattomat markkinat ja taattu kysyntä. Esimerkiksi voidaan pyrkiä luomaan liiketoimintaekosysteemi ilmastonmuutoksen torjuntaan ja sopeutumiseen sekä monimuotoisuuden tukemiseen liittyvään liiketoimintaan.

MAASEUTU JA MATKAILU
Luodaan maaseudulle uusia mahdollisuuksia matkailusta. Laadukasta kylämatkailua, jossa yhdistyy lähituotanto, elämänlaatu ja muut "seutulisät". Profiloidutaan kesämatkailukohteena, kehitetään matkailu- ja kulttuuripalveluita erityisesti eurooppalaisille. Aitous, ilmasto, välimatkat, saavutettavuus, työn ja vapaa-ajan helppous kilpailutekijöitä.

Verkostot, sidosryhmät ja suhdetoiminta

KAUPUNKISEUTU MAHDOLLISTAJANA
Tuetaan kaupunkiseutuna yhteisöllisyyttä ja paikallisia toimijoita. Kunta toimii alustamaisena mahdollistajana muille toimijoille ja tuottaa elävää ja hyvinvoivaa kaupunkiseutua. Turvallinen, vakaa ja avoin kaupunkiseutu mahdollistajana kaikille.

YRITYSVERKOSTOT
Aktivoidaan sellaisia yritysverkostoja ja omaa toimintaa niissä, joita halutaan alueelle houkutella, niin kotimaassa kuin kansainvälisestikin. Esimerkkinä nykyään toimiva ilmastokumppanuustoiminta. Tehdään tämä liiketoiminnan ekosysteemiajattelun kautta.

SUOMEN JA TAMPEREEN BRÄNDI
Kehitetään Suomen kansainvälistä näkyvyyttä yhteistyössä muutamien valikoitujen ja yhteistyön kannalta relevanttien kaupunkiseutujen kanssa. Pyritään siihen, että alueet tukevat toisiaan kilpailun sijaan, mikä luo samalla pohjaa itsenäiselle brändityölle. Tässä voitaisiin pyrkiä linkittymään yhteispohjoismaiseen Nordic-brändiin. Lisäksi Naton yhteisö tuo Suomelle ja sen alueille uusia mahdollisuuksia.

YHTEISTYÖKAUPUNGIT
Vahvistetaan yhteistyötä suunnitelmallisesti sellaisten kaupunkiseutujen kanssa, joilla on annettavaa Tampereen seudulle. Pyritään tiiviiseen joukkoon hyviä kumppanuuksia. Esimerkkinä voitaisiin luoda "Work & Live Alliance": yhteinen kaupunkiseutujen kansainvälinen verkosto, jossa koulutus, osaaminen ja työvoiman liikkuvuus tukevat toisiaan. Yhteistyö koskisi erityisesti opiskelijavaihtoa, yrittäjyyskasvatusta, työntekijävaihtoa ja osaajahoukuttelua. Mukaan kutsuttavat kaupungit voitaisiin valita 100 Climate Neutral Cities verkostosta.

© COPYRIGHT CAPFUL

VÄLTTÄMÄTTÖMÄT TOIMENPITEET: **RAKENNETTU YMPÄRISTÖ**

KESTÄVYYS KAIKEN KESKIÖSSÄ

Kehitetään kaupunkiseudun resilienssiä ja paikallista sekä kansainvälistä vetovoimaa lisäämällä kaupungin viherverkkoa monimuotoisuutta tukevasti, varautumalla sään ääri-ilmiöihin materiaaleilla ja korjaamisosaamisella, muuttamalla kaupunkisuunnittelua ja rakentamista noudattamaan tiukempia kestävyyskriteerejä, ja mahdollistamalla kestävät LOHAS-elämäntavat. Lisäksi panostetaan kestävään energiantuotantoon sekä -infrastruktuuriin ja pyritään minimoimaan CO2-päästöt.

SAAVUTETTAVAT KESKUSTAT

Investoidaan toiminnallisesti monimuotoisiin keskustoihin ja niitä yhdistävään, koko kaupunkiseudun saavutettavuuden takaavaan raideliikenteeseen. Kehitetään keskustojen elinvoimaa luomalla vahva näkemys raideliikenteen kehittämisestä ja samalla vahvistamalla niiden asemaa kestävinä logistisina solmukohtina.

TASAVERTAISET ALUEET

Tuetaan alueiden positiivista kansainvälistymistä ja sosiaalista sekoittumista erityisesti koulujen kehittämisen kautta. Oppimisympäristöjen ei tulisi eriytyä, vaikka väkiluku kasvaisi. Pyritään rakenteen kautta estämään asumisen polarisoitumista eli hyväosaisten ja huono-osaisten asuinalueiden kehittymistä.

LIIKETOIMINNAN MAHDOLLISTAMINEN

Luodaan edellytyksiä erilaisen liiketoiminnan synnylle ja kasvulle, paikallisten toimijoiden kansainvälistymiselle ja alueelle suuntautuville kansainvälisille investoinneille. Tuotekehitys ja tutkimus lähellä yliopistokampuksia, valmistava teollisuus kauempana raideliikenteen varrella. Kaavoitetaan isoja teollisuustontteja ja toisaalta luodaan korkean tason puitteita harrastus-, kohtaamis- ja viihtymismahdollisuuksiin ja palveluiden menestymiseen kaupunkiseudulla.

 © COPYRIGHT CAPFUL

VÄLTTÄMÄTTÖMÄT TOIMENPITEET: **PALVELUT**

PAIKALLISDEMOKRATIA

Luodaan uudenlaisia paikallisia osallistumisen tapoja esimerkiksi rakennetun ympäristön suunnitteluun, tilojen käyttötarkoituksiin, palveluiden kirjoon, harrastus- ja kohtaamistiloihin. Otetaan osallistumistapoja luodessa huomioon kansainvälinen väestö ja eri kieliryhmät. Tämän kautta saadaan ihmiset kiinnostumaan, innostumaan ja sitoutumaan omaan alueeseensa pysyvämmin.

KAIKKI TULIJAT TERVETULLEEKSI

Kehitetään maailman parhaat palvelut tulijoiden vastaanottoon ja kotouttamiseen, oli kyse sitten turvapaikanhakijoista tai työn perässä muuttajista. Houkutellaan osaajia monikulttuurisilla palveluilla ja kielipaletin laajentamisella. Kehitetään kansainvälisiä julkisia palveluita ja huomioidaan väestön kansainvälistyminen koulutuksessa, kotouttamisen palveluissa, eri alojen erityisvaatimuksissa sekä tulkkaus- ja kulttuuripalveluissa. Edistetään täysin englanninkielisiä palvelupolkuja kansainväliselle väestölle.

YHTEISÖLLISYYS JA PAIKALLISUUS

Mahdollistetaan kaupunkiseutuna yhteisöllisyys, paikallisuus ja aktiivinen kolmannen ja yksityisen sektorin palveluiden ja neljännen sektorin toiminnan kirjo. Kunnan rooli on mahdollistaa alustamaisesti erilaisten toimijoiden toiminta, jotta kansainväliset tulijat pääsevät kiinni paikalliseen toimintaan ja arkielämän kiinnepisteisiin. Tarjotaan ruohonjuuritason aloitteille tukea, luodaan rahoitukselle malleja ja tarjotaan yrittäjyyskoulutusta.

 © COPYRIGHT CAPFUL

VÄLTTÄMÄTTÖMÄT TOIMENPITEET: **LIIKETOIMINTA**

MENESTYVÄT EKOSYSTEEMIT

Kehitetään ennakoiden kansainvälisillä markkinoilla menestyviä ekosysteemejä tunnistamalla synergioita toimialojen, tutkimuksen ja koulutuksen yhteistyössä. Ekosysteemiajattelulla voidaan luoda pitkäjänteisyyttä alueen liiketoiminnan kehitykseen. Ekosysteemien kehittämisessä tulee varmistaa uusiutumiskyvykkyys laadukkaalla tutkimus-, innovaatio-, ja koulutustyöllä ekosysteemien teemoihin liittyen. Panostetaan palvelu- ja osaamisvientiin.

VIHREÄN SIIRTYMÄN LIIKETOIMINTA

Kiihdytetään vihreää siirtymää ja luodaan kansainvälisen tason mahdollisuuksia investoida ja sijoittua alueelle sekä teollisuudelle että tietotyölle. Vihreän siirtymän edelläkävijäyrityksille on tulevina vuosikymmeninä käytännössä lähes rajattomat markkinat ja taattu kysyntä. Esimerkiksi voidaan pyrkiä luomaan liiketoimintaekosysteemi ilmastonmuutoksen torjuntaan ja sopeutumiseen sekä monimuotoisuuden säilyttämiseen liittyvään liiketoimintaan.

MAASEUTU JA MATKAILU

Luodaan maaseudulle uusia mahdollisuuksia matkailusta. Laadukasta kylämatkailua, jossa yhdistyy lähituotanto, elämänlaatu ja muut ”seutulisät”. Profiloidutaan kesämatkailukohteena, kehitetään matkailu- ja kulttuuripalveluita erityisesti eurooppalaisille. Aitous, ilmasto, välimatkat, saavutettavuus, työn ja vapaa-ajan helppous kilpailutekijöitä.

 © COPYRIGHT CAPFUL

VÄLTTÄMÄTTÖMÄT TOIMENPITEET:
VERKOSTOT, SIDOSRYHMÄT JA SUHDETOIMINTA

KAUPUNKISEUTU MAHDOLLISTAJANA

Tuetaan kaupunkiseutuna yhteisöllisyyttä ja paikallisia toimijoita. Kunta toimii alustamaisena mahdollistajana muille toimijoille ja tuottaa elävää ja hyvinvoivaa kaupunkiseutua. ”Turvallinen, vakaa ja avoin kaupunkiseutu mahdollistajana kaikille”.

YRITYSVERKOSTOT

Aktivoidaan sellaisia yritysverkostoja ja omaa toimintaa niissä, joita halutaan alueelle houkutella, niin kotimaassa kuin kansainvälisestikin. Esimerkkinä ilmastokumppanuustoiminta. Tässä tulee ottaa huomion ja hyödyntää liiketoiminnan ekosysteemiajattelua.

SUOMEN JA TAMPEREEN BRÄNDI

Kehitetään Suomen kansainvälistä näkyvyyttä yhteistyössä muutamien valikoitujen ja yhteistyön kannalta relevanttien kaupunkiseutujen kanssa. Pyritään siihen, että alueet tukevat toisiaan kilpailun sijaan, mikä luo samalla pohjaa itsenäiselle brändityölle. Tässä voitaisiin pyrkiä linkittymään yhteispohjoismaiseen Nordic-brändiin. Lisäksi Naton yhteisö tuo Suomelle ja sen alueille uusia mahdollisuuksia.

YHTEISTYÖKAUPUNGIT

Vahvistetaan yhteistyötä suunnitelmallisesti sellaisten kaupunkiseutujen kanssa, joilla on annettavaa Tampereen seudulle. Pyritään tiiviiseen joukkoon hyviä kumppanuuksia. Esimerkkinä voitaisiin luoda ”Work & Live Alliance”: yhteinen kaupunkiseutujen kansainvälinen verkosto, jossa koulutus, osaaminen ja työvoiman liikkuvuus tukevat toisiaan. Yhteistyö koskisi erityisesti opiskelijavaihtoa, yrittäjyyskasvatusta, työntekijävaihtoa ja osaajahoukuttelua. Mukaan kutsuttavat kaupungit voitaisiin valita 100 Climate Neutral Cities verkostosta.

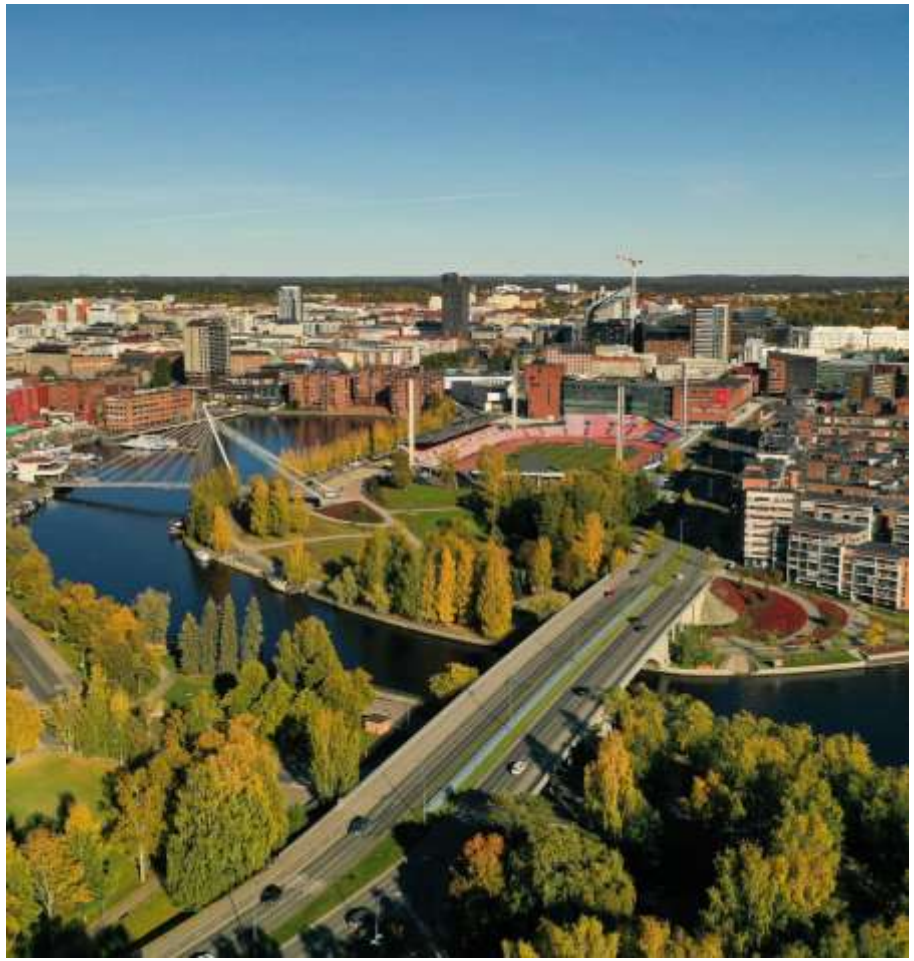

 © COPYRIGHT CAPFUL

TAMPEREEN KAUPUNKISEUTU

Skenaariokyselyn tulokset

Kysely toteutettiin 21.2.-2.3.2022

JOHDANTO KYSELYN TULOKSIIN

Tampereen kaupunkiseudun skenaariokysely

VASTAUSPROSENTTI JA VASTAAJAT

Kysely lähetettiin sähköpostin välityksellä **73 henkilölle**. Kyselyyn vastasi yhteensä **30 henkilöä**, jolloin kyselyn vastausprosentti on **41 %**.

Kyselyyn kutsuttiin: Business Tampere, Demola Global Oy, Ekokumppanit, Itämeri-instituutti, MAL-verkosto, Nokia Arena, Pirkanmaan liitto, Pirkanmaan osuuskauppa, Pirkanmaan yrittäjät, Platform6, Poliisi amk, Sandvik, Tampereen EU-toimisto, Tampereen nuorisovaltuusto, Tampere Migrant Council, Tampereen kaupunkiseutu (kuntayhtymä ja kunnat: Kangasala, Lempäälä, Nokia, Orivesi, Pirkkala, Tampere, Vesilahti, Ylöjärvi), Tampereen kaupunkiseudun strategian asukaspaneeli, Tampereen kauppakamari, Tampere-talo, TUNI+AMK, Trimaster Oy, Solita, Särkänniemi, Visit Tampere

KYSELYN TEEMAT

Kyselyssä haettiin näkemyksiä seuraaviin teemoihin, aloittaen isoista kysymyksistä kohti tarkempia kehityskulkuja:

- Toimintaympäristön kohtalonkysymykset
- Toimintaympäristön muutostekijät
- Mielenkiintoisimman muutostekijän kehitysvaihtoehdot
- Evästykset skenaariotyöhön

Selainpohjaiseen kyselyyn kerättiin vastauksia 21.2.2022 – 2.3.2022 välisenä aikana.

TULOSTEN RAPORTOINTI

Kyselyn tuloksia hyödynnetään Kansainvälinen kaupunkiseutu 2040 -skenaariotyön tutkimuksen osana.

© COPYRIGHT CAPFUL

TOIMINTAYMPÄRISTÖN KOHTALONKYSYMYKSET

Kysymys

capful

Toimintaympäristön kohtalonkysymykset

Kuvittele, että voisit tavata tietäjän ja kysyä häneltä kolmesta viiteen kysymystä liittyen Tampereen kaupunkiseudun ulkoisen toimintaympäristön tulevaisuuteen liittyen vuoteen 2040 asti.

Mitä haluaisit kysyä? Mitkä asiat toimintaympäristössä ja sen tulevaisuudessa mietityttävät sinua eniten tai sisältävät eniten epävarmuutta?

Ulkoisella toimintaympäristöllä tarkoitetaan Tampereen kaupunkiseudun ulkopuolista maailmaa, johon kuuluu kansallisen lisäksi myös kansainvälinen toimintaympäristö.

 | © COPYRIGHT CAPFUL

TOIMINTAYMPÄRISTÖN KOHTALONKYSYMYKSET

Yhteenveto

Kansainvälinen politiikka

Miten kansainvälinen turvallisuustilanne kehittyy?

Miten geopoliittiset valtasuhteet kehittyvät?

Miten globaaleihin ympäristökriiseihin on pystytty vastaamaan?

Suomi ja hyvinvointi

Miten Suomi asemoituu kansainvälisessä yhteistyössä?

Miten väestön hyvinvointierot kehittyvät?

Millä tavoin luottamukseen perustunut yhteiskunta on muuttunut?

Ekologinen kestävyyskriisi

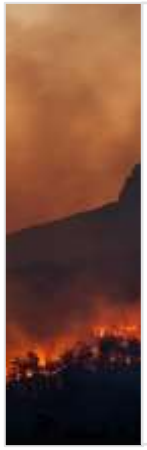

Miten ilmastonmuutos muuttaa elämisen edellytyksiä ympäri maailman?

Millaisia vaikutuksia ilmastokriisillä sekä luonnon ja ympäristön köyhtymisellä on ihmisten elinoloihin, varallisuuteen ja muuttoliikkeeseen?

Väestökehitys ja muuttoliikkeet

Mihin suuntaan muuttoliike ja väestönkasvu ovat kehittyneet?

Onko ilmasto- ja muu turvallisuus kasvattanut merkittävästi maahanmuuttoa Suomeen?

Näyttäytyykö Tampere houkuttelevana paikkana muuttajille?

Talous ja liiketoiminta

Miten kansainvälisen talouden muutokset vaikuttavat Suomen talouteen?

Mitkä ovat ne toimialat ja millä kärjillä, joiden avulla taloudellinen menestys luodaan?

Liikkuminen ja saavutettavuus

Mikä on vallitseva liikkumisen muoto?

Mitkä trendit vaikuttavat eniten tulevaisuudessa ihmisten työ- ja lomamatkakäyttäytymiseen?

Miten Tampereen saavutettavuus on kehittynyt?

Työn murros

Miten työnteko on muuttunut?

Miten digitaalisuus muuttaa ihmisten työtä ja arkea?

Miltä työvoimapula ja kansainvälisen työvoiman saatavuus näyttävät vuonna 2040?

Tampereen seutu

Miten hyvin ja mistä seutu tunnetaan maailmalla?

Miten seudun asukkaille kansainvälisyyden kasvu näyttäytyy?

Mitkä asiat vetävät alueellisia investointeja?

© COPYRIGHT CAPFUL

TOIMINTAYMPÄRISTÖN KOHTALONKYSYMYKSET

Kansainvälinen politiikka

- Miten kansainvälinen turvallisuustilanne kehittyy?
- Kuinka 2040 vallitseva maailmanjärjestys rajaa toimintamahdollisuuksiamme?
- Kuinka moninapaiseksi maailma muodostuu?
- Miten geopoliittiset valtasuhteet kehittyvät?
- Millainen on EU suhteessa kansainväliseen turvallisuustilanteeseen?
- Kuinka Suomi varmistaa vakaan ja turvallisen toimintaympäristön arvaamattoman Venäjän naapurimaana?
- Mikä on kansainvälisen kaupan tilanne?
- Miten globaaleihin ympäristökriiseihin on pystytty vastaamaan?

KESKEISET KYSYMYKSET

Miten kansainvälinen turvallisuustilanne kehittyy?

Miten geopoliittiset valtasuhteet kehittyvät?

Miten globaaleihin ympäristökriiseihin on pystytty vastaamaan?

© COPYRIGHT CAPFUL

TOIMINTAYMPÄRISTÖN KOHTALONKYSYMYKSET

Suomi ja hyvinvointi

- Miten Suomi asemoituu kansainvälisessä yhteistyössä?
- Miten poliittinen ilmapiiri muuttuu, mitkä puolueet ovat vallassa?
- Mistä meillä ja muualla säästetään, kun priorisoidaan turvallisuusinvestointeja?
- Onko Suomi Natossa 2040?
- Onko Suomi itsenäinen ja vapaa maa? Vieläkö lapsillani on toivoa?
- Miten väestön hyvinvointierot kehittyvät?
- Miten sosiaalisessa mediassa kasvava mielipiteiden polarisaatio vaikuttaa poliittiseen kenttään Suomessa ja kunnallispolitiikassa?
- Miten hyvinvoinnin polarisaatio kehittyy?
- Millaiset voimat rakentavat suomalaisen yhteiskunnan luottamusta? Mitkä tekijät nakertavat sitä?
- Millä tavoin luottamukseen perustunut yhteiskunta on muuttunut viimeisen 20 vuoden aikana?
- Miten ympäristön tilassa ja taloudessa tapahtuvat voimakkaat muutokset vaikuttavat ihmisten hyvinvointiin ja mahdollisuuksiin?
- Miten suomalaisten fyysinen kunto kehittyy tulevaisuudessa?

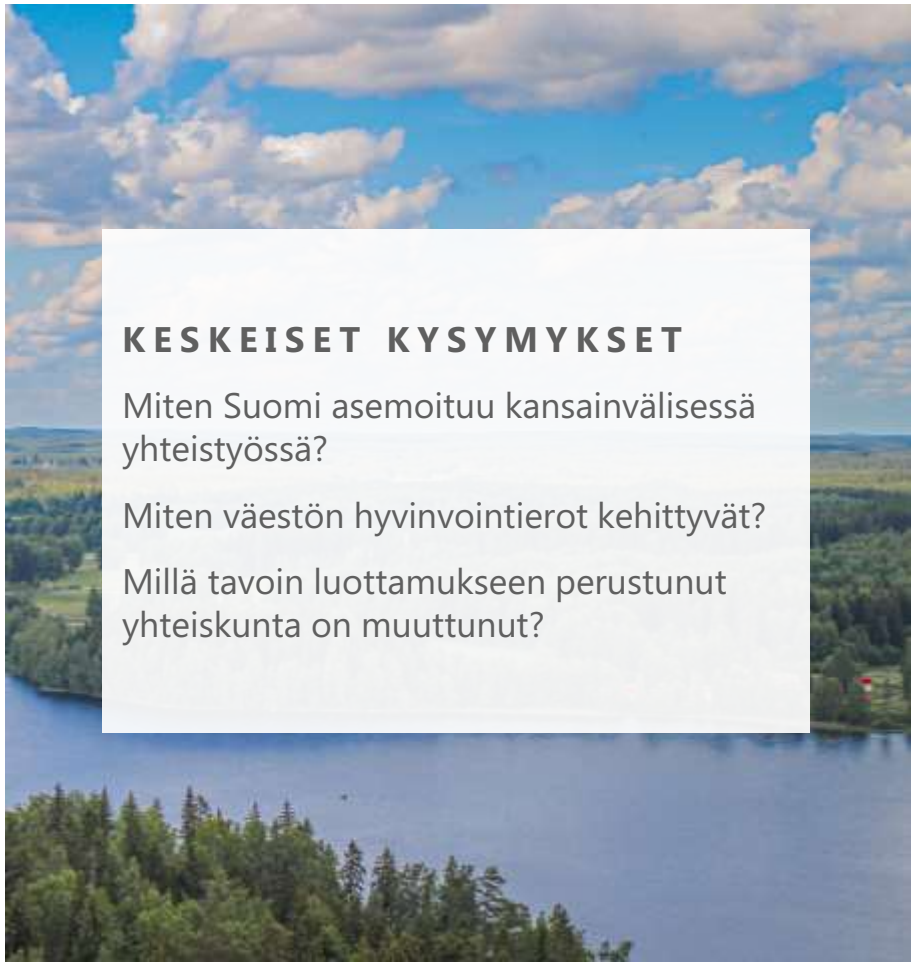

KESKEISET KYSYMYKSET

Miten Suomi asemoituu kansainvälisessä yhteistyössä?

Miten väestön hyvinvointierot kehittyvät?

Millä tavoin luottamukseen perustunut yhteiskunta on muuttunut?

© COPYRIGHT CAPFUL

TOIMINTAYMPÄRISTÖN KOHTALONKYSYMYKSET

Ekologinen kestävyyskriisi

- Mikä ilmastoskenaario toteutuu? Mikä on ilmastoasioiden tila globaalisti?
- Miten ilmastonmuutos muuttaa elämisen edellytyksiä ympäri maailman?
- Onko ilmastonmuutos onnistuttu pysäyttämään?
- Onko ilmastonmuutokseen ja äärisääilmiöihin varauduttu riittävästi?
- Miten sääolosuhteet ovat muuttuneet?
- Onko ilmastonmuutoksen hillintä/sopeutuminen muuttanut alueita merkittävästi?
- Millaisia apuja ilmastoasioissa saadaan tekniikan kehityksestä ja lainsäädännön muutoksesta?
- Miten ilmastonmuutos ja siihen liittyvät asiat vaikuttavat yrityksiin ja niiden toimintakykyyn?
- Millainen on energiaomavaraisuusasteemme ja olemmeko onnistuneet siirtymässä kohti vähähiilistä energiantuotantoa?
- Onko teollinen hiilensidonta kustannustehokas ja laajan skaalan ratkaisu ilmastonmuutoksen hillintään?
- Millaisia vaikutuksia ilmastokriisillä sekä luonnon ja ympäristön köyhtymisellä on maailmantalouteen?
- Miten energiaa tuotetaan, siirretään ja käytetään?
- Millaisia vaikutuksia ilmastokriisillä sekä luonnon ja ympäristön köyhtymisellä on ihmisten elinoloihin, varallisuuteen ja muuttoliikkeeseen?
- Miten ilmastonmuutos vaikuttaa maatalouteen ja ruoantuotantoon Suomessa? Onko viljelyllä ja eläintuotannolla vielä kannattavan toiminnan edellytyksiä? Mitä me syömme, jos Suomessa ei ruokatuotanto ole enää mahdollinen?

KESKEISET KYSYMYKSET

Miten ilmastonmuutos muuttaa elämisen edellytyksiä ympäri maailman?

Millaisia vaikutuksia ilmastokriisillä sekä luonnon ja ympäristön köyhtymisellä on ihmisten elinoloihin, varallisuuteen ja muuttoliikkeeseen?

© COPYRIGHT CAPFUL

TOIMINTAYMPÄRISTÖN KOHTALONKYSYMYKSET

Väestökehitys ja muuttoliikkeet

- Jatkuuko kaupungistuminen?
- Mistä ja minne globaalit (osin hallitsemattomat) muuttovirrat suuntautuvat?
- Mihin suuntaan muuttoliike ja väestönkasvu ovat kehittyneet?
- Jatkaako Suomen syntyvyyden väheneminen aina vaan?
- Onko ilmasto- ja muu turvallisuus kasvattanut merkittävästi maahanmuuttoa Suomeen?
- Kuinka paljon Suomi ja Tampereen seutu on saatu pakolaisia tai omasta halustaan maahanmuuttajia?
- Miten Suomen maabrändi on kehittynyt ja miten Helsingin ja Turun vetovoima on kehittynyt? Nouseeko Helsingin rinnalle muita kansainvälisesti kehittyviä kasvukeskuksia Suomessa?
- Miten maahan muuttavien henkilöiden sijoittuminen Suomessa kehittyy?
- Näyttäytyykö Tampere houkuttelevana paikkana muuttajille?
- Miten väestä on jakautunut Pirkanmaalla? Miten reuna-alueet voivat? Onko tapahtunut kuntien pakkoliitoksia? Miten palveluja on saatavissa eripuolella Pirkanmaata?
- Millä tavoin seutu saisi parempia kansainvälisiä osaajia työmarkkinoilleen?
- Miten ja mistä saamme riittävästi osaavaa työvoimaa Tampereelle?
- Kuinka kansainväliseksi Tampere muodostuu?
- Miten kansainväliset huippuosaajat saadaan "kotiutumaan" perheineen Tampereen alueelle?

KESKEISET KYSYMYKSET

Mihin suuntaan muuttoliike ja väestönkasvu ovat kehittyneet?

Onko ilmasto- ja muu turvallisuus kasvattanut merkittävästi maahanmuuttoa Suomeen?

Näyttäytyykö Tampere houkuttelevana paikkana muuttajille?

© COPYRIGHT CAPFUL

TOIMINTAYMPÄRISTÖN KOHTALONKYSYMYKSET

Talous ja liiketoiminta

- Millaisia ovat kansainvälisen talouden suhdanteet?
- Miten kansainvälisen talouden muutokset vaikuttavat Suomen talouteen?
- Miten Suomen talous kehittyy?
- Eläkö Suomi vielä viennistä 2040? Missä on tärkeimmät vientimarkkinat?
- Miten suomalainen ja Tampereen globaali teollisuus pärjää uudessa turvallisuusympäristössä?
- Uskotaanko maailmalla, että Suomi ja Tampere ovat vakaita toimintaympäristöjä?
- Mitkä ovat ne toimialat ja millä kärjillä, joiden avulla taloudellinen menestys luodaan?
- Minkälainen on Suomen ja Tampereen kaupunkiseudun elinkeinorakenne? Onko todellista muutosta tapahtunut vai onko hypetoimialat jääneet vain sivujuonteeksi?
- Miten Tampereen seudun yritykset taklaavat ilmastonmuutoksen, ovatko ne eturivissä vai peesaajia?
- Missä määrin yritykset investoivat uudistumiseen?
- Onko onnistuttu kasvattamaan ja kehittämään uusia taloudellisia tukijalkoja?
- Mitkä ovat kehittymässä tulevaisuuden business-kärjiksi?
- Mitkä asiat vetävät kansainvälisiä investointeja seudulle?
- Mitkä asiat vetävät alueellisia investointeja vuonna 2040?

KESKEISET KYSYMYKSET

Miten kansainvälisen talouden muutokset vaikuttavat Suomen talouteen?

Mitkä ovat ne toimialat ja millä kärjillä, joiden avulla taloudellinen menestys luodaan?

© COPYRIGHT CAPFUL

TOIMINTAYMPÄRISTÖN KOHTALONKYSYMYKSET

Liikkuminen ja saavutettavuus

- Miten yleinen mielipide lentoliikenteen ja junaliikenteen välille asettuu?
- Miten ilmastokriisi ja päästövähennystoimenpiteet/vaatimukset vaikuttavat kansainväliseen liikkumiseen ja logistiikkaan?
- Mikä on vallitseva liikkumisen muoto?
- Mitkä trendit vaikuttavat eniten tulevaisuudessa ihmisten työ- ja lomamatkakäyttäytymiseen?
- Miten kansainvälinen lentoliikenne ja sen ratkaisut kehittyvät lähitulevaisuudessa ja pitkällä aikavälillä?
- Tampereen liikenneyhteyksien kehittyminen/kilpailukyky raideliikenne HKI, lentoasema ja lentoliikenne?
- Miten Tampereen saavutettavuus on kehittynyt?
- Mikä on polttoaineen hinta, ovatko sähköautot laajasti käytössä?
- Onko autonominen liikenne yleistynyt ja mahdollistanut asumista kauempana kasvukeskuksista?
- Saammeko riittävästi tukea ja kannatusta Suomen sisäisen liikkumisen parantamiseen mm. raideinfran osalta?
- Miten Tampereen lähikuntien liikenneyhteydet kehittyvät?

KESKEISET KYSYMYKSET

Mikä on vallitseva liikkumisen muoto?

Mitkä trendit vaikuttavat eniten tulevaisuudessa ihmisten työ- ja lomamatkakäyttäytymiseen?

Miten Tampereen saavutettavuus on kehittynyt?

© COPYRIGHT CAPFUL

TOIMINTAYMPÄRISTÖN KOHTALONKYSYMYKSET

Työn murros

- Miten digitaalisuus muuttaa ihmisten työtä ja arkea?
- Mitä työtehtäviä keinoäly on korvannut?
- Miten yhdyskuntasuunnittelun digitalisaatio, big data, analytiikka, ja GIS ovat käytössä ja kehittyneet?
- Miten työnteko on muuttunut?
- Kuinka jatkuva etätyö vaikuttaa ihmisten jaksamiseen?
- Miltä työvoimapula ja kansainvälisen työvoiman saatavuus näyttävät vuonna 2040?
- Kuka hoitaa vanhuksia ja sairaita 2040?
- Miten ihmiset asuvat, liikkuvat ja tekevät työtä?

KESKEISET KYSYMYKSET

Miten työnteko on muuttunut?

Miten digitaalisuus muuttaa ihmisten työtä ja arkea?

Miltä työvoimapula ja kansainvälisen työvoiman saatavuus näyttävät vuonna 2040?

© COPYRIGHT CAPFUL

TOIMINTAYMPÄRISTÖN KOHTALONKYSYMYKSET

Tampereen seutu

- Miten hyvin ja mistä seutu tunnetaan maailmalla?
- Millä aloilla seutu on kansainvälisesti edelläkävijä?
- Miten seudun asukkaille kansainvälisyyden kasvu näyttäytyy?
- Pystyykö alati vähenevä nuori väestö rahoittamaan nykyisenkaltaista kaupunkiseutua, sisältäen infrastruktuurin, terveydenhuollon?
- Pystyvätkö kunnat rahoittamaan levinneen, omakotitalovaltaisen yhdyskuntarakenteen infrakustannuksia?
- Miten kiristynyt kansainvälinen tilanne on vaikuttanut pitkällä tähtäimellä Tampereen seutuun?
- Miten varmistamme huoltovarmuuden kannalta tarvittavan osaamisen alueellamme?
- Miten Tampere rakentaa voittavan strategian kaupungistumisprosessissa?
- Miten Tampere suurena/vahvana yliopistokaupunkina saadaan vahvistettua ja tukemaan teollisuuden kilpailukykyä tulevaisuudessa?
- Miten kaupunkiseutu pystyy huolehtimaan nopean kasvun seurauksena mm. turvallisesta asuinympäristöstä, sekä kasvun tuomista lieveilmiöistä?
- Mitkä asiat vetävät alueellisia investointeja?
- Miten saamme kansainvälisten firmojen investointeja Tampereelle 2022-30?
- Onko alueen yritykset pystyneet säilyttämään globaalin kilpailukykynsä? Mitkä toimialat erityisesti? Mitä uusia teknologioita on syntynyt? Mitä kasvavia korkean osaamisen ekosysteemejä toimii alueella?

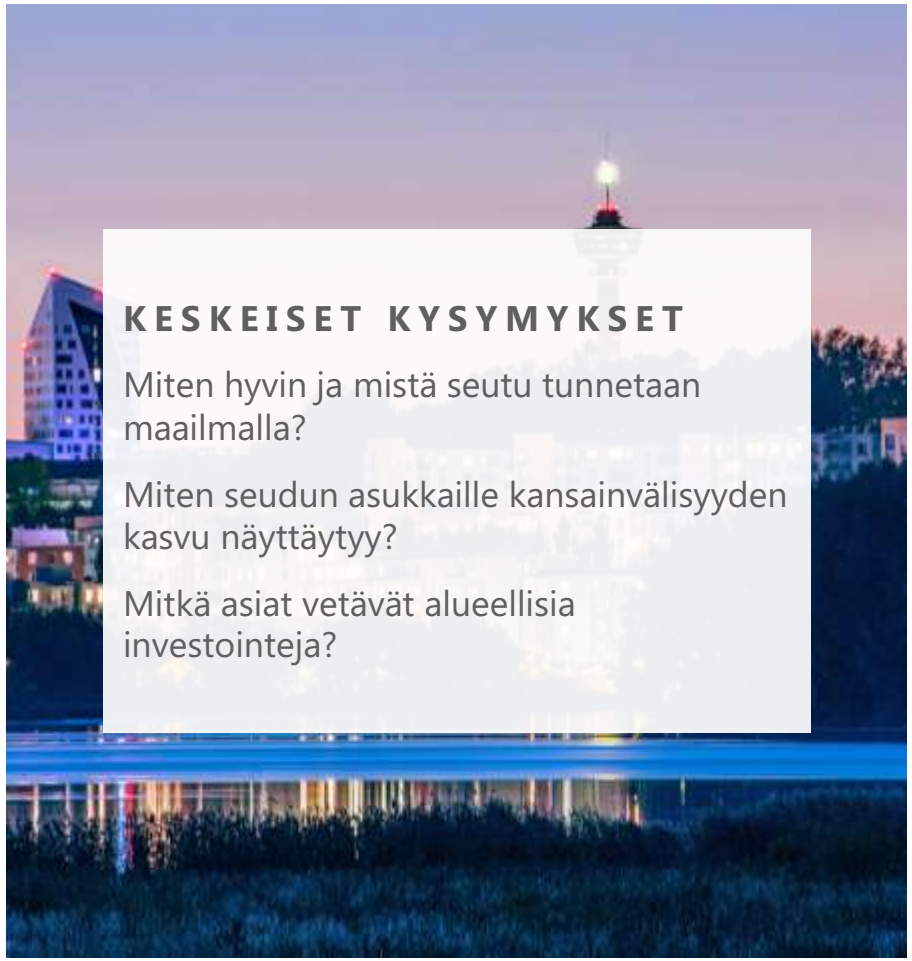

KESKEISET KYSYMYKSET

Miten hyvin ja mistä seutu tunnetaan maailmalla?

Miten seudun asukkaille kansainvälisyyden kasvu näyttäytyy?

Mitkä asiat vetävät alueellisia investointeja?

© COPYRIGHT CAPFUL

TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOSTEKIJÄT

Kysymys

Muutostekijöiden tunnistaminen

Nimeä korkeintaan seitsemän mielestäsi tärkeintä toimintaympäristön tekijää, ilmiötä ja/tai tapahtumaa, jotka vaikuttavat tai voivat vaikuttaa Tampereen kaupunkiseutuun.

Muutostekijät voivat olla trendejä, jatkuvuuksia ja varmuuksia tai epävarmuuksia, epäjatkuvuuksia, yllätysten aiheita tai disruptioita. Ne voivat liittyä esimerkiksi talouteen, ympäristöön, lainsäädäntöön, politiikkaan, turvallisuuteen, arvoihin, asenteisiin, teknologiaan jne. Tarkastelun aikajänne ulottuu vuoteen 2040.

Arvioi lisäksi tunnistamiesi muutostekijöiden vaikuttavuutta* ja epävarmuutta** asteikolla 1-10. **Asteikolla 1 kuvaa vähäisintä vaikuttavuutta/epävarmuutta ja 10 voimakkainta vaikuttavuutta/epävarmuutta.**

* **Muutostekijän vaikuttavuus** tarkoittaa sitä, kuinka paljon tämä tekijä, ilmiö tai tapahtuma mielestäsi vaikuttaa Tampereen kaupunkiseutuun.

** **Pieni epävarmuus** tarkoittaa, että voimme ennakoida aika hyvin miltä tämä ilmiö/muutostekijä näyttää vuonna 2040 eli sen sisällössä, suunnassa, voimakkuudessa ja ajoituksessa on varmuutta, pysyvyyttä ja jatkuvuutta.

** **Suuri epävarmuus** puolestaan tarkoittaa, että meidän on vaikea ennakoida miltä tämä muutostekijä näyttää vuonna 2040, eli tekijällä on useampia mahdollisia tulemia. Epävarmuutta/epäjatkuvuutta voi olla tekijän sisällössä, suunnassa, voimakkuudessa ja/tai ajoituksessa.

Esimerkiksi:

- Suomen taloustilanne
- Ilmastonmuutoksen torjunta/kestävyysparadigma
- Väestönkehitys
- Asumisen preferenssit

 © COPYRIGHT CAPFUL

EPÄVARMUUSTEKIJÄMATRIISI

Seutuluotsi | Muutostekijät

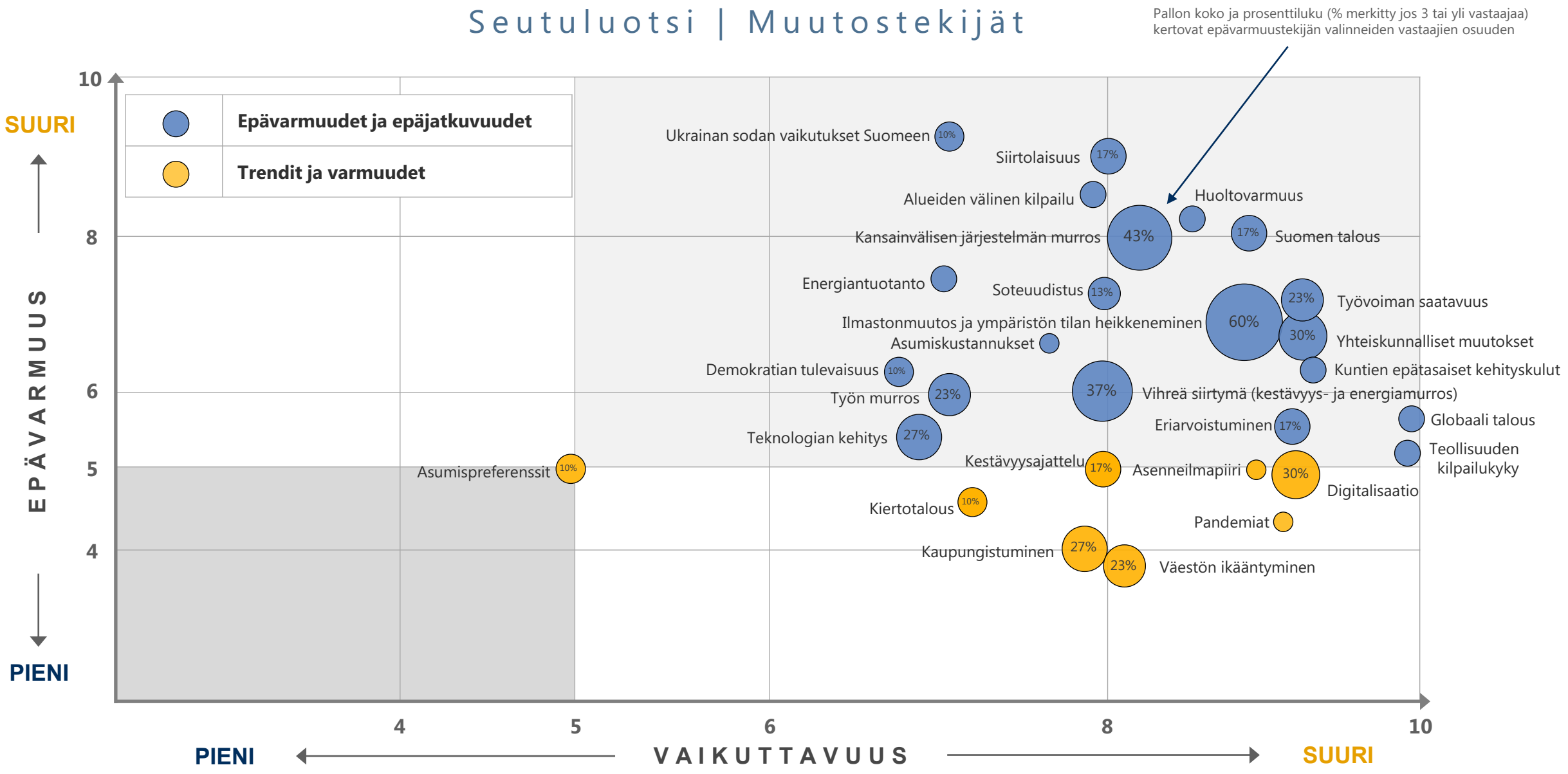

 © COPYRIGHT CAPFUL

MUUTOSTEKIJÖIDEN KUVAUKSET

Trendit, epävarmuustekijät ja tulevaisuustaulukko

Toimintaympäristöanalyysin tavoitteena on tunnistaa toimintaympäristön keskeiset muutostekijät vuoteen 2040 jaoteltuna kahteen luokkaan: trendit ja epävarmuustekijät.

Trendeillä tarkoitetaan jatkuvuuksia, asioita joiden kehityksestä tai joista voimme olla varma, että ne joka tapauksessa vaikuttavat tulevaisuudessa. Määritelmällisesti trendi tarkoittaa asteittaista muutosta tilassa, tuotoksessa tai prosessissa tai tiettyä aihetta kuvaavan datasarjan keskimääräistä tai yleistä taipumusta liikkua tiettyyn suuntaan ajan myötä. Kustakin trendistä kuvataan trendin keskeinen sisältö ja tulevaisuuden oletettu kehitys. Trendit toimivat kaikkien skenaarioiden oletuksina ja niiden vaikutuksia tarkastellaan skenaarioiden kuvauksissa ja konkretisoinneissa.

Epävarmuustekijöillä tarkoitetaan epäjatkuvuuksia, joilla on vaihtoehtoisia kehitysnäkymiä, asioita joissa selkeät muutosvoimat toimivat vastakkain toistensa kanssa. Kustakin epävarmuustekijästä kuvataan tekijään liittyviä epävarmuuksia ja miltä vaihtoehtoiset kehityskulut näyttävät.

Epävarmuustekijöistä on koostettu tulevaisuustaulukko, jonka avulla määritetään ja kuvataan epävarmuustekijöiden mahdolliset erilaiset kehitysvaihtoehdot vuoteen 2040.

Tulevaisuustaulukko toimii työn seuraavassa vaiheessa skenaarioiden rakentamisen pohjana.

© COPYRIGHT CAPFUL

EPÄVARMUUSTEKIJÄT

Toimintaympäristöanalyysissa tunnistetaan keskeisiä epävarmuuksia, joiden tulevaisuudessa on nähtävissä erilaisia vaihtoehtoisia kehityskulkuja. Kustakin epävarmuustekijästä kuvataan “epävarmuustekijäkortti”. Epävarmuustekijöistä koostetaan tulevaisuustaulukko, jonka avulla määritetään ja kuvataan tekijöiden mahdolliset erilaiset kehitysvaihtoehdot vuoteen 2040, joiden perusteella voidaan rakentaa skenaarioiden aihiot.

Geopolitiikka ja kansainvälinen yhteistyö

Ilmaston lämpeneminen ja ympäristökriisit

Globaali talous ja arvoketjut

Vihreä siirtymä ja energiamurros

Politiikka ja sääntely

Arvot ja asenteet

Hyvinvointivaltio ja yhteiskunnallinen polarisaatio

Suomen elinkeinorakenne

Osaamisen kehittäminen Suomessa

 © COPYRIGHT CAPFUL

GEOPOLITIIKKA JA KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ

Epävarmuustekijän kuvaus

Millaista epävarmuutta tai epäjatkuvuutta tekijään liittyy?

- Miten kansainvälinen turvallisuustilanne kehittyy?
- Miten geopoliittiset valtasuhteet kehittyvät?
- Kuinka 2040 vallitseva maailmanjärjestys rajaa toimintamahdollisuuksiamme?
- Millainen on EU suhteessa kansainväliseen turvallisuustilanteeseen?

Mitkä ovat epävarmuustekijän vaihtoehtoiset kehityskulut vuoteen 2040 mennessä?

Pirstaloituva konfliktien ja blokkien maailma	Pirstaloituva konfliktien maailma, jossa kriisin pitkittyminen jakaa maailmaa. EU:n ja USAn suhteet heikkenevät USAn vaalien jälkeen ja heikon talouskehityksen yhteisvaikutuksena. Maailmaa hajoaa blokkien ja niiden etupiirien valtataisteluksi. USA, Kiina, Venäjä ja EU muodostavat kilpailevat blokit, joita toisaalta pystyvät myös haastamaan Intian, Brasilian ja Nigerian johtamat alueelliset koalitiot. Ukrainan sota pitkittyy ratkaisemattomaksi konfliktiksi 2030-luvulle asti, jonka rintamalinja vaihtelee kulloisenkin aselevon, rauhanneuvottelujen ja avoimen sotilaallisen konfliktin välillä.
Kylmä sota 2.0	Kylmä sota 2.0, rautaesirippu laskeutuu. Erot autoritaaristen ja demokraattisen maiden välillä kasvavat. Eurooppa kehittyy nopean EU ja NATO integraatioiden kautta. Länsi vastaan autoritaariset valtiot -asetelma korostuu kauppasotina ja hybridivaikuttamisena. Venäjän sotaretki 2020-luvun alussa päättyy, kun Ukraina jaetaan Venäjän ja itsenäisen Ukrainan kesken. Venäjä kiristää otettaan myös muista lähialueistaan, mutta ei tohdi hyökätä NATO-maihin.
Muodollinen yhteistyö ja sopiminen	2020-luvun alun kiristynyt kansainvälinen politiikka lientyy ja monissa asioissa palataan neuvottelupöytiin rakentavassa hengessä. Jännitteet eivät katoa täysin, mutta lähes poikkeuksetta pyritään rauhanomaisiin ratkaisuihin. Myös suhteet naapurimaihin näyttelevät yhä suurempaa roolia kauppa-alueina ja esimerkiksi pohjoismainen yhteistyö vahvistuu. Ukrainan sodassa saadaan rauhansopimus suhteellisen nopeasti, kun molempien osapuolien tappiot ja Venäjän kotirintaman tyytymättömyys kasvaa. Rauhansopimuksella taataan, ettei Putin menetä kasvojaan eikä Ukraina menetä itsenäisyyttään.
Toimiva globaali yhteistyö ja uudistunut Venäjä	Toimiva globaali ja avoin yhteistyö, joka mahdollistuu, kun Venäjällä toteutuu vallanvaihto. Globalisaatio etenee ja valtioiden välinen keskinäisriippuvuus kasvaa. Pitkittyneen Ukrainan kriisin takia Putin joko syrjäytetään rauhanomaisesti (tyyliin Nikita Hruštšov) tai Venäjällä tapahtuu vallankumous, jonka jälkeen Venäjällä pääsee valtaan uudistusmielisempi ja avoimia konflikteja välttävä hallinto.

 © COPYRIGHT CAPFUL

ILMASTON LÄMPENEMINEN JA YMPÄRISTÖKRIISIT

Epävarmuustekijän kuvaus

Millaista epävarmuutta tai epäjatkuvuutta tekijään liittyy?

- Mikä ilmastoskenaario toteutuu?
- Mikä on ilmastoasioiden tila globaalisti?
- Miten ilmastonmuutos muuttaa elämisen edellytyksiä ympäri maailman?
- Millaisia vaikutuksia ilmastokriisillä sekä luonnon ja ympäristön köyhtymisellä on ihmisten elinoloihin, varallisuuteen ja muuttoliikkeeseen?

Mitkä ovat epävarmuustekijän vaihtoehtoiset kehityskulut vuoteen 2040 mennessä?

Rajut vaikutukset kaikkialla	Ilmasto lämpenee vauhdilla, keikahduspisteiden aktivoituminen aiheuttaa lämpenemisen kiihtymisen ja sään ääri-ilmiöt lisääntyvät IPCC:n pahimpien ennusteiden mukaisesti rajusti yli aikaisempien ilmastomallinnuksien. Sään ääri-ilmiöt aiheuttavat yhteiskunnallisia kriisejä, joilla on vaikutuksia myös Suomeen. Laajoja ympäristökriisien aiheuttamia yhteiskunnallisia kriisejä ja pakolaisaaltoja, ekosysteemien romahduksia, ruoka-, vesi-, resurssi-, terveys-, ja energiakriisejä. Ilmasto lämpenee RCP8.5 -skenaarion tahdissa tai nopeammin, tarkoittaen Suomessa yli 2.5° lämpenemistä vuoteen 2040 mennessä (Ruosteenoja et al 2016).
Vaikutukset korostuvat alueellisesti	Ilmasto lämpenee, mutta ei keskiarvoista ennustetta nopeammin. Sään ääri-ilmiöitä esiintyy, mutta Suomessa ne ovat verrattain harvinaisia. Ilmastonmuutoksesta johtuvia kriisejä esiintyy paljon heikomman resilienssin maissa mm. Afrikassa, josta pakolaisia lähtee liikkeelle tasaiseen tahtiin elinolosuhteiden huonontuessa. Toisaalta kriisejä nähdään alueellisesti jo aikaisemmin tunnistetuilla riskialueilla, kuten Kaliforniassa, Välimeren ympäristössä, Lähi-Idässä ja Kaakkois-Aasiassa. Ilmasto lämpenee RCP6.0 -skenaarion mukaisesti, tarkoittaen Suomessa 2° lämpenemistä vuoteen 2040 mennessä.
Pahimmilta seurauksilta vältytään	Ilmasto lämpenee, mutta lämpenemisen vauhti taittuu. Sään ääri-ilmiöitä esiintyy, mutta Suomessa ne ovat verrattain pieniä vaikutuksiltaan, eivätkä aiheuta globaalistikaan muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta suuria yhteiskunnallisia kriisejä. Ilmasto lämpenee RCP2.6-4.0 -skenaarioiden mukaisesti, tarkoittaen Suomessa noin 1.7° lämpenemistä vuoteen 2040 mennessä.

 © COPYRIGHT CAPFUL

GLOBAALI TALOUS JA ARVOKETJUT

Epävarmuustekijän kuvaus

Millaista epävarmuutta tai epäjatkuvuutta tekijään liittyy?

- Millaisia ovat kansainvälisen talouden suhdanteet?
- Mihin suuntaan globaali talous ja arvoketjut kehittyvät?
- Pysyvätkö talouden rakenteet globaaleina vai muuttuvatko enemmän paikallisiksi?

Mitkä ovat epävarmuustekijän vaihtoehtoiset kehityskulut vuoteen 2040 mennessä?

Talous ja arvoketjut paikallistuvat	Kriisialtis maailma osoittautuu vaikeaksi tehokkaan riskienhallinnan kannalta ja tapahtuu siirtymistä paikallisempiin tuotantoverkostoihin, arvoketjuihin, talouteen ja kauppaan. Julkiset toimijat luovat tarvitsemiaan strategisia teollisuusaloja ei-markkinaehtoisesti. Toimitusketjut lyhenevät, käytäntöjä ja sääntelyä muotoutuu alueellisissa yksiköissä, joiden sisäinen toiminta virtaviivaistuu, mutta talousalueiden välinen kanssakäyminen mutkistuu.
Kansainvälistä kauppaa rajoitetusti	Kansainvälistä kauppaa ja taloutta harjoitetaan tietyillä tärkeillä toimialoilla, mutta valtaosin pyritään paikallisempaan talouteen. Globaalin talouden keskinäisriippuvuudet eivät täysin katoa, mutta pienenevät 2000-luvun alun vuosikymmenistä huomattavasti.
Avoin globaali talous	Globaali talous toimi, raaka-aineet kiertävät ympäri maailmaa ja tuotteet tehdään siellä missä niiden tekeminen on tehokkainta. Avoin globaali talous tarkoittaa myös vahvaa keskinäisriippuvuutta, kriisit eivät ole koskaan paikallisia, vaan leviävät nopeasti läpi globaalin talouden verkostojen. Toisaalta myös talous kehitys toisaalla lisää talouskehityksen mahdollisuutta myös muualla.

© COPYRIGHT CAPFUL

VIHREÄ SIIRTYMÄ JA ENERGIAMURROS

Epävarmuustekijän kuvaus

Millaista epävarmuutta tai epäjatkuvuutta tekijään liittyy?

- Toteutuuko vihreä siirtymä ja saavuttaako se tavoitteensa?
- Millaisia apuja ympäristöasioissa saadaan tekniikan kehityksestä ja lainsäädännön muutoksesta?
- Miten energiaa tuotetaan, siirretään ja käytetään?
- Onko teollinen hiilensidonta kustannustehokas ja laajan skaalan ratkaisu ilmastonmuutoksen hillintään?

Mitkä ovat epävarmuustekijän vaihtoehtoiset kehityskulut vuoteen 2040 mennessä?

Nopea, kunnianhimoinen ja tavoitteet saavuttava	Nopea ja tavoitteet saavuttava, jatkuvasti itseään kirittävä vihreä siirtymä ja energiamurros toteutuvat. Lainsäädäntö tukee murrosta, mutta erityisesti teknologioiden nopea kehittyminen tekee siitä mahdollista. Myös asenteet ja kuluttajakäyttäytyminen tukevat vihreää siirtymää.
Omien etujen tavoittelu korostuu	Vihreää siirtymää käytetään omien etujen tavoitteluun valtioiden ja yritysten toiminnan jatkeena eikä kokonaisvaltainen vihreä siirtymä toteudu edes Euroopassa. Myönnytyksiä ja kunnianhimoista politiikkaa tehdään, kun se tukee omaa toimintaa tai taloutta, mutta omaa taloutta myös suojellaan siirtymän varjolla.
Siirtymä ei toteudu, energiankulutus ja ympäristökuorma lisääntyy	Valtaosassa maita ympäristötavoitteet pysyvät taloudelle alisteisina ja toissijaisina politiikassa. Poliittiset painotukset muihin asioihin ja kriisit ohjaavat keskittymisen muihin tavoitteisiin. Siirtymää pyritään osassa maailmaa toteuttamaan, mutta vain paperilla. Todellisuus on, että energiankulutus jatkaa kasvukäyrällään ja ihmisten yhteiskuntien ympäristökuormitus kasvaa edelleen.

 © COPYRIGHT CAPFUL

POLITIIKKA JA SÄÄNTELY

Epävarmuustekijän kuvaus

Millaista epävarmuutta tai epäjatkuvuutta tekijään liittyy?

- Missä poliittinen päätöksentekovalta on vuonna 2040?
- Onko kansallisessa päätöksenteolla millainen rooli?
- Kasvaako suuryritysten valta myös poliittisina ja yhteiskunnan kehitystä ohjaavina toimijoina?

Mitkä ovat epävarmuustekijän vaihtoehtoiset kehityskulut vuoteen 2040 mennessä?

EU ohjaa	Laaja ja toimiva liittovaltio ohjaa yhä vahvemmin kansallista päätöksentekoa. EU:n sisämarkkinat ovat kehittyneet, taloudellinen yhteistyö lisääntyvät ja kansainvälisen yhteistyön ajurina toimiminen ovat leimanneet EU:n kehitystä jo viisitoista vuotta. Kansallinen politiikka keskittyy paikallisiin asioihin ja politiikan ja sääntelyn isot päätökset tehdään Brysselissä.
Vahva kansallinen päätöksenteko	Kansallinen politiikka ja sääntely on suhteellisen vapaata. Suomessa kuitenkin toteutetaan aktiivista sääntelyä ja politiikkaa, jolla pyritään vaikuttamaan yhteiskunnan kehitykseen.
Yritysten ja markkinoiden valta kasvaa	Yritysten ja verkostojen valta kasvaa ja kansallisvaltioiden rooli pienenee. Suuryritykset korvaavat valtioita tärkeimpinä kansainvälisinä toimijoina. Suuryritysten varallisuus ylittää valtioiden varallisuuden ja niiden mahdollisuudet toimia joustavasti on selvästi valtioita korkeampi. Yksityisen ja yleisen tiedon hallinta on suuryrityksillä. Ihmiset sitoutuvat yrityksiin, jotka tuottavat yhä useammat palvelut joita valtiot ovat perinteisesti tarjonneet.
Kansainvälisten toimijoiden ohjaus	Kansainväliset instituutiot kuten YK, EU, WTO, ja G20 toimivat yhä merkittävämmässä roolissa poliittisina toimijoina ja sääntelijöinä. Valtaa siirtyy kansallisvaltioilta ja valtioiden välisistä sopimuksista enemmän kansainvälisille toimijoille, jotka määrittävät globaaleja pelisääntöjä.

© COPYRIGHT CAPFUL

ARVOT JA ASENTEET

Epävarmuustekijän kuvaus

Millaista epävarmuutta tai epäjatkuvuutta tekijään liittyy?

- Miten ihmisten arvot ja asenteet muuttuvat?
- Miten kestävyyskriisi vaikuttaa ihmisten asenteisiin ja käyttäytymiseen?
- Tapahtuuko muutosta jakautuneesti ja erilaisilla tavoilla kehittyneissä maissa ja kehittyvissä maissa?

Mitkä ovat epävarmuustekijän vaihtoehtoiset kehityskulut vuoteen 2040 mennessä?

Ylisukupolvinen ajattelu ja luontoarvot	Kestävyyskriisi muuttaa arvoja ja asenteita huomattavasti enemmän kohti ylisukupolvista ajattelua ja luontoarvojen korostumista. Elinkelpoisen ja hyvinvoivan planeetan jättäminen jälkipolville muodostuu tietynlaiseksi sukupolvikokemukseksi niille ikäluokille, jotka joutuvat ratkomaan kestävyyskriisin aiheuttamia ongelmia tosissaan.
Jakautuneet arvot	Ihmisten arvot ja asenteet jakautuvat vahvasti erilaisiin ryhmiin. Suuria eroja löytyy myös esimerkiksi maantieteellisten, sukupolvien välisten ja kulttuuristen erojen kautta.
Taloudellinen pragmaattisuus	Taloudellinen pragmaattisuus, materia, kulutus ja tehokkuus ovat valtavirtaisia arvoja.

© COPYRIGHT CAPFUL

HYVINVOINTIVALTIO JA YHTEISKUNNALLINEN POLARISAATIO

Epävarmuustekijän kuvaus

Millaista epävarmuutta tai epäjatkuvuutta tekijään liittyy?

- Miten Suomalainen hyvinvointivaltio kehittyy?
- Miten väestön hyvinvointierot kehittyvät?
- Minkälainen asenneilmapiiri ohjaa yhteiskunnallista kehitystä?
- Millä tavoin luottamukseen perustunut yhteiskunta on muuttunut?

Mitkä ovat epävarmuustekijän vaihtoehtoiset kehityskulut vuoteen 2040 mennessä?

Hyvinvointia ja tasa-arvoa	Kansalaiset ovat ylpeitä hyvinvointivaltiostaan ja kannattavat sen puitteissa nykyistäkin suurempia tulonsiirtoja. Myös yrityksissä nähdään hyvinvointiyhteiskunnan merkitys ja lisäarvo, eikä toimintaa lähdetä siirtämään muualle matalampien kustannusten perässä. Ylisukupolvisia hyvinvointieroja pienennetään poliittisin toimin. Uusia yhteisöverkostoja rakentuu paikallisesti ja erilaisilla alustoilla, mikä nähdään 3. ja 4. sektorin ja erilaisen matalan kynnyksen järjestötoiminnan aktivoitumisena.
Haasteita ja polarisaatiota	Suomen vetovoimatekijät heikentyvät ja hyvinvointivaltio on vaikeuksissa taloudellisesti. Osa julkisen talouden tuottamista palveluista muuttuu maksullisiksi. Verotulot eivät riitä ihmisarvoisen elämän takaamiseen kaikille työelämän ulkopuolella oleville. Yhteinen sosiaaliturva ei ole enää tapa hoitaa yhteiskuntaa vaan perheet tai sukulaiset huolehtivat läheisistään ja työnantajat huolehtivat työntekijöistään. Tulonsiirtojen legitimiteetti heikkenee, kun koetaan, että vastiketta veronmaksulle ei saada. Osattomuus lisääntyy ja yhteiskunnalliset jakolinjat syvenevät julkisen keskustelun polarisoituessa. Hyvinvointierot kasvavat.
Rajattu hyvinvointi	Kasvavan eriarvoisuuden sekä lisääntyvien kriisien ja turvattomuuden myötä yleistyneet protestit vailla poliittista vaihtoehtoa ja järjestelmänvastaiset ääriliikkeet yleistyvät. Hyvinvointivaltiota ei nähdä enää merkittävänä asenteissa eikä politiikassa. Poliittinen aktiivisuus lisääntyy, mutta nostaa yhteiskunnan keskelle merkittäviä päätöksentekoa vaikeuttavia jakolinjoja. Automatisaatio ja työn erikoistuminen johtavat työn vahvaan polarisaatioon asiantuntijatehtäviin, ja tehtäviin joita halpatyöläiset voivat tehdä koneita halvemmalla. Maahanmuuton lisääntyessä syntyy halpatyöläisten väestöryhmä, joka ei pääosin kuulu tukien ja julkisten palveluiden piiriin. Politiikka on maahanmuuton takia tiukentunut, ja maahanmuuttajien oikeuksia on rajoitettu.

 © COPYRIGHT CAPFUL

SUOMEN ELINKEINORAKENNE

Epävarmuustekijän kuvaus

Millaista epävarmuutta tai epäjatkuvuutta tekijään liittyy?

- Miten kansainvälisen talouden muutokset vaikuttavat Suomen talouteen?
- Mitkä ovat ne toimialat ja millä kärjillä, joiden avulla taloudellinen menestys luodaan?
- Miten Suomen talouden rakenne kehittyy?
- Elääkö Suomi vielä viennistä 2040 ja missä on tärkeimmät vientimarkkinat?

Mitkä ovat epävarmuustekijän vaihtoehtoiset kehityskulut vuoteen 2040 mennessä?

Palvelullistuminen sekä teollisen tuotannon ulkoistaminen ja automatisointi	Talouden palvelullistuminen jatkuu, iso osa teollisesta tuotannosta siirtyy Euroopan ulkopuolelle ja Euroopan sisälle jäävä tuotannollinen teollisuus on lähes täysin automatisoitua. Nopeus ja hinta korostuvat globaaleissa toimitusketjuissa. Kansainvälisten alustatoimijoiden rooli kasvaa erityisesti logistiikassa ja jakelussa. Työtä joudutaan jakamaan useamman tekijän kesken, työttömyys ja alityöllistyneisyys yleistyvät Suomessa.
Korkea jalostusaste ja teknologioiden vientimarkkinat	Suomen teollisuuden ja palveluelinkeinojen tuottavuus kasvaa teknologian kehityksen ja digitalisaation hyödyntämisen myötä. Erityisesti Suomen teknologia-ala pääsee mukaan globaalin kasvun imuun ja raskas teollisuus ja alkutuotannossa olleet yritykset kykenevät jalostamaan tuotteitaan pidemmälle.
Paikallinen tuotanto ja huoltovarmuus	Erilaiset kriisit ja toimitusvarmuuksiin vaikuttavat riskit saavat yrityksiä hajauttamaan globaalisti tuotantoketjujaan. Etenkin ruoan, elektroniikan ja päivittäistavaroiden tuotantoa lisätään Euroopan maissa ja myös Suomessa. Turvallisuustekijät ja kansainvälinen kilpailu vaativat älykkäämpiä, kiertotalouteen pohjautuvia tuotantoketjuja. Tuotantoa ja logistiikkaa hajautetaan ja varastointia lisätään. Kiertotalous ja raaka-ainevirrat ohjaavat tuotannon sijoittumista lähelle raaka-aineita. Kiertotalousajattelu on valtavirtaa kaikessa taloudellisessa ajattelussa ja toiminnassa.

 © COPYRIGHT CAPFUL

OSAAMISEN KEHITTÄMINEN SUOMESSA

Epävarmuustekijän kuvaus

Millaista epävarmuutta tai epäjatkuvuutta tekijään liittyy?

- Miten työnteko on muuttunut?
- Miten digitaalisuus muuttaa ihmisten työtä ja arkea?
- Miltä työvoimapula ja kansainvälisen työvoiman saatavuus näyttävät vuonna 2040?
- Jatkuuko työelämän polarisoituminen?
- Miten koulutuspolitiikkaa ja sitä kautta osaamista kehitetään Suomessa?

Mitkä ovat epävarmuustekijän vaihtoehtoiset kehityskulut vuoteen 2040 mennessä?

Huippuosaajat ja matalan osaamisen työt	Osaaminen polarisoituu vahvasti huippuasiantuntijoihin ja palveluammateissa sekä tuotannossa työskenteleviin, matalan osaamisen työssä toimiviin ihmisiin. Osaamisen kehittäminen keskittyy tuottamaan mahdollisimman paljon huippuosaajia eikä niinkään takaamaan kaikille yhtäläisiä mahdollisuuksia tähän. Ns. USA-malli, jonka toteutumista on myös viitteitä 2020-luvun taitteen Suomessa.
Elinikäinen oppiminen yhdellä uralla	Olemassa olevan osaamisen kehittämiseen panostetaan kehittämällä työssäoppimisen resursseja esimerkiksi koulutusta järjestävien tahojen ja yritysten yhteistyönä. Osaamisen kehittäminen keskittyy ammatillisen osaamisen kehittämiseen yhdellä aihealueella eikä niinkään alanvaihtamiseen muuttuvassa työelämässä. Ns. ”Singaporen malli” 2010- ja 2020-luvuilla.
Sopeutuvat ja ketterät alanvaihtajat	Osaamisen kehittämistä tuetaan erityisesti taloudellisesti mahdollistamalla alanvaihdon kenelle tahansa. Vaikka osaamisen kehittäminen ja uudelleenkouluttautuminen on joustavaa, malli on kuitenkin lähtökohtaisesti reaktiivinen toimintaympäristön muutosten suhteen ja korostaa erityisesti yksilön kyvykkyyttä vaihtaa alaa ja kouluttautua hänelle itselleen sopivalla tavalla. Ns. ”Islannin malli” 2010- ja 2020-luvuilla.
Koulutuksen kautta uudistuminen	Koulutusta tehdään innovatiivisesti ja tarkoituksella uusia toimialoja ja tiettyjä toimialoja tukien. Koulutuspoliittisissa uudistuksissa kautta linjan on pyritty tunnistamaan millaisia taitoja, kyvykkyyttä ja osaamista tulevaisuudessa tarvitaan. Osaamisen kehittäminen ja koulutuksen uudistaminen on rakennettu tämän ajattelumallin mukaan. Ns. ”Viron malli” 2010- ja 2020-luvuilla.

 © COPYRIGHT CAPFUL

SKENAARIOISSA KUVATAAN EDELLÄMAINITTUJEN EPÄVARMUUKSIEN TOTEUMIEN SEURAUKSENA SEURAAVIA MUUTOSTEKIJÖITÄ

- Geopolitiikkaa Suomen roolin osalta
- Teknologiakehityksen geopolitiikka ja geografia
- Työn luonteen muutos, kansainväliset työmarkkinat, työvoiman saatavuus, teknologioiden vaikutukset työhön
- Osaajapula- ja kohtaanto-ongelmat Suomessa

- Suomen väestökehitys, väestön määrä ja ikärakenne, kaupungistumisen toteutuminen, monipaikkaisuus, kaksoiskuntalaisuus
- Maahanmuuton määrä: pakolaiset ja työperäinen maahanmuutto
- Suomen aluekehitys: valtion ja alueiden välinen suhde, yhteistyö kaupunkiseutujen kesken
- Alueelliset infrahankkeet ja muut suurinvestoinnit
- Liikkuminen ja saavutettavuus Suomen näkökulmasta
- Asumispreferenssit

- Kunnan tehtävät, soteuudistus
- Kansainvälinen ja erityisesti eurooppalainen alue- ja kaupunkikehitys
- Erilaiset kaupunkien kulttuurien paradigmat: miten niitä toteutetaan ja mitkä asiat korostuvat keskisuurissa kaupungeissa kv-benchmarkkeja hyödyntäen

© COPYRIGHT CAPFUL

capful

CAPFUL

Eteläesplanadi 22 A (7 krs.)
00130 Helsinki
Puh. 010 281 3960
info@capful.fi

Capful Ltd

@capful_fi

TAMPEREEN KAUPUNKISEUTU

Lisätiedot

Antti Lippo, kehittämispäällikkö
antti.lippo@tampereenseutu.fi